

JUTRO

Navedena cena mesečno 26 Din, za
inosenstvo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kneževa ulica 3. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.

Češnje: Kocanova ul. 2. Telefon št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. - Oglaš po tarifi.

Upravištvo: Ljubljana, Prešernova ul. 84.

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Ispravniki oddelki: Ljubljana, Prešernov
ulica 4. Telefon št. 2402.

Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
št. 13. Telefon št. 455.

Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 2.
Telefon št. 190.

Reklamni pri post. št. završitvi: Ljubljana
št. 11.842; Praha št. 75.180; Wien
Nr. 105.241.

Ljubljana, 24. maja.

Konferenca Male antante je zaključena in tudi poset Zaleskega v Budimpešti je končan. Še vedno pa so na dnevnem redu komentariji k obema dogodkoma. Konferenca v Beogradu spada med redne prireditve, zato seveda ž njo niso združene nikake senzacije. S posetom Zaleskega je stvar drugačna. Ravno okolnost, da je prišlo do njega istočasno s sestankom vnanjih ministrov Male antante, mu je dala atribut senzacionalnosti. Da ni bilo sočasnosti, bi vzbudil mnogo manj pozornosti in nedvomno bi izostale mnoge kombinacije, ki se danes vežejo ž njim.

Kombinacije raznih komentarjev kažejo na dobro mero fantastičnosti. Kako malo so fundirane v realnih pogojih, se najlepše vidi iz izjav samega ministra Zaleskega, ki so dovolj obširne in izčrpane, vsaj v onih smereh, o katerih nas v Mali antanti najbolj zanimajo.

V ospredje se po eni strani sili kombinacija z nekako prijateljsko zvezo Varšava-Budimpešta-Rim. Politični razvoj zadnjih let je dovolj pokazal, da za tako zvezo ni nikakih konkretnih pogojev, razen onih, ki silijo danes vse države, da sklepajo med seboj prijateljske pakte. To je danes tako rekoč v duhu sodobne diplomacije, stvarno pa so pogodbe te vrste nekakšna modna forma brez resnične globlje vsebine. Za globljo zvezo so potrebni skupni specialni interesi, katerih pa v tej smeri zaman iščemo.

Morda je k navedenim kombinacijam precej pripomoglo dejstvo, da je pred nedavnimi Italija Poljski priznala značaj veselje. Zgodilo se je to na ta način, da je spremenila svoje varšavsko poslaništvo v veleposlaništvo in priznala obenem poljskemu poslaniku v Rimu značaj veleposlanika. Doslej je enako storila od veselj samo Francija. Slični značaj je Poljski priznal tudi Vatikan. Morda je prav ta moment vplival, da je italijanska vlada šla za francoskim vzgledom; gotovo pa je, da so Varšavi s tem napravili lep poklon.

Gostobesedno se je tudi pripovedovalo, da ima Zaleski namen in nalogo posredovati med Madžarsko in Francijo. V Budimpešti si želi izboljšati svoje odnose s francosko republiko, kateri so se do dobra zamerili. Poljska naj bi pripomogla k temu, seveda z nadaljnjim namenom, da bi se tesno prijateljsko razmerje med Francijo in Malo antanto čim bolj zrahljalo. Ta kombinacija je pač precej grobo delo in ne prenese niti najmilejše kritike. Naj opozorimo samo na eno. Osnovna težnja Madžarske politike je doseči revizijo trianonske mirovne pogodbe. Ako je Budimpešta uvidela, da brez francoskega pristanka revizionistična akcija ne more uspeti, je to že pravilno spoznanje. Ali prav tako je treba tudi spoznanja, da bi bila Francija zadržna za kakršnekolik revizije, ker bi bil sila opasen precedens za mnogo važnejše stvari, za revizionistične težnje rizu ostali gluhli. Ako pa si hoče Madro uveren, da bodo na ta uspeha v Parizu ostajali. Ako pa si hoče Madžarska pridobiti francosko zaupanje in prijateljstvo na ta način, da se odreče revizionističnim stremljenjem, je stvar zelo enostavna in za to ceno se da doseči tudi še bližji uspeh, — zblizanje ter prijateljstvo z državami Male antante.

Taka je situacija glede Francije. Podrjete vsega navedenega moremo razbrati tudi iz izjav Zaleskega samega, ki je naglasil, da Poljski ni treba posredovati v tej smeri in da se moreta Madžarska in Francija sami direktno sporazumeti.

Vselej, kadar se katerikoli diplomat napoti v Budimpešto, vzdignejo Madžari velik hrušč, kakor bi hoteli prepričati svet, da se ves svet vrtil okrog njih in da se niti evropske politične situacije pleto ter vzvišajo v njihovih rokah. Teško se je pač živjeti v dejstvu, da madžarski aristokrati ne vodijo več diplomacije črnozolto veselje, marveč samo majhno madžarsko državico. Od tod težnja, kolikor mogoče omalovaževati maloantantno konferenco in prekriti njene rezultate s fantazijami o papirnih gradovih, ki se stavijo okrog razgretih peštanskih glav. Stvarno se ni v Budimpešti zgradilo prav ničesar.

Poljska bo ohranila dobre odnose z Malo antanto

Varšava, 24. maja. g. Zunanji minister Zaleski se je davi vrnil iz Budimpešte v Varšavo. Varšavski tisk komentira ob tej priliki njegov obisk v Budimpešti in ugotavlja, da so vesti v inozemskem tisku o afrontu proti Mali antanti in tudi Franciji neresnične. Poljska si bo slej ko prej prizadevala, da ohrani z Malo antanto najboljši prijateljske odnose. Za trditve, da bi pomenil obisk Zaleskega v Budimpešti šahovsko potezo proti Franciji, so najboljši nasprotni dokazi znane izjave, ki jih je dal ministrski predsednik grof Bethlen zastopniku francoskega časopisa.

Inozemski tisk o konferenci Male antante

Beograjska konferenca je dokaz nadaljne konsolidacije Male antante — Odnosaji z Madžarsko nespremenjeni, s Poljsko pristrčni

Beograd, 24. maja. p. Inozemski tisk živahno komentira potek konference Male antante in sprejete sklepe, zlasti pa podaljšanje zavezniške pogodbe in sklenitev arbitražne pogodbe ter delo na gospodarskem zblizanju zavezniških držav Male antante.

Pariški »Journal des Debats« polaga posebno važnost na sklepe, nanašajoče se na gospodarsko sodelovanje in vidi v tem nadaljno konsolidacijo medsebojnih odnosajev držav Male antante. Iz poteka konference izvaja, da so ostali odnosaji Male antante do Madžarske nespremenjeni. Sklenitev gospodarskih pogodb med posameznimi državami Male antante in Madžarsko je sicer dober znak, vendar pa je Madžarska na docela krivem potu, če bazira na tem zblizanju svoje zahteve po spremembi mej, določenih po mirovni pogodbi. Mala antanta je že često naglasila, da je odločena, če treba tudi s silo braniti status quo. Je pa tudi nemogoče zahtevati istočasno ohranitev miru in spremembo državnih meja, ki temelje na mirovni pogodbi. Države Male antante so tudi pri tej priliki izrazile svojo pripravljenost do tesnejšega zblizanja z Madžarsko, zahtevajo pa od nje predvsem lojalnost in spoštovanje sklenjenih pogodb.

Predstavniki Male antante v Dubrovniku

Slavo od Sarajeva — Pristrčen sprejem v Dubrovniku — Priprave za sprejem na Cetinju

Sarajevo, 24. maja. n. Danes zjutraj so zastopniki držav Male antante odpotovali proti Mostarju in Dubrovniku. Spremila jih je velika množica občinstva ter zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Sinoči jim je mestna občina priredila slavnosten banket, na katerem so bili tudi najuklednejši predstavniki sarajevske družbe, zastopniki mestne občine, vlade in vojske. Na banketu ni bilo nobenih oficijelnih zdravic in govorov. Med odmorom se je opazil daljši razgovor češkoslovaškega zunanjega ministra z našim ministrom pravde dr. Srškičem. Tudi bivši vodja JMO in minister v p. dr. Spah

Herman Wendel o madžarskem revizionizmu

Revizija mirovni pogodbi in povratek Habsburžanov bi lahko dovedla do zelo resnih zapletlajev v Evropi

Berlin, 24. maja. r. Znani nemški publicist Herman Wendel napada v organu socialdemokratske stranke »Vorwärts« madžarsko revizionistično kampanjo ter pravi med drugim: Budimpešta se še vedno ne more privaditi temu, da pešiča Madžarov ne more več vladati nad milijoni Rumunov, Srbov, Hrvatov, Slovkov, Nemcev in Rusinov. Madžarska je izgubila dve tretjini svojega nekdanjega teritorija in nad eno tretjino svojih rojakov. Od nekdanjega madžarskega ozemlja je pripadlo 36,2 % Rumuniji, 22,3 % Češkoslovaški, 7,4 % Jugoslaviji in 1,4 odstotka Avstriji. Na tem izgubljenem zemljišču živi danes okrog 3,7 milijona Madžarov. Zato je Budimpešta rapela vse sile, da bi si znova pridobila izgubljene pokrajine. Zadnji dve leti je ta madžarska kampanja našla oporo in podporo v Rimu, kjer bi ra-

Kralj odpotoval v Topolo

Beograd, 24. maja. p. Kralj je danes opoldne odpotoval v spremstvu adjutanta polkovnika Savića v Topolo, kjer ostane nekaj dni.

Trgovinska pogajanja s Španijo

Beograd, 24. maja. š. V kratkem bo odšla delegacija naših ekspertov v Madrid k pogajanjem za zaključitev trgovinske pogodbe s Španijo. Pred vsem gre za neoviran izvoz našega lesa in naše živine v Španijo. V mnogih slučajih so namreč španske oblasti povzročale težkoče pri uvozu živine, pri čemer so se sklicevale na živinske bolezni, ki pa so razširjene v Italiji in ne pri nas. Zato se bo pri pogajanjih s španskimi zastopniki pred vsem razpravljalo o zaključitvi veterinarske konvencije.

Pobijanje tihotapstva ob Jadranu

Beograd, 24. maja. p. Kljub vsemu prizadevanju poklicnih oblasti se tihotapstvo v Primorju vedno bolj širi. Vse mere oblasti so se izkazale za nezadostne, da bi tihotapstvo popolnoma zatrl. Sedaj je finančno ministrstvo sklenilo izvesti podrobnejšo organizacijo za pobijanje tihotapstva. Carinske straže bodo pomnožene, vrhuteza pa bodo vsi kontrolni parniki opremljeni z malimi oddajnimi in sprejemnimi radio-aparati, tako da se bodo morale posamezne finančne postaje medsebojno naglo obveščati o kretanju tihotapcev. Finančno ministrstvo je v ta namen odobrilo poseben kredit v znesku 100.000 Din.

nost do tesnejšega zblizanja z Madžarsko, zahtevajo pa od nje predvsem lojalnost in spoštovanje sklenjenih pogodb. Tudi bolgarski tisk se obširno bavi s konferenco Male antante ter soglašava v sodbi, da so se izkazale vesti, ki so govorile o globokih nesporazumih na gospodarskem polju, za neosnovane. Kar se tiče odnosajev Bolgarije do Male antante, naglašava »Zarja«, da so odnosaji med Bolgarijo in Jugoslavijo žal še vedno nenormalni. Protiski sporazum še ni izveden in jugoslovska meja do Bolgarije je še vedno zaprta. Ukinitve mejne zapore je prvi pogoj za resnično zblizanje in konsolidacijo medsebojnih odnosajev.

Z zadovoljstvom komentira uspehe beograjske konference poljski tisk. Če tudi Poljska ni formalno zvezana z Malo antanto, gre njena politika sporedno z akcijami Male antante in bližnja bodočnost bo pokazala, da vlada jo tesni in pristrčni medsebojni odnosaji. Solidarni nastop Poljske in Male antante na prihodnjem zasedanju Društva narodov bo nova manifestacija medsebojnih vezi.

ho se je dalje časa razgovarjal z našim praškim poslanikom in bivšim ministrom dr. Angjelinovičem.

Dubrovnik, 24. maja. č. Ministri in novinarji Male antante so prispeli nočoj deloma z avtomobili, deloma z vlakom v Dubrovnik, kjer so bili svečano sprejeti od prebivalstva. Mesto je okrašeno z zastavami in prepogami. Ministri so se nastanili v hotelu »Imperial«.

Cetinje, 24. maja. n. Za sprejem ministrov Male antante, ki dospejo semkaj v nedeljo, so izvršene velike priprave. Prirujen jim bo pristrčen sprejem.

di pridobili Madžarsko za Italijo. Madžarske težnje je podpiral tudi lord Rothermere, toda svetovalec je Madžarov obenem, naj zopet vzpostavijo demokratski režim in se jasno odreče Habsburžanom. Ta nasvet je odnosaje med angleškim lordom in madžarskimi mogotci zelo ohladil. Če pa bi se vstolčili na madžarskem prestolu princ Oton ali Albreht, sin nadvojvode Friderika, bo znova postala aktualna revizija meja. Novi kralj si bo kot nosilec krone sv. Stefana vsekakor prizadeval, da znova vzpostavi integriteto te mistične krone. Naravno je, da bi v tem primeru Mala antanta takoj stopila v akcijo za obrambo miru v Srednji Evropi. Zato je v interesu vse Evrope, da prepreči akcijo Madžarov, kajti vprašanje revizije pogodb in povratek Habsburžanov na madžarski prestol bi lahko dovedlo do zelo resnih zapletlajev v Evropi.

Ciril-Methodov praznik v Beogradu

Beograd, 24. maja. p. Danes se je svečano obhajal praznik sv. Cirila in Metoda. Številne ustanove in organizacije so imele obenem svoje slave. V saborni cerkvi je opravil patrijarh Dimitrije ob asistenci številne duhovščine svečano opravilo. Cerkvenih svečanosti so se udeležili vsi v Beogradu navzoči ministri z ministrskim predsednikom Pero Živkovičem na čelu, nadalje diplomatski zbor, zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter mnogoštevilno občinstvo. Po službi božji je imel patrijarh Dimitrije nagovor, v katerem je orisal delovanje slovenskih apostolov in njune velike zasluge za Slovanstvo. Šole so imele interne svečanosti s primernimi predavanji in prireditvami.

Naš honorarni konzul v Benetkah

Beograd, 24. maja. š. Dr. Gino Torro je imenovan za častnega konzula naše države v Benetkah.

Napredovanje v sodni službi

Beograd, 24. maja. p. S kraljevim ukazom z dne 28. aprila sta pomaknjena v 2. skupino II. kategorije Josip Soban pri okrožnem sodišču v Novem mestu in Anton Zorko pri okrožnem sodišču v Celju.

Zborovanje beograjskih industrijcev

Beograd, 24. maja. p. Udruženje beograjskih industrijcev je sklicalo za dne 9. junija izredno skupščino, na kateri bo sprejet sklep glede najetja večjega posojila pri Državni hipotekarni banki.

Madžarska dobi zopet svojo mornarico?

Zanimive italijanske in madžarske vesti — Reka naj postane madžarska luka — Pogajanja o tranzitu preko Jugoslavije

Trst, 24. maja. č. Italijanski listi objavljajo vest, da je bivanje državnega podtajnika Grandija v Budimpešti imelo namen sprožiti pogajanja za čimprejšnje oživotvorenje madžarskega tranzita preko Jugoslavije na Reko. Isti listi poročajo dalje, da se bo na Reki osnovala madžarska paroplovna družba »Hungaria«, ki bo za prve potrebe nabavila dva velika moderna trgovska parnika. Družba bo uživala v italijanskih vodah in lukah vse one privilegije, ki jih daje Italija svojim paroplovnim družbam. Italijanski tisk, ki pozdravlja odločitev Madžarske, da razvije na Jadranu zopet madžarsko zastavo, povdarja, da je Reka v preteklosti uspešno vršila svoje funkcije kot izvozna luka Madžarske in da ji bo to v bodoče še bolj mogoče.

Budimpešta, 24. maja. č. Po bivanju italijanskega državnega podtajnika Grandija v Budimpešti se vedno bolj širijo glasovi, da bo odposlana posebna delegacija na Reko, kjer bo skupno z italijansko delegacijo ure-

dila vse potrebno za organizacijo madžarske svobodne cone na Reki in otvoritev madžarskega carinskega urada v svrhu čim prejšnjega usmerjenja madžarske izvozne trgovine na Reko. Minister baron Szerenyi je izjavil italijanskim novinarjem, da je jugoslovska vlada že dala dovoljenje za tranzit madžarske trgovine, ki bo usmerjena na Reko. Glede na to je propadel znani predlog bivšega admirala Dietricha, ki se je zavzemal za to, da naj bi si madžarska izvozna trgovina poiskala pot po Dunavu na Črno morje. Komisija, ki je razpravljala o načrtu admirala Dietricha, je prišla do prepričanja da bi bile investicije za pot po Dunavu prevelike in da je treba zato izvesti konvencijo, ki je bila sklenjena med Madžarsko in Italijo o svobodnem izvozu in uvozu madžarske trgovine preko reške luke. Madžarska vlada je to konvencijo ratificirala že 20. novembra 1927, ni pa se je doslej posluževala.

Lateranska pogodba pred italijanskim senatom

Filozof senator Croce odločno proti pogodbam — S konkordatom je vzgoja mladine izročena jezuitom

Rim, 24. maja. g. Italijanski senat se bavi trenutno z debato o lateranskih pogodbah. Na današnji seji senata je govoril znani italijanski filozof senator Benedetto Croce kot vodja liberalne opozicije. Njegov govor so fašistični senatorji nešteto krat prekinili. Croce je zavzel odločno stališče proti lateranskim pogodbam, pri čemer je naglašal, da se je v 60. letih popolnoma obnesel garancijski zakon, ki je dosedaj urejal

odnose med cerkvijo in državo. Z zadnjim konkordatom se zaupa vzgoja mladine jezuitom! Ta izjava je izzvala živahne medklice. Pri vladni mizi je sedel ministrski predsednik Mussolini, ki je vsa izvajanja govornika pazljivo zasledoval. Kakor domnevajo, bo imel Mussolini na jutrišnji seji o lateranskih pogodbah kratak govor, v katerem bo zavrgel napade liberalne opozicije.

Ponoven zastoj v reparacijskih pogajanjih

Zahteve zavezniške spomenice so Nemcem nesprejemljive — Slabi izgledi za sporazum

Pariz, 24. maja. s. V reparacijskih pogajanjih označuje francoski tisk kot glavni sporni točki vprašanje odškodnine, ki jo zahteva Belgija za zneske v markah in vprašanje uveljavljanja novega plačilnega načrta. Glede prvega vprašanja pripominja »Journal«, da Nemci naravno želijo, da bi bil novi sistem čim prej uveljavljen. Po Youngovem predlogu je bil termin določen za 1. aprila 1929. Po tem predlogu bi morali Nemci od 1. aprila do konca decembra 1929, plačati samo kakšnih 1700 milijonov zlatih mark. Upniki pa hočejo, da se nova plačilna metoda prične s 1. januarjem 1930, tako da bi morali poravnati Nemci od aprila do marca 1930. 9 mesečnih plačil na podlagi Dawesovega načrta, to je približno 1900 milijonov ter razen tega 422 milijonov zlatih mark za prehodno dobo od januarja do 31. marca 1930. Plačila v iznosu 600 milijonov zlatih mark, kakor jih je izračunal »Journal«, bi v primeru, da bi bil predlog

držav-upnic sprejet, takoj tekla v blagajno upnikov in odgovarjali po današnji vrednosti približno 37 anuitetam po 40 milijonov zlatih mark. Na ta način bi lahko upniki zadostili nekaterim svojim zahtevam, ki prekoračujejo letna plačila po 2050 milijonov mark.

London, 23. maja. s. »Daily Herald«, piše o položaju v Parizu, da je postal tako resen, da se smatra celo odstop nemškega delegata dr. Vögelgerja za nebestven incident. Najvažnejše je, da je nemška delegacija izjavila, da so bistveni deli zavezniške spomenice popolnoma nesprejemljivi. Izgledi na skorajšnji sporazum, ki so bili pred nekaj dnevi prav dobri, so se zopet podrli. Pariški dopisnik »Timesa« poroča, da je nastalo v nemških krogih zaradi novih predlogov precejšnje ogorčenje. Nemški opazovalci, ki so stalno nastopali za sporazum govore danes v popolnoma drugačnem smislu.

Kaj grozi Franciji od delavske vlade na Angleškem

Glavni tajnik angleških laburistov se zavzema za Nemčijo proti Franciji in Poljski

Pariz, 24. maja. s. Nacionalistični »Echo de Paris« objavlja z ogorčenjem razgovor pariškega poslanca Renaulta z glavnim tajnikom angleške delavske stranke Gilliesom, ki je izjavil med drugim: »Od leta 1919. je Francija razvijeno dete Evrope, ki še ni ratificirala pogodb o dolgovi in se skuša še vedno pogajati. Njen gospodarski položaj je sijajen. Poudariti je treba, da nima brezposelnih, dočim jih ima Anglija podruzi milijon. Francija ima naravno pravico na obnovo, toda delavska stranka je mnenja, da je Nemčija dovolj plačala. Nemška plačila so vedno sistematično podcenjevali. Porušena ozemlja v Franciji so obnovljena. Ako je Francija potrošila reparacije za svojo zasedbeno armado, je to ravno njena napaka. Zahteva po varnosti Francije pred razoroženim Nemčijo je histerija.

Francija noče razorožiti in greši proti locarnski pogodbi, če ostane v Porenju, ker s tem izziva nevarnost nove vojne. Francija ne sme pozabiti, da bi bila od Nemčije poražena, če bi ji Anglija ne bila pomagala. Anglija namenoma ne jamči za nemško-poljske meje, ker te meje ne more odbravati. Nemški načrti so na dlani. Nemčija se bo skušala v 10 ali 15 letih ojačiti in nato mirnim potom urediti poljsko vprašanje. Če bo prišla delavska stranka na vladno, se Anglija ne bo kazala napram Franciji zažubljene. Glede medzavezniških dolgov bo Anglija rekla Franciji naj jih ratificira in plača. Glede posadke v Porenju je treba naglasiti, da bodo Angleži izpraznili Porenje, četudi tega Francozi ne bodo priznali. Angleži pa ne bodo izvedli izpraznitve prej, dokler ne bodo Francozov energično pozvali, naj store isto.

Grški jezik prepovedan v albanskih cerkvah

Tirana, 24. maja. p. Povodoma pravoslavnih velikonočnih praznikov so se nekateri duhovniki posluževali pri cerkvenih opravilih grškega jezika. Sv. Sinod albanske pravoslavne cerkve je sedaj odlok, s katerim najstrožje prepoveduje uporabo grškega jezika v cerkvi in grozi vsem duhovnikom, ki bi se pregrešili zoper to prepoved, s takojšnjim odpuštom.

Bolgarija noče izzivati svojih sosedov

Sofija, 24. maja. p. Sbranje je včeraj po daljši debati odobrilo Kelloggov pakt in prijateljsko pogodbo s Turčijo. V debati je poslanec Nikolov iz Tracie ostro napadal Turčijo v zvezi s položajem bolgarske narodne manjšine v Turčiji. Zunanji minister Burov je proti temu napadu odločno protestiral ter naglašal, da za take napade ni mesta v sbranju, marveč kvečjemu na kakem shodu emigrantov. Bolgarije se bo nikdar izzivala svojih sosedov.

Beg afganskega kralja v Indijo

London, 24. maja. Povođom pobege afganskega kralja Amanulaha v Indijo je indijski kolonialni odbor izjavil, da bo Amanulah sicer dobil dovoljenje za bivanje v Indiji, vendar pa britskega ozemlja ne sme smatrati za izhodno bazo za zopetno osvojitve svoje države. Pri prvem podobnem poskusu bo takoj izgnan. Razlogi, zakaj je Amanulah ostavil svoje bete, ki so začele uspešno prodiranje, so trenutno še neznan.

Berlin, 24. maja. Po časopisnih poročilih je v angleško Indijo pobežal Amanulah dospel v Bombay. Amanulah namerava odgovoriti zopet v Evropo.

V Anatoliji zopet potres

Carigrad, 24. maja. p. Iz Anatolije poročajo o novem potresu, ki je zopet povzročil ogromno škodo in zahteval tudi številne človeške žrtve. Najbolj prizadeti sta mesti odnosno pokrajini Karahisar in Sušebir. Po dosedanjih poročilih je našlo smrt pod razvalinami porušenihih hiš 53 ljudi, 45 oseb pa je težje ranjenih.

Razprava proti ljudožrskim ciganom

Obtoženci danes taje, v zaporu pa so podrobno popisovali kanibalstvo — Bajse so jih orožniki prisilili k izpovedbam s pretepanjem

Košice, 24. maja g. Na današnji razpravi proti ciganom-morilcem se je govorilo o kanibalizmu. Nadzornik zaporov Mihaly je izpovedal, da so se cigani v njegovi navzočnosti mirno razgovarjali o ljudožrstvu. Pripovedovali so, da so trupla razkosali, razdelili na porcije ter jih nato skuhali. Se v zaporu so zadrževali, da jim je človeško meso s krompirjem prav dobro teknilo. Pričo so zaprteglji. Ravnatelj je izjavil, da je več ciganov v navzočnosti prokuratorja in več sodnikov podalo izjave o ljudožrstvu. Takrat je bajse rekel tudi Pavel

Rybar, da je jedel stegno žrtve, drugi pa so skuhali precej mastno srce s sladkim okusom. Rybar je tajil to izjavo. Tudi drugi so pri zaslišanju zanikavali, da bi bili uživali človeško meso. Na današnji obravnavi je bilo konfrontiranih več obtožencev z orožniki in sodnimi osebami. Cigani so trdili, da so pri prvem zaslišanju dali izjave pod pritiskom, ker so jih orožniki pretepali. Rybar ki je obtožen umora, je dokazal alibi, ker se je ugotovilo, da je bil kritičnega dne v oskrbi Košiške bolnice.

K razpustu železničarskega Podpornega društva v Mariboru

Prejeli smo naslednje pojasnilo, oziroma popravke:

Odbor Podpornega društva ni ustanovil znane Schöchererjeve godbe, ampak so si jo železničarji ustanovili popolnoma sami z lastnimi prispevki. Podporno društvo ni imelo s tem nikakega posla, kakor tudi ni oddalo gostilne in konzuma v »Ljudskem domu« za 5 let oziroma svojim sodelavcem. Podporno društvo gostilne in konzuma sploh nikdar imelo ni in je zato tudi ni moglo oddati.

Ker takšnih finančnih transakcij pri društvu ni bilo, se seveda tudi zaradi tega ni zviševala članarina. Ta se sploh ni zvišala pred dvema letoma, ampak vsled soglasnega sklepa članov na obnem zboru že leta 1926 od 5 Din na 12.50 Din mesečno. Ta povisek pa se je sklenil zaradi tega, ker so člani zahtevali in obenem sklenili tudi povisek posmrtnine od 4.000 na 10.000 Din. Neresnična je trditev, da bi Podporno društvo izplačevalo članom, ki so bili člani že 25 let, po Din 8.000 pred smrtjo, po smrti pa še Din 2.000, in da bi to ne odzvarjalo intencijam društva. Člani so že na obnem zboru l. 1925 zahtevali, in nato sklenili, da se z ozirom na bedni položaj železničarjev poleg zvišane članarine in posmrtnine spremeni tudi izplačevanje te posmrtnine na ta način, da se začne z letom 1926 izplačevanje članom, ki so že 25 let pri društvu, a onto izplačila na ta način, da prejmejo člani s 25. leti v l. 1926, predplačila, contno izplačila 3.000 Din, leta 1927 4.000 Din, l. 1928 5.000 Din, l. 1929 6.000 Din, l. 1930 7.000 Din in šele l. 1931 8.000 Din, ostanek do 10.000 Din pa za slučaj smrti. Proti temu sklepu ni na obnem zboru nihče ugovarjal, posebno ne tudi kak »opozicija«.

Odbor Podpornega društva ni nobeni opoziciji onemogočil kontrole društvenega delovanja, ampak le v smislu društvenih pravil dopuščal vse, kar je mogel in smel članom v svrhu kontrole. Upravni odbor tudi ni onemogočil na obnem zborih poskusov kritike in kontrole, ampak je vsakomur dovolil govoriti, kakor dolgo in kar je hotel. Za Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru: Kašpar Jaroslav, nam. predsed.; Simon Langer, blagajnik.

Vinohradski Hlahol v Sisku

Sisak, 24. maja. n. Prakiški pevci so dospeli v Sisak danes ob 4. popoldne z brzolakom. Na kolodvoru jih je pričakovalo nad 2000 ljudi. Pevci vsel tukajšnjih pevskih društev so jih pozdravili s českoslovaško himno, nako so pevci »Hlahola« zapeli »Lepo našo domovino«. Nocoj se je vršil slavnosten koncert »Hlahola«, ki je bil izredno dobro obiskan.

Haaska razprava

Haag, 24. maja. Včeraj je pred mednarodnim sodiščem v razpravi o sporu s Francijo zaradi plačila srbskih predvojnih dolgov imel kratak govor jugoslovanski zastopnik in univerzitetni profesor Spasojević, ki je povdarjal, da Francija zaradi posledic vojne kot vis maior plačuje sama svoje državne dolge v papirnatih frankih, ter zato iz istih razlogov nima pravice zahtevati, naj bi Jugoslavija plačala svoje dolge v zlatu. V repliki je francoski odvetnik Montel povdarjal, da je bilo pri pogajanjih v Karlovi Varah za posojilo iz l. 1905 izrecno ugotovljeno, da se ima izplačevanje obresti v Beogradu, Parizu, Bruslju in Zenevi vršiti v zlatih frankih.

Solunska cona

Solun, 24. maja. Pomočnik generalnega direktorja železnice Naumović je došel v Solun, da prouči železniške razmere v naši svobodni coni in ukrene potrebno za njeno ureditev. Grški parlament je sprejel predlog zakona o ratifikaciji pogodbe, sklenjene med našo državo in Grčijo, ki se tiče odkupa proge Solun - Gjevgjelija.

Odhod kubanskih kozakov v Ameriko

Novi Sad, 24. maja. S posebnim vlakom je odpotovalo danes 200 kubanskih kozakov pod vodstvom generala Pavličenka iz Novega Sada v Ameriko, kjer nameravajo v državi Peru ustanoviti svojo lastno kozako kolonijo. Država Peru jim je odstopila primerno ozemlje, kjer si bodo osnovali svojo novo domovino. Od kozakov, ki so dolga leta prebivali v Novem Sadu in okolici, so se poslovili na kolodvoru številni znanci in prijatelji zlasti iz vrst ruskih emigrantov. Tudi domačini so se prisrčno poslavljali od simpatičnih ljudi, želeli, jim obilo sreče in uspeha v novi domovini.

Huda neurja v Srbiji

Kraljevo, 24. maja r. V sredo ponoči se je utrgal nad Kraljevim oblak; naliv je povzročil ogromno škodo v mnogih okoljskih vaseh. Celi nasadi sliv so bili izruvani s koreninami vred, ogromni kompleks žitnih posevkov so uničeni. Z mnogih njih je naliv odnesel vso prst. Lipnički potok je porušil na več mestih cesto Čačak-Kraljevo. Tudi železniški promet je bil prekinjen in je bil vzpostavljen šele po 10 urah. Škoda se čeni na več milijonov dinarjev.

Štip, 24. maja r. V sredo proti večeru se je nad Štipom utrgal oblak; voda je povzročila veliko škodo tako v okolici kakor tudi v samem mestu. Potok Kadiberja je poplavljal mnoge hiše na obeh bregovih, med drugim tudi žandarmerijsko šolo. Orožniki so le s težavo rešili konje, dočim je hlev popolnoma porušen. V potoku Bimbaši pa je utonila neka 17-letna deklica.

Beograd, 24. maja. p. Iz notranjosti Srbije poročajo, da so bila tamkaj danes ponovno velika neurja in da so narasle vode na mnogih krajih poplavlje in poskodovale železniške proge ter ceste. Tako je promet na cesti Kraljevo-Čačak prekinjen. Neurje je bilo zlasti silno v okolici Kijeve, kjer je vsak promet onemogočen. Velika poldnevna je na cesti Kijevo-Ohrid v dolžini 2 kilometra nanesla toliko zemlje, da je vsak promet nemogoč.

Sprejem pripravnikov pri monopolni upravi

Beograd, 24. maja. p. Uprava državnih monopolov je razpisala natečaj za sprejem 56 pripravnikov. Prednost imajo absolventi kmetijskih šol, ki bi mogli po primerni praksi prevzeti kontrolo nad tobačnimi nasadi. Prijavni rok traja do 15. junija.

Beograjski nogomet

Beograd, 24. maja. p. Danes je bila nogometna tekma med beograjskima kluboma Soko in Jugoslavijo, ki se je končala z 2 : 1 (0 : 0).

Velike poplave na Japonskem

Tokio, 24. maja. s. Zaradi velikih nalivov se nastale v okolici Fukušime poplave, ki so povzročile veliko škodo po nasadih. Utonilo je 12 oseb; 500 hiš je pod vodo. Voda je odnesla 38 mostov. Tudi železniške proge so zelo poškodovane. Škodo cenijo na 3 milijone jenov. Tudi v glavnem mestu samem je bilo zaradi močnega naliva poplavljenih do 1000 hiš v nižje ležečem delu mesta. V več sto hišah sega voda do prvega nadstropja.

Francoski polet okoli sveta

Pariz, 24. maja. g. Vojaška letalca Arraehard in Rignot sta davi startala za velik polet okoli sveta. Progo, ki vodi preko Indije in Japonske, bosta prevozila v več etapah.

Madžarsko pokopališče na Doberdolu

Budimpešta, 24. maja. s. Dne 26. t. m. se bo vršilo v Budimpešti ob veliki vojaški udeležbi odkritje spomenika neznanemu vojaku. Vojno ministrstvo namerava zgraditi veliko vojaško pokopališče na Doberdolu.

Mussolini o katoliški akciji v Italiji

Predsednik italijanske vlade se je v svojem velikem govoru v italijanski zbornici dne 13. t. m. v toku razprave o lateranski pogodbi dotaknil tudi Katoliške akcije in je o tem predmetu vsekakor tudi za nas zanimiv naslednji pasus njegovega govora:

»Tako sem prišel do neke druge zanimive točke konkordata, one, ki se tiče Katoliške akcije. Ni nikakega dvoma, da glasovi, ki so se čuli po lateranski pogodbi iz katoliškega tabora, niso bili v skladu z resničnim stanjem. Nekateri so začeli obtoževati italijanski risorgimento, drugi pa so izjavljali, da je kip Giordana Bruna v Rimu naravnost žaljiv. Treba je zato, da izjavim, da bo kip tega meniha, melanholičen kakor njegova usoda, ostal, kjer je. Res je, da so se glasili ostri protesti, ko so postavljali spomenik Giordanu Brunu na Campu di Fiori, saj je bil celo Ruggero Bonghi temu nasproten in so ga zato rimski dijači ozirožgali. Vendar se mi danes zdi, da bi bili kruti napram temu filozofu, ki je obilno poplačal, ako se je motil in ako je vztrajal v svoji zmoti. Naravno tudi ni niti misliti, da bi spomeniku Garibaldi na Janikulu določili kak drug prostor. Niti njegovemu konju ne bomo zasakali vratu. Mislim, da Garibaldi lahko mirno zre na ono stran, kajti njegov veliki duh je danes pomirjen. Ne samo, da bo Garibaldi ostal tam, marveč bo fašistovski režim skrbel za to, da se v istem kraju postavi še spomenik Aniti Garibaldi.

Opazalo se je, da so nekateri katoliški živili, zlasti oni, ki niso še razušili zvez z ideologijo ljudske stranke, poskušali naperiti pravdo proti režimu risorgimento. Čitali smo pozive take vrste: Pomnožimo svoje vrste, strnimo svoje redove, sklenimo svoje čete itd. Naravno smo se morali ob takih frazah vprašati: Kaj se vendar godi? Kuriozno je, da sem v zadnjih treh mesecih moral zapleniti več katoliških listov, nego v sedmih prejšnjih letih! To je bil edini način, da sem jih privedel do pravične presoje stvari.

Gospodje, niso mi včasih individui, ki napravljajo videz, da energično razbijajo vrata, ki so že energično razbita. Ti elementi so si dajali vzemirjen in tragičen videz, kakor da se branjeno varnosti, ki jih ni. Zato smatram za urnostno, da tudi s tega mesta naglasim, da režim čuje, da opazuje in da mu nič ne uide! Naj nihče ne misli, da tudi zadnji listič, ki izhaja v kaki najbolj zakoniti župniji, ne pride v gotovem trenutku do znanja Mussolinija! Ne bomo dovolili vstajenja strankam in organizacijam, ki smo jih za vselej zatrli.

Proslava obletnice italijanskega vstopa v vojno

Rim, 24. maja. s. Z velikimi svečanostmi so slavili danes v Italiji obletnico vstopa v svetovno vojno. Iz vsake kraje Italije je prišlo v Rim 15.000 fašističnih univerzitetnih dijakov v svojih značilnih uniformah. Povorka dijakstva je krenila po ulicah že v zgodnjih jutranjih urah. Manifestanti so nosili številne table, med katerimi je bilo opaziti tudi mnoge z irendentističnimi napisi. Meščanstvo je akademike burno pozdravljalo.

Zvišanje carine za uvoz žita v Italijo

Rim, 24. maja. Ministrski svet je določil zvišanje uvozne carine na žito od 11 na 14 zlatih lir.

Grška mornarica odhaja v Italijo

Atene, 24. maja. g. Danes popoldne je odplula iz pristanišča na Krku grška mornarica obtokeča iz križarke Averof in rušilcev Panthera, Ethosa in Sieraxa. Mornarica zapuša prvič po svoji domače vode in bo obiskala najprej Tarent in pozneje druga italijanska pristanišča.

Madžarski ognjegasci v Italiji

Sušak, 24. maja. ž. Na Reko je danes došla delegacija madžarskih ognjegascov, ki namerava proučiti v Italiji organizacijo ognjegasne službe, da bi se na isti način organizirala tudi na Madžarskem.

Obisk italijanske letalske eskadre na Grškem

Atene, 24. maja. g. Kakor izve vaš dopisnik iz uradnih virov, bo prispela 23. junija v grško pristanišče Faleron eskadra 35 italijanskih vodnih letal. Obiska pomorske zračne eskadre se bodo udeležili državni tajniki za vojno mornarico in zrakoplovstvo, znani letalec De Pinedo ter v Rimu akreditirani vojaški atašeji Grčije, Turčije in Rusije.

Volitev predsednika grške republike

Atene, 24. maja. Dne 29. maja se vrši volitev admirala Konduriotisa za državnega predsednika, in sicer na skupni seji zbornice in senata. 30. maja bo novoizvoljeni državni predsednik prisegel na ustavo. Konkretna volitev se bo vršila mednarodno italijanskega zbornice. Letošnji kongres — Beograd, 24. maja.

Zopet požar v clevelandski bolnici

Cleveland, 24. maja. s. Včeraj je nastala v tukajšnji bolnici sv. Luke nova požarna katastrofa, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtv. Požar je izbruhnil v zgodnjih jutranjih urah, ko je bilo še vse v posteljah. Okoli 200 bolniških sester in številni lažje oboleli bolniki so zbežali na ulice. Po večurnem prizadevanju se je posrečilo požar ugasiti.

Nesreča francoskega letala

Rim, 24. maja. Transportni hidroplan, ki vrši redno službo na progi Marseille - Alžir, se je potopil. Utonil je pilot in 4 potniki.

Seja celjskega občinskega sveta

Celje, 24. maja. Nocoj ob 18. se je vršila seja celjskega mestnega občinskega sveta pod predsedstvom župana dr. Goričana. Glavna točka dnevnega reda je bilo vprašanje uvedbe avtobusnega prometa v Celju in okolici. Župan je imenoval za overovatelja zapisnika dr. Goričana in dr. Vrečka.

Najprej se je oglasil obč. svet. dr. Hrašovec, ki je izjavil, da je skupina občinskih svetnikov, ki je nedavno odložila svoja mesta v posameznih odsekih občinskega sveta, pričakovala, da se bodo izvršile nadomestne volitve, ki bi zadovoljile obe strani, kar pa se do danes še ni zgodilo. Župan je pojasnil, da je bila današnja seja sklicana proti pričakovanju in da zaradi tega še ni rešeno vprašanje izpolnitve odsekov.

Nato je podžupan dr. Ogrizek poročal o načrtu uvedbe avtobusnega prometa. Kakor imata mesti Ljubljana in Maribor že svoje avtobusne zveze s provinco, prav tako je nujno potrebno, da jih dobi tudi Celje kot važno gospodarsko središče, v prvi vrsti zaradi tujanskega prometa. Za zgradbo takih avtobusov. Potrebni bi bil za enkrat kapital 1.100.000 Din, k čemer naj bi občina prispevala 55 %, 45 % pa na bali drugih interesit, predvsem gostilničarji, trgovci in denarni zavodi itd. Po treh letih bi imela občina pravico sama prevzeti avtobusno podjetje.

Nato je dr. Ogrizek obširno obrazložil načrt amortizacije kapitala in poštavit tudi kalkulacijo za tri vrste avtomobilov, ki prihajajo v poštev. To so trdkarje Steyr, Austro-Fiat in Mercedes-Benz. Kot najnižji in najugodnejši ponudnik se je izkazala trdkar Steyr.

Proti dr. Ogrizekovemu predlogu je nastopil finančni referent občinskega sveta dr. Vrečka, ki je izjavil, da ima Celje žalostne zglede, da bo podjetje pasivno, ravno pri mariborski mestni občini, ki je izkazala lani pri svojih avtobusih 1.500.000 Din deficita.

Dr. Ogrizek je odgovarjal dr. Vrečku, da je pač vsak začetek združen z velikimi žrtvami; tudi pri mariborski mestni občini se je pokazalo, da se avtobusni promet letos zboljšuje. Ravno iz teh razlogov je zato predlagal, naj se avtobusno podjetje ustanovi na komercialni podlagi in ne na komunalni, kakor se je to zgodilo v Mariboru.

Proti predlogu dr. Ogrizka je nastopil tudi obč. svet. dr. Hrašovec, ki je povdarjal, da se za take poskuse mestna občina ne sme odločiti, ker je itak že močno zadolžena. Mestno občino čakajo pač važnejše naloge, kakor n. pr. regulacija Savinje, ki bo zahtevala veliko več denarnih žrtv, kakor je predvideno, nadalje bo treba zgraditi mestno kopališče ob Savinji, mestno ubožnico itd. Iz teh razlogov bo glasoval proti predlogu.

Za predlog sta se zavzela obč. svet. Leskovec in prof. Cestnik, proti pa je nastopil obč. svet. dr. Kalan, ki je bil mnenja, naj se tako podjetje prepusti zasebnikom, ki bodo mogoče z večjo skrbjo in obzirnostjo stvar izpeljali, kakor bi to bilo mogoče občinski upravi.

V imenu celjskega gostilničarstva, ki je morda največji davkoplačevalec, je nastopil proti uvedbi avtobusnega prometa obč. svet. Bernardi. Pač pa se je za avtobuse zelo goreče zavzel obč. svet. Rebuschegg, ki je tudi gostilničar in ki obeta Celju po uvedbi avtobusnega prometa velik dobiček zaradi močnega dotoka tujcev in podeželskega ljudstva. Da bo stvar rentabilna, se po njegovem vidi jasno že iz tega, kako skušata Maribor in na drugi strani Zagreb vpeljati do Celja od vseh strani avtobusne zveze in tako priletnosti prebivalstva iz Celja v svoje področje.

Pri glasovanju je bil predlog dr. Ogrizka sprejet, odklonjena pa sta bila predloga dr. Vrečka, naj se avtobusni promet za enkrat sročijo uslužbencev avtobusnega podjetja odloča občinski svet in ne samo župan, oziroma podžupan.

Kot druga točka dnevnega reda je prišel v razpravo predlog referenta stavbenega odseka dr. Wolfa, naj se zgradi v grofiji, kjer je nameščen zemljejnizijski urad, še eno okno, ki je nujno potrebno zaradi vlažnosti. Predlog je bil sprejet.

Za tem je župan ob trideset na 9. zaključil sejo.

Grozen zločin šestletnega dečka

Saintville (Kentucky), 24. maja. g. Zaradi umora osmletnega tovariša je sodišče obsodilo šestletnega Karla Mahna na 15 let posoljševalnice. Dečka sta se pri igri sprla za kos železa, nako je šestletni Karel stekel po očetovo puško ter ustrelil svojega tovariša. Med razpravo se je deček prav mirno igral v sodni dvorani z drugimi otroki.

Bolgarski šolniki v Avstriji

Berlin, 24. maja. Glasom časopisnih poročil je poslala bolgarska vlada na Dunaj 40 okrajnih šolskih nadzornikov, da proučijo avstrijske šolske razmere in ustroj avstrijskih šol.

Justifikacija v Litvi

Kovno, 24. maja (lit.). Dijač Vosilius, ki je bil včeraj obsojen na smrt zaradi poskušene atentata na predsednika Voldemarasa, je bil danes justifikiran.

Bethlen odpotuje v Madrid

Bukarešta, 23. maja. g. Ministrski predsednik grof Bethlen odpotuje v nedeljo ali najkasneje začetkom prihodnjega tedna v Madrid, da se udeležijo juljskega zasedanja sveta Društva narodov, na katerem bo kakor znano glavni predmet dnevnega reda manjšinsko vprašanje, za katero se grof Bethlen posebno zanima. Spremljal ga bo zunanji minister Walko.

Konservativna večina v ulsterski zbornici

London, 24. maja. Pri volitvah v ulsterski parlament so napredovali konservativci od 33 na 38 mandatov, liberalci niso dobili nobenega mandata, socialisti so od 3 mandatov izgubili 2. Irski nacionalisti so ohranili svojih dosežanih 11 mandatov. Brez mandata so ostali tudi republikanski farmarji.

Čsl. zbornica razpravlja o Švehlovi poslanici

Praga, 24. maja. h. Na današnji seji poslanske zbornice je bil glavni interes zopet osredotočen na politično debato in ne na stvarne razprave programa. V debato je posegel tudi načelnik agrarnega kluba Stanek, ki je v daljšem govoru tolmачil znano poslanico predsednika stranke Švehle, ki jo je naslovil agrarnemu kongresu. Stanek je zanikal vsako namero stranke po diktaturi in izjavil, da je Švehla in vsa stranka pripravljena skleniti za splošni blagor z vsemi strujami in strankami kompromise, s tem namenom, da bi se v republikli demokraciji vladalo. S povdorkom o se ugotovil, da v kongresni poslanici Švehle ni bilo besed parazitov. Prihodnja seja poslanske zbornice se bo vršila 4. junija.

Kongres zelene internacionale v Pragi

Praga, 24. maja. h. Včeraj, danes in jutri se vrši v Pragi kongres mednarodnega agrarnega urada. Včeraj je bil soglasno izvoljen za predsednika tega urada predsednik českoslovaške agrarne stranke Antonin Švehla. V debato so razen zastopnikov češko-slovaških agrarcev posegli tudi nemški agrarci iz Českoslovaške, Avstrije in Švice, ter zastopniki Francije. Danes popoldne ob petih je bila deputacija zelene internacionale sprejeta pri predsedniku republike. Receptacija je trajala nad eno uro. Zvečer je pridelil poljedelski minister Srdinko slavnostno večerjo na čast gostom.

„Zeppelinov“ povratek

Berlin, 24. maja. Zeppelin je danes ob 5. uri 10 minut prispel v Friedrichshafen. Startal je v Cuersu v četrtek ob 20. in 26 minut Cez eno uro je bil že nad Marseilleom, ob 23.15 pa so ga opazili nad Valenco. V zrakoplovu je bilo 6 francoskih oficirjev in 14 potnikov. Dr. Eckener, je pred potoletom poslal daljšo zahvalno brzojavko francoskemu zrakoplovnemu ministrstvu. Prvi oficir zrakoplova je pred potoletom položil ob navzočnosti cele zrakoplovne posadke in komandanta venec na spomenik dixmuidskega mstva. Francoske oficirje so pred izkrcanjem pozdravili zastopniki nemške državne brambe in zastopniki virmtemberske deželne vlade. Zrakoplov je letel s povprečno hitrostjo 110 km na uro in je zavoljo ugodnega vremena že ob solnčnem vzhodu dosegel Bodensko jezero. Ob 5 uri 10 minut je nato zrakoplov brez vsakršnih težav pristal v Friedrichshafnu.

Bolgarski ministri potujejo v inozemstvo

Sofija, 24. maja. p. Jutri potuje zunanji minister Barov v Madrid na zasedanje Društva narodov. Z njim potuje celokupna bolgarska delegacija. Istočasno bo odpotoval tudi finančni minister Molov, ki ga pelje pot v Pariz, da tam nadaljuje pogajanja z Grčijo glede ureditve finančnih zadev med obema državama.

Koncert Orkestralnega društva Glabe Matic

Ki se vrši v sredo, 29. t. m. ob 8. zv. v dvorani Kina Matic, obsega vseskozi zanimiv spored iz starejše in novejšje dobe. Predvsem je pomembno dejstvo, da se vse skladbe v Ljubljani prvič izvajajo. Ravno tako je za Ljubljano novost zasedba izvajačega aparata: poleg kompletnega godalnega orkestra, ki je številčno najmočnejši pri nas, nastopijo še solisti flauta, klarinet, ksilofon in dva klavirja. Imena vseh sodelujočih so pri nas dobro poznana; povzeta so po večini iz vrste naših najmlajših, ki se izpopolnjujejo na konservatoriji v Ljubljani. Baritonist g. Marjan Rus velja kot najboljši učencec Beethoven, ki že z mlaj znanje s tehniko in volunom glasu finesno prednašanja, ki je tako značilna za njegovega učitelja. Pianista Pavel Sivic in Marjan Lipovšek tudi že nastopata samostojno in marsikateri koncertni spored ju navaja. V prihodnji koncertni seziji namerava nastopiti samostojno tudi harfistinja gđc. A. Dubravka s nekaterimi skladbami za harfo in krkester iz svetovne literature, topot sodeluje pri Adacijetu iz Mahlerjeve 5. simfonije, ki je eden najbolj občutenih romantičnih počasnih simfonijskih stavkov.

Spored koncerta obsega 6 kontrastnejših točk svetovne in domače literature. Skladateljji Bossi, Mahler, Saint-Saens ne potrebuje tudi pri nas nobene propagande ali razlage, njihova imena so dobrodu poznana vsem obiskovalcem koncertov in vsem, ki se doma ukvarjajo z glasbo. Manj poznani je pri nas francoski predklasik J. P. Rameau. Debussy, ki je bil Francoz ne le po glasbi, temveč tudi po srcu, ga imenuje »največje francoskega mojstra«, in zaradi zavzema Rameau najodličnejše mesto v starejši francoski glasbi. Njegove skladbe preveva posebno življenje; vzlic stotletjem, ki ga ločijo od nas, je še danes svež, živahen in presenetljivo iznajdljiv v melodičnih in harmonijskih postopih. Ni čuda, saj je bil najprej, ki je spoznal naravo harmonije in jo proučil s temeljitostjo, ki še danes vzbuja občudovanje. Številno njegovih del je jako veliko; predvsem so se mnogo izvajale njegove opere in baletni ter skladbe za klavir, iz katerih bo zaigral na koncertu pianist L. Lipovšek tri v obliki koncerta za klavir in (skrbeni) godalni orkester.

Tudi Francis Poulenc, ki vzlic svojemu angleškemu imenu v glasbi ne zataji francoskega porekla, je pri nas še novo ime. Eden najmlajših (r. 1899) med velikimi skladatelji sodobnosti, se je že zarana odlikoval po posebni, eksofotno pobarvani karakteristični noti, po katerih ga je takoj lahko razločilo od sovratnikov. Njegova domena so bizarne slike za posebne sestave orkestra, katerih ena (Zamorska rapsodija) bo izvajana na tem koncertu. Zanimiva sestava (flauta, klarinet, glas, godalni orkester in klavir) pada s posebno vernostjo in navno, mestoma melanholično, mestoma divjo melodično in ritmično zamorskih plesov, med katerim je čuti divje tuljenje v organičenem vrtnicu plesočih. Pri tej skladbi je klavirski part v rokah g. P. Sivica, pri tretji točki (Honolulu), ki je zložena za glas s klavirjem, nastopi baritonist g. M. Rus.

Za široko publiko, kakor tudi za glasbene gurmane, je namenjena poslednja suita sporeda, Saint-Saens »Zivalski karneval«, ki bo po svoji dovornosti gotovo ugajal. Vse točke sporeda je naštudiral in bo vodil prof. L. M. Škerjanc.

Naši kraji in ljudje

Spomenik Ivanu Cankarju

Le malemu delu naše javnosti je znano, da obstaja ter tiho in marljivo deluje že 11. leto odbor za zgradbo spomenika Ivanu Cankarju na Vrhniki. Svoje delo je razširil tudi med Slovence v Ameriki, ki so se radevolje odzvali in nam nudili svojo pomoč. Pred kratkim so nam poslali iz Detroita po g. Antonu Jurcu 540 dolarjev, kar je precej pomnožilo naš sklad. Iskrena jim hvala! Ta njihova plemenita gesta nam daje upanje, da se bo tudi naše ljudstvo odzvalo in nam priskočilo na pomoč četudi z malimi zneski — vsak po svoji moči. Prispevek naj se pošlelo čim prej na g. Frana Jurca, Kmetiska posojilnica, Vrhnika.

Odbor je namreč na željo ameriških Slovencev sklenil odkriti spomenik prihodnje leto v Juliju, ko poseti staro domovino več tisoč ameriških Slovencev. Njihova želja je tudi da naj stoji spomenik v njegovem rojstnem kraju v dolini Šentflorianški. Tako bo dana prilika vsakemu ki pride pogledat spomenik, videti tudi kraje, o katerih je Cankar pisal in ki so mu bili neusahljivi v njegovih delih. Ko bo videl sanjavi Močilnik, enajsto šolo pod mostom, Golobico sv. Trojico Aležovo domačijo, Betajnovo itd., boš lažje razumel našega pisatelja.

Odbor je v posesti najlepšega prostora, zatočevan mu je kamen za nadstavek in tudi zbirka je že precejšnja. Ker pa hočemo postaviti Cankarju lep in dostojen spomenik, apeliramo ponovno na našo javnost, naj nam priskoči na pomoč. Obenem prosimo za nakazila zneskov, ki so v tem ali onem kraju nabrani v ta namen. Delajmo in pokazimo, da smo vredni sinovi naroda, iz katerega je izšel naš veliki pisatelj Ivan Cankar.

Katastrofa slovenske vasi na Koroškem

Zrelec (Koroška), 24. maja
V sredo zvečer je izbruhnil v slovenski vasi Ceteraja, občina Zrelec, velik požar. Vas je oddaljena od Celovca dobri dve uri in je z okolice vred stara slovenska naselbina. Ko se je zvedelo, da gori pri posestniku Caku, se je odprnilo iz okolice v kratkem času v ograzeno vas več gasilnih društev. Na pomoč so hiteli tudi gasilci iz Celovca in tako se je zbralo 11 gasilskih društev v Ceteraji.

Gasilec pa ni bilo mogoče priti do goreče hiše, ker so se vozila vdrala v močvirnata tla. Več vozov z brizgalnami in drugim orodjem je občutilo v močvirju daleč od pogorišča. Skozi vas teče sicer potok, a preden so gasilci prišli do njega, se je ogenj razširil z divjo silo in naglico daleč naokrog.

V kratkem času je bila vsa vas v plamenih. Vpepelo je 15 stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopj. Šele pozno po polnoči so gasilci ustražovali silne plamene.

Ogenj je nastal v neki staji za krmo, ki pa je bila skoro prazna. Posestnika ni bilo doma. V hiši poleg staj je bila samo neka stara ženska, katero so z največjo težavo rešili, ko so plameni obhiti tudi stanovanjsko hišo. Ogenj, ki je bil katastrofa za vso vas, je bil najbrž podtakljen.

Otvoritev novozgrajenega modernega in higijenskega kopališča SK Ilirije

bo v nedeljo 26. t. m. ob pol 11. dopoldne. Redki in pomembni svečanosti bodo prisostvovali kot pokrovitelji g. veliki župan dr. Vodopivec, g. oblastni komisar dr. Natlačen, g. divizijski general Sava Tripkovič in ga. častna dvorna dama Franja Tavčarjeva. Pri krstu kopališča bo kumoval g. župan dr. Dinko Puc. Kopališče pa bo otvoril predsednik Ilirije dr. Dular.

Pester program bo izpopolnil sporniti nastop 48 plavačev in plavačev, ogled kopališča in promenade koncert godbe dravske divizijske oblasti. Ob 20. pa bo prijateljski sestanek v restavraciji Zvezda.

Vabila k slavnosti otvoritvi so razposlana. Kdor pomotoma ni prejel vabila, naj blagohotno oprsti in kljub temu prisostvuje slavnosti. Uljudno so vabljivi vsi člani in prijatelji kluba, sporta, telesne kulture in higijene sploh.

Slavnostni odbor tvorijo klubovi člani gg. dr. Janko Berce, inž. Stanko Bloudček, dr. Josip Ferjančič, dr. Ivan Jenko, kopredsednik Ivan Jerman, major Ivan Koprivec, dr. Stanko Lapaine, dr. Ernest Mayer, inšpektor Rihard Negovetič, dr. Ivo Pirc in dr. Miroslav Senekovič.

Velik pomen in uspeh obrtnonadaljevalne šole

Št. Vid nad Ljubljano, 23. maja
Naša obrtno-nadaljevalna šola je zaključila šolsko leto z lepo razstavo šolskih izdelkov. Ob lepi udeležbi obrtniških mojstrov, pomočnikov, vajencev in občinstva je otvoril razstavo župan in predsednik šolskega odbora g. Babnik s primernim pozdravnim govorom. Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani je zastopal njen načelnik gospod Josip Rebek.

Šolski upravitelj g. Rudolf Pečjak, priznan strokovnjak in širitelj občnega šolstva je v svojem govoru očrtal delovanje šole ter opisal tudi okolnosti, ki obrtnonadaljevalnemu šolstvu delajo razne ovire. Predizobrazba mladine, ki stopa v uk, je majhna, stiki med mojstri in učiteljstvom niso dovolj trdni in — kar je glavno — strokovno šolstvo ni deležno zadostne podpore. V Sloveniji se obrt krasno razvija in zato zasluži tudi obrtno šolstvo večjo podporo. Kolikor globokega strokovnega znanja, toliko je izražal govor g. upravitelja tudi ljubezni do obrtne mladine.

Zvezni načelnik g. Rebek je vzpodbujal mojstre in obrtno mladino ter vestransko pohvalil lep napredek obrtnonadaljevalne šole. Poudaril pa je tudi, da se v razstavi jasno zrcali trud in požitvalnost učiteljskega zbora, ki je zastavil vso moč in voljo, da vzgoji obrtnikom dober naračal. Pozval je mladino, naj se izpopolnjuje tudi

v drugih predmetih, ki so danes podlaga trgovsko-obrtnemu napredku.

Načelnik obrtne zadruge v Št. Vidu g. Rok Berlič je razdelil dobro ocenjenim vajencem nagrade. V lepih besedah se je zahvalil vajencem Zalaznik.

Razstavo je obiskalo tudi mnogo mojstrov iz Ljubljane in sploh je pokazal ves potek zaključne šolske prireditve, da je obrtno-nadaljevalna šola v Št. Vidu na poti najlepšega razvoja.

Vlomilci, tatovi in drugi zlikovci

Zagorje, 24. maja
Pomladansko dobo, ko so ljudje močno zaposleni na polju, izkoriščajo tudi v našem kraju razni zlikovci.

Posesnik Janez Grabnar v Kostrevnici, občina Kanderše, je v terek popoldne s svojo ženo delal na bližnjih njivah. To priliko sta porabila dva lonova, ki sta vlomila v hišo ter odnesla večino obleke in perila v skupni vrednosti nad 5000 Din. Ko sta v mraku Grabnarjeva prišla domov, sta našla okno razbito, v hiši vse omare odrtne in ugotovila sta, da sta skoro do gola izropana.

Vloma sta osumljena dva moška, ki sta hodila isti dan mimo Razpotja in Mlinč ter sumljivo ogledovala okolico. Ker je gotovo, da hosta skušala razprodati svoj plen, se prebivalstvo pred nakupom stvari ter opozarja, naj osumljenca naznani najbližnji orožniški postaji.

V Čolnšču pa ima ogljar Hočevar znatno škodo od hudobije nekega 14-letnega fanta. Ko je hotel zažgati kopo, je opazil, da mu je neki hudobnež nasul v sredino odprtine kup kamena in blata. Ko je to s težavo odstranil in ko je bila kopa izžgana, je ugotovil, da ima za 1500 kg manj oglja kakor navadno. Hudobneža so dalje časa brezuspešno zasledovali, končno pa so pri nekem 14-letnem fantu našli pilo, ki je bila ogljarjeva last. Pred orožniki je fant končno priznal, da je poškodoval kopo. Dejal je, da je to storil iz maščevanja, ker je lastnik kope napravil nekaj škode na domačem travniku.

Huda nevihta s točo

Strela ubila 25 glav živine.
Ojstrica pri Dravogradu, 23. maja
Letošnjo zimo smo Ojstričani že obupavali zaradi hudega mraza, vendar smo se na pomlad zopet potolažili, ker škoda po posebi ni bila tako strašna, kakor smo mislili. Toda že nas je zopet poiskala nesreča. Te dni smo imeli nevihto s točo, ki je tako pobelila zemljo, da se je še drugega dne videlo po planinah belo, kakor da bi ležal sneg.

Med nevihto je udarila strela na posestvu Petra Lorberja v smreko, v kateri bližini se je nahajala na paši živina. Strela je ubila 6 glav goveje živine, 16 ovc in 3 koze, tako da trpi posestnik Peter Lorber okrog 25.000 Din škode. Pastirica, ki je pazila na živino v nenosredni bližini, je ostala na čudežen način živa.

Pustolovščine deške četvorice

Ljubljana, 24. maja
Solnce je sijalo tako prijetno, veje dreves pod Rožnikom so se zibale v lahnem vetriču in vse naokrog se je širil pisan svet, ki je vzbujal hrepenenje mladcev po avanturah.

Stanko, dasi mlad, komaj 17-leten dečko, je priznan virtuos na naseto godalnih instrumentov, vendar ga to še ne zadovoljuje. Zahotel si je v širni svet, da pokaže tudi tujim ljudem svojo umetnost. Nekaj dni se je bavil že z mislijo, da jo popiha od doma, tam iz Rožne doline, in se popelje z vlakom proti jugu. Premišljeval je in se slednjič spomnil, da človeku tudi pri takih le poskusih ni dobro samemu biti. Spomnil se je na svojega prijatelja, mladega natakarka Ludvika in stopil k njemu. Določila sta si šestanek neke pod Tivolijem in se razgovorila o vsaki podrobnosti. Rezultat njihovega dogovora je bil ta, da sta dne 17. t. m. stopila v vežo neke banke, pomolila uradniku pri okencu hranilno knjižico Stankovega očeta in pričela: »Brata sva, najin nesrečni oče je umrl, uboga mati pa nima časa, da bi se sama potrudila semkajle. Zato prosiva, da nama izplačate vložek!« Blazajnik ju je pogledal in videl, da se držita strašno žalostno. Zato jima je tudi brez pomisleka odštel vloženo vsoto 10.000 dinarjev.

Komaj sta bila mladiča zunaj na ulici, je že dregnil Stanko tovariša: »Ej, pa si dejal, da ne bo šlo... Bila bi pač neumna, če bi res iskala kako stavo žensko, da nama bi donesla denar iz banke. Saj so nama tudi verjeli.«

Oba pobalina, ki ju je tistič prisleparje ni denar v žepih, sta kaj hitro poiskala še dva druga tovariša 14-letnega Francka in 15-letnega Vladka, nakar so vsi štirje zavili proti glavnemu kolodvoru. Kupili so si vozne listke do Zagreba in hajdi v nezname dežele. Bili so vsi židane volje in glavni krivec Stanko se je vabil: »Uh, ali je to prekrasen binškošni izlet.«

Avanturistična četvorica se je ustavila najprvo v Zagrebu in obreda vse slaščičarne, kavarne in nočne lokale. V Zagrebu so se zadržali mladi pustolovci dva dneva in eno noč, nakar je nekdo prišel na idejo, da bi kazalo skočiti tudi v Karlovec. V Karlovcu so nadaljevali veselo življenje. Malomestni ljudje so se čudili mladim veseljakom, ki so bili neugnani v vsakem oziru. Vzbujali so pozornost, kajti, kamor so prišli in če je bil v lokalni kak godbeni instrument, so pridedali pravo pravcato veselico v malem. Slednjič pa se je enemu izmed njih zadelo početje vendarle prenavarno. Mali Franček je stopil k Vladku in mu dejal: »Slišiš, tole pa ne bo vzel dobroga konca...« Vladko je pravilno poj-

moval Franckove besede, zato sta gledala, da sta jo odkurila čim prej na kolodvor in nazaj proti Ljubljani. Stanko in Ludvik, ki njune tovarišije nista ravno pogrešala, sta se odpeljala še istega dne proti Sušaku. Radovedna sta bila na naše morje in na vse, kar nudi obmorsko mesto. V prvi vrsti sta si tamkaj nakupila novih oblek, nakar sta se po prekropani noči vrnila nazaj v Karlovec. Tam sta že nekam izčrpana in utrujena z veseljačenjem nadaljevala, dokler ju ni predvčerašnji pozval v nekem nočnem lokalni detektiv na policijo, Paglavčka, obtežena z raznimi grehi, sta na policiji odkritosrčno priznala, da sta pred svojim odhodom iz Ljubljane vdrla v neko omaro Stankovega očeta in izmaknila hranilno knjižico, na katero je bilo vloženo 10.000 Din. Pri obeh je policija našla le okrog 4000 Din. Vse ostalo pa so dečaki potrošili na vse mogoče sladkosti, ki jih more nuditi življenje v mestu. Skesana grešnika je karlovški redar pripeljal snoči v Ljubljano, kjer so ju na ljubljanski policijski direkciji se enkrat zadržali, nato pa izročili niunim staršem. Oba čaka seveda stroga kazen, ki jima bo gotovo odvzela v bodoče vsako veselje do pomladanskih avantur.

Pred začetkom poletne sezone v obmejnem kotu

Kranjska gora, 23. maja
Krasni pomladni dnevi so privedli v letoviše prve goste, ki se dneвно vedno bolj množijo. To dejstvo mora naše ljudje vendarle enkrat dovesti do sklepa, da se uvede tudi pri nas, kakor drugod, obilnat predsezona, ki bi bila za popolni razvoj letovišca velikega pomena, ker bi se dobro rentirala. Do sedaj se še ni nič razmišljalo o tem, toda letošnje predsezonske razmere bodo pač prisilile ljudi, da začnejo z vsro rednostno razmišljanje o pravem položaju.

Regulacijski načrt, ki je res že skrajno potreben, je spaval menda po vodi, ker se bo v kratkem razpisal natečaj za nov konkurenčni načrt, na podlagi katerega naj se Kranjska gora popolnoma in na novi podlagi regulira. V koliko se bo novi načrt naslanjal na starega, je še nejasno; potrebno bi pa bilo, da o tem izgovore strokovnjaki svoje mnenje, da bo zadeva vendarle enkrat končana in se jo bo moglo realizirati.

Tukajšnji hišni posestniki so uvideli skrajno potrebo enotne organizacije, osnovali so svoje društvo, ki je imelo preteklo soboto pri Slavcu občni zbor. Sestavljeni odbor bo moral pač delovati edinole po smernicah, ki so osredotočene okrog našega naraščajočega turizma, katerega bo moral do potankosti preštudirati.

V zadnjem času se javno mnogo razpravlja o premetitvi rutarskega železniškega postajališča, ki naj se pomakne niže proti Mostranu. Z ozirom na turistiko, ki se živahno razvija v bližnjem Martuljku, ležečim tik nad sedanjim postajališčem, in zaradi pospeševanja turizma prometa bi bilo skrajno neumnost, če se postajališče premeti na že določeno točko, kjer ne bi imelo skoro nobenega smisla in bi bilo popolnoma brez pomena. Prizadeži turistovski svet mora odklanjati nameravano preložitve.

Borovski postaje ne nameravajo razširiti, pač pa se zgradi na mestu sedanjega obmejnega postajališča Planica novo postajo Rateče-Planica, ki je bila res skrajno potrebna, ker je bila občina Rateče popolnoma navezana na precej oddaljeno borovsko postajo. Komisijonalni ogledi so se že vršili in z delom se prične bržčas že v prihodnjih dneh. Na ta način pridejo Rateče zopet do svoje predvojne veljave in do ugleda, ki so ga uživale pred svetom prav do prevrata.

Turistovski krogi so z veseljem pozdravili vest, da se namerava v Martuljku samem zgraditi toliko potrebno in pogrešano planiško zavetišče, ki bo jako pripomoglo k temu, da se nepoznana Martuljkova skupina preišče in odpre svetu. Poleg tega pa zgrade ljubljanski bogoslovci v bližini svojega doma lično kapelico, kjer se bo vršila služba božja tik pod veličastnimi stenami Martuljkovih divjih orjakov.

Strašna nesreča zaradi neprevidnosti

Ljubljana, 24. maja
Danes popoldne se je pripetila na počitni Smarne gore med izletom dijakov škofovske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano tragična nesreča. Člne žrtve je postal 18-letni šestosolec Anton Svetec, edini sin posestnika iz Tomišlja.

Več razredov škofovske gimnazije je napravilo popoldne krajiš izlet na Smarno goro pod vodstvom profesorja in prefekta. Dijaki so se, sprepešeni do gotove točke, porazgubili v gozdu, kjer so se zabavali s trganjem cvetic in sportnimi vajami. Skupina dijakov, v kateri sta se nahajala med drugimi tudi mladi Svetec ter njegov tovariš petosolec Fran Zvegelj, se je podala globlje v gozd, kjer je privlekel Zvegelj na dan malo flobertovko z nabojii. Zvegelj je v svoji mladosti in prešernosti oddal nekoliko strel, pri čemer so ga opazovali vsi tovariši. Slednjič so vsi krenili naprej in je Zvegelj prvi pihel po klancu navzdol. Nenadoma pa se je spomnil zopet na flobertovko in šaleč se vzkljnil: »Zdaleje imam zadnjo krogljo, ki jo izstrelim.« Tisti hip je že tudi počilo. V istem trenutku pa je bolestno vzkljnil za njim nekoliko ob brezu stoječ tovariš Anton Svetec. Kakor bi ga pokosil, se je zrušil na tla ter se potknil par metrov nizdol. Tovariši in tudi Zvegelj sam so z grozo ozanili, da mu je pričela iz rane sredi čela curljati kri... Od strahu onemeli so morali z grozo konstataci, da je nesrečni strel iz flobertovke pogodil nesrečnega Sveteta naravnost v glavo. Ta je med tem že padel v nezavest in je ostal popolnoma negetben. Preplašeni dijaki so hitro skočili v goščavo, posekali nekaj vej in napravili zaslonno nosilnico. Med tem so nekateri o grozni nesreči obvestili že tudi vodji izleta profesorja in prefekta, nakar so nohitile umeriši dijaki v dolino in obvestili o dogodku okrognega zdravnika v Št. Vidu dr. Arka. Še vedno onesveščene tovariša so drugi naložili na nosilnico ter za prenosil do najbližje hiše sodarja Medveda v Tacnu. Tamkaj ga je najprvo pregledal obučeni zdravnik dr. Arko, ki mu je stopil... ed, med tem pa je dospel v... Česnove elek-

trarne na Brodu obveščeni rešilni avto, ki je odpeljal polmrtega dijaka v splošno bolnico. Kakor smo se informirali v splošni bolnici, je moral biti strel iz flobertovke oddan prav blizu žrtve, ker bi sicer ne imel iz tako slabega orožja tako močne probojne sile. Kroglja je prodrla črepinjo in ravnala možgane. Stanje ranjenega Sveteta je popolnoma brezupno in bo le težko preстал noč.

Ker se nesreče, povzročene z navidezno prav nedolžnim strelnim orožjem, kakor so flobertovke, neprestano množijo, bi bilo priporočati, da se oblast odloči in prepove svoboden nakup tudi flobert pištol. Tako orožje uporabljajo po največ nezreli, mladi ljudje, zato tudi toliko nesreč.

Ljubljanska porota

Dne 3. junija bo začetek poletnega porotnega zasedanja. Prvi dan bo prišlo na vrsto dvoje obtožnic zaradi uboja, in sicer proti Antonu Skrjancu in Leopoldu Pogarju. Senatu bo predsedoval g. višji svetnik dr. Kaiser. Naslednji dan bo predsednik g. višji svetnik Mladič. Ta dan se bosta zagovarjala Franc Rekar zaradi trajne telesne poškodbe in Ivan Maden zaradi goljušje. Rudolf Oplotnik bo sedel pred poroto zaradi ponarejanja 2dinarskih novcev, njegov tovariš Makso Lampe pa, ker je ta novce spravil v promet. Zaradi goljušje so obtoženi Ivan Jeranič, Pavel Cvenkelj in Franja Pravat, zaradi tatvine v Zalogu na kolodvoru: Ivan Jeriha, Andrej Rant in Andrej Paternoster, zaradi tatvine dolarjev na pošti Anton Udri in zaradi tatvine v Čudnovi in Golobovi trgovini Emil Čepelnik. Razpisi drugih razprav bodo še sledili.

Zavrjnena denunciacija

Maribor, 24. maja
Pri mariborskem sodišču se množijo žalostni primeri denunciacij. Gotovi elementi mislijo, da je prišel zopet čas iz l. 1914, ko so lahko spravljali v ječe z denunciacijami svoje osebne in politične nasprotnike. Kakor znano, je bilo ravno v mariborskem sodišču vsa vojna leta polna takih žrtvev in jetniščin. Nedavno smo poročali o aretaciji delavca Hermana Verliča iz Žepovci pri Apačah, katerega so nasprotniki denuncirali kot protidržavnega rovarja in med drugim navedli, da je nabil v domači vasi članek časopisa, ki ga je cenurna oblast brez ugovora pustila objaviti. Orožniki so Verliča aretirali, mu zaplenili časopis Franja Pirca »Domačija«, ki se peča s stanovanskimi vprašanji, v glavnem pa prinaša oglase za nakup in prodajo posestev ter raznih znanstvenih knjig o modernih negi telesa itd.

Vse to so poslali z uklenjenim Verličem v Maribor. Preiskovalnemu sodniku se je Verlič pritožil, da je bil tako tesno uklenjen, da so ga še drugi dan v zaporu bolele roke. Mariborski preiskovalni sodnik je Verliča takoj zasljal in na predlog državnega pravdnika odposlal spis državnemu sodišču za zaščito države v Beogradu. Državno sodišče je tedaj spis rešilo v tem smislu, da ni nobenega povoda, zaradi katerega koli dejanja zasledovati Hermana Verliča in da se mora isti takoj izpustiti na svobodo.

Pomladanske novosti

kakor obleke, bluže, damsko perilo, moško perilo, kravate itd. priporoča po izredno nizkih cenah domača tvrdka
Ign. Žargi, Sv. Petra c. 3 in 11

S krepkim izpiranjem da Odol ustom sveže dišeči duh.

V vsaki kapljici je moč.

prosto. Herman Verlič je bil včeraj izpuščen iz zopora, v katerem pa se je vendar nahajal 20 dni, kar mu je tem bolj škodovalo, ker je težko bolan. Njegovi prijatelji v Mariboru so preskrbeli, da je tekom preskave prejel potrebne olajšave, zlasti pa primerno čtivo in mu tako olajšali zapor. Svojeega zavornika dr. Reismana pa je izpuščeni Verlič pooblastil, da vloži tožbo proti denunciantom zaradi obrekovanja in za plačilo odškodnine, zaradi česar je upati, da obrekovalci ne bodo ušli koki pravice.

Švejk v plamenu

Litija, 24. maja
Švejk, ki je doživel toliko težav, iz katerih se je srečno izmazal, je imel na svojem svetovnem potovanju sedaj smolo. Švejk je zgorel!... Zgorel je snoči v Litiji!... Namreč v — filmu... Zadnja dva dneva so vrtili v litijskem kinu »Draga« znani reški film o Švejku. Po prvih zanimivih slikah pa se je nenadoma utrgal filmski trak, trenotek kasneje pa je že švignil skozi odprtino pri operaterju majhen plamenček. »Film gori!« se je začelo med publiko. Ljudje so zaradi tega, ker je postajal plamen čim dalje večji, poskakali s sedežev in zbežali na prosto. Vse je drvelo k strojnici. Od tam pa je švigal plamen, ki je objemal in lizal svojo okolico. »Vode! Brž vode!« Dvignili so nekaj škafov vode in so zalivali ognjeno celico. Čez čas se je posrečilo, da so udušili ogenj. Šele tedaj se je posrečilo, da je prihitel iz goreče celice operater ves omoten in obzgan. Na svojem zraku si je kmalu opomogel, zaradi opeklin po rokah in obrazu pa je moral k zdravniku. »Imate film zavarovan?« so se zanimali gledalci, ki jih je spravila nezgoda ob lep užitek, pri gospodarju g. Dragarju. »Seveda imamo vsi kino lastniki zavarovane filme. Tak filmski kolač etane visoke vsote, ki bi jih ob primeru nesreče lastnik nikakor ne mogel prenesti sam.« »Ti nesrečni Švejk!« so dejali obiskovalci. »Povsod se je dobro izkazal, le v Litiji se je opek!« Film bodo baje ponavljali, ko pride nova garnitura.

Triumf filma! Navdušenje občinstva pri včerajšnji premijeri v Elitnem kinu Matica je ncpisno!

Usoda mladega policijskega stražnika v ritmu drvečega velemestnega življenja. Zapečlan po isepem dekletu zaide pošteni mladenič na stranpota, prekrši službeno dolžnost, pada globlje in globlje, dokler ga ljubezen zopet ne reši in vrne človeški družbi. —

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri. Mladini neprimerno!

ELITNI KINO MATICA ELITNI KINO MATICA

Žrebanje v državni razredni loteriji

Dne 22. t. m. so bile naslednje pri nas kupljene srečke izžrebane:

Din 4.000 št. 34.631
Din 2000.— štev. 7663, 10.821, 14.141, 74.663.

Din 500.— štev. 5706, 5747, 5768, 5774, 7512, 7556, 7595, 7616, 7622, 7624, 7660, 7665, 8120, 8176, 8178, 10.832, 10.878, 10.886, 10.887, 10.967, 10.968, 10.986, 10.995, 14.114, 17.969, 17.989, 20.014, 20.177, 22.003, 22.036, 22.039, 22.044, 22.059, 22.060, 22.072, 30.929, 30.940, 34.645, 34.703, 34.707, 34.720, 34.750, 34.773, 46.012, 46.045, 46.061, 46.139, 46.196, 53.405, 53.500, 55.805, 55.871, 58.277, 58.279, 58.400, 66.633, 70.217, 70.271, 70.283, 70.320, 70.334, 70.341, 74.689, 74.700, 75.788, 84.534, 84.562, 84.566, 84.570, 84.672, 91.721, 91.797, 96.810, 96.828, 96.870, 97.313, 97.419, 97.487, 99.740, 99.790, 99.843, 99.849, 99.872, 100.719, 103.122, 103.167, 103.174, 108.104, 108.192, 108.220, 108.224, 108.267, 109.761, 109.767, 109.768, 115.641, 120.136, 120.156, 120.160, 120.197, 120.244, 120.252, 120.288, 123.565, 123.566, 123.567, 123.568, 123.569, 123.570, 123.571, 123.572, 123.573, 123.574, 123.575, 123.576, 123.577, 123.578, 123.579, 123.580, 123.581, 123.582, 123.583, 123.584, 123.585, 123.926, 123.936, 123.956, 123.963, 123.983.

Vsem onim igralcem, katerim so bile srečke izžrebane po Din 500.—, bo more srečke zamienali za še neizžrebane če nam izžrebane takoj pošljejo, tako da bodo mogli nadaljevati igranje na visoke dobitke. Srečke se tudi lahko zamienajo pri podružnici uprave »Jutra« v Mariboru ter v Celju. Zamejavali bomo seveda lahko samo toliko časa, dokler bo kai neizžrebanih srečk na razpolago. Žrebanje bo trajalo en mesec.

Zadrzna hranilnica, r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

Domače vesti

„Življenje in svet“ št. 21

Pravkar je izšla 21. številka tedenske revije „Življenje in svet“ z naslednjo vsebino: Na uvodnem mestu prinaša članek (s sliko)

I. B. Lamarek

o priliki stoletnice smrti francoskega prirodoslovca, ki ga je preganjala usoda od rojstva do smrti. (Napisal I. Klotus.) Zanimiv in poučen je članek (s sliko)

Notranje izločevanje,

ki govori o krvnih žlezah in zunanjem vidu človeka. (Napisal dr. B. Škerlj.)

Nato sledi konec spominskega članka (s petimi slikami)

Ob desetletnici krvavih bojev za Koroško,

ki je v glavnem posvečen junaku Franju Malgaju.

Novinar, ki je odkril neznane afriške dežele,

je afriški raziskovalec Henri Morton Stanley (s sliko), ki je razkril skrivnosti neznanih pokrajin notranje Afrike.

Zanimiv je sestavek

Robinsonov otok

nakar sledi interesanten članek (s petimi slikami)

Moj tiger,

v katerem opisuje avtor (R. Wening) svoja doživljanja in opazovanja sredi pragozdov Sumatre.

Lep je odlomek iz romana

Prostrana bela tišina,

ki ga je napisal odkrivatelj francoski pisatelj Louis Fr. Rouquette.

Dr. Vl. Travner nadaljuje svojo razpravo o

Čarovništvu in čarovniških procesih

ter se bavi z obširnimi slovomstvom o čarovništvu, o glavnih virih procesov in vplivov reformacije, humanizma, novih odkritij in iznajdb, med katerimi je pospeševal vevro v čarovanje najbolj tisk.

Sestavek

Viljemina

(s tremi slikami) nas seznanja z edino kraljevo-vladarico v Evropi,

nakar sledi Vl. K. članek o

Kozorogih

s posebnim oziranjem na Kozorogovo naselbino v Sloveniji (s sliko).

Ob obletnici strahovite tragedije na severnem tečaju se je sestavila italijanska - norveška ekspedicija, ki ima namen polskait izginulo posadko Nobilovega zrakoplova. O tej ekspediciji govori članek

Nova ekspedicija proti severnemu tečaju.

Kakšno utegne biti kmetijstvo v bodočnosti, ko se bodo v gospodarskem življenju že bolj uveljavila znanstvena načela in tehnični pripomočki, o tem govori sestavek

Kakšno bo kmetijstvo bodočnosti.

Številki je priložena lepa umetniška priloga po originalu Fr. Krašovca

K šmarincem

ki slika poezijo majniške nedelje na kmetih.

»Življenje in svet« izhaja tedensko ter stane polletno (zaključena knjiga) 40 Din, četrletno 20 Din, mesečno 8 Din, posameznik pa samo 2 Din. Naroča se v upravi: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

* Nova odvetnika. Odvetniški izpit sta včeraj napravila gg. dr. Josip Jaške koncipijent, in dr. Slavko Pretnar od državnega zastopništva v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

* Promocija. Na graški univerzi bo danes gospodična Nadežda Drinčičeva promovirana za doktorico medicine.

* Osebna vest. G. Maksu Kozincu, sreskemu veterinarskemu referentu v Maglaju, je kmetijsko ministstvo podelilo daljši dopust za specializacijo iz bakteriologije.

* Bankovci po 1000 Din = 4000 kron se vzamejo iz prometa. Počenši z današnjim dnevom pa v dobi petih let bodo Narodna banka in njene podružnice zamenjavale v polni vrednosti za druge novčance bankovce državne izdaje po 1000 Din = 4000 kron in po 100 Din = 400 kron. Po preteku petih let se ti bankovci ne bodo več zamenjavali.

* Aglški potniki pri vodonadu Krke. V sredo zvečer je prispela v Šibenik angleška luksuzna jahta »Emdy Mion«, ki pripada pristajnici Portsmouth. Na jahti je bilo dvajset oseb, med njimi lastnik jahte sir Herbert Samuelton. V četrtek so si gostje ogledali znamenitosti mesta ter zlasti svetovno znana slapova reke Krke. Včeraj je družba nadaljevala svoje potovanje po Jadranu.

* Newyorški vseničilski profesor v Jugoslaviji. Iz Beograda je predvčerajšnjim prispel v Zagreb ameriški novinar in lektor srbsko-hrvatskega jezika na Columbia-univerzi v New Yorku, naš rojak Vladislav Pavič. V Jugoslaviji zbira potrebne podatke za knjigo, ki jo namerava izdati o našem narodu in naši državi. Iz Zagreba bo prišel tudi v Ljubljano in na Bled, odkoder se bo vrnil v Ameriko. Pavič je študiral na pariški Sorboni in v Londonu, pozneje pa je bil imenovan za lektorja na Columbia-univerzi. V ameriških listih je objavil mnogo informativnih člankov o naši državi. Izdal je tudi dva zvezka svojih pesmi. Druga izdaja njegovih pesmi se tiska v Jugoslaviji. Predgovor jim bo napisal ameriški poslanik v Beogradu g. John Prince.

Da damo vsem interesantom za

turbinske

naprave

priliko, da izvršijo merjenje vodnih sil, odločili smo se poslati našega turbinskega strokovnjaka v prvi polovici meseca junija na potovanje po Sloveniji. Vsi oni, ki želijo postaviti

vodne turbine

naj nam to takoj javijo, da jih more naš strokovnjak obiskati in izmeriti vode. 6587

Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana.

Zakon o turizmu. Po vestih iz Beograda bo načrt novega zakona o turizmu v bližnjih dneh dovršen in bo stopil v veljavo že v letošnji poletni sezoni.

* Dohodki za tobakne izdelke znatno padajo. Kakor je razvidno iz poročila uprave državnih monopolov, so v teku zadnjih mesecev dohodki za tobakne izdelke znatno padli. V prvih treh mesecih tekočega leta so kadilci izdali za tobakne izdelke 34.442.093 Din manj kakor v istih mesecih lanskega leta. Padanje konsumata se opaža zlasti pri križanem tobaku, katerega se je lani v prvih treh mesecih prodalo 1.246.837 kilogramov, letos pa za 173.572 kilogramov manj. Cigaret se je lani v istem času popušilo 855.784.156 komadov ali dnevno 9.508.712, letos pa dnevno 137.982 komadov manj. Smotke se je popušilo letos v prvih treh mesecih 8.948.758 komadov, ali dnevno 9.430, lani pa 12.041. Izmed vseh naših pokrajin je letos edino Dalmacija več popušila kakor lani. Po vrednosti tobaknih izdelkov je popušila največ Srbija in Južna Srbija: za 124.124.070 Din. Hrvatska za 86.888.567 Din, Bosna in Hercegovina za 53.349.927 Din, Slovenija za 44.102.138 Din, Vojvodina za 47.776.254 Din in Crna gora za 4.665.803 Din.

* Legitimiranje članov in svojcev OUZD. Dogaja se, da prihajajo nekateri člani in njih svojci v ordinacijo k zdravniškemu Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev brez legitimacij, s katerimi bi mogli dokazati svojo identiteto (istovestnost). Zato se člani in njih svojci tem potom opozarjajo, da morajo k vsaki ordinaciji prinesiti s seboj poleg predpisanih uradnih listin tudi še osebno legitimacijo, n. pr. delavsko knjižico, legitimacijo društva s fotografijo itd. Kdor pride brez take legitimacije v ordinacijo, ne bo sprejet.

* Smrtna kosa. Iz Tomaja nam pišejo, da je 22. t. m. umrla ga. Amalija Černetova v Tomaju, stotnikova vdova in veleposelstnica. Pokojnica je bila daleč okrog poznana. Njen oče je bil 30 let državni in deželni poslanec. Pokojnici blag spomin!

* Koridorni vlaki med našo državo in Češkoslovaško. Med našo državo in Češkoslovaško so bili 15. t. m. uvedeni koridorni vlaki preko Madžarske s prehodom v Koprivnici.

* Za Češkoslovaško je vizum nepotreben. Za potovanje v Češkoslovaško naši državljani ne potrebujejo vizuma češkoslovaške konzulata, ravno tako pa tudi ne potrebujejo vizum našega konzulata češkoslovaški državljani, ako potujejo v našo državo.

* Oblastni Ladislavov dečji dom v Crkvenici bo tudi letno sprejemal slabotno dečo, potrebno okrepčila ob morju in sicer od 1. julija do 29. julija in od 1. avgusta do 31. avgusta. Sprejemalo se otroci od dovršenega 6. do 12. leta, ki niso naležljivo bolni. Za otroke uradnikov gmotno šibkejših roditeljev je dnevna preskrbina 20, za otroke bolj situiranih rodbin pa 40 Din. Roditelji privedejo in odvedejo otroke sami. Prošnje za sprejem, in sicer za prvo dobo je treba poslati do 10. junija, za drugo pa do 10. julija. V prošnjah je treba navesti otrokovo starost in zdravstveno stanje. Kolektivne prošnje društev, poliklinik itd. naj vsebujejo popis vseh otrok in njih roditeljev in pri vsakem posebej naj se označi tudi dnevna pristojbina.

* Cigaret »Vardar« v škatlah po 20 komadov. V bližnjih dneh pridejo v prodajo cigarete »Vardar« v škatlah po 20 komadov za ceno 10 Din. V niški tobakni tovarni se te vrste cigarete že pakirirajo.

* Velika razstava fotografij. Beograjski foto-klub bo priredil letošnjo jesen, in sicer od 5. do 25. septembra, v poslopi nove univerze veliko fotografsko razstavo. Razstava bo imela pet sekcij: umetniška, poučna, historično-geografska, tehnično-industrijska in avijonska fotografija. Istodobno se bo priredila tudi razstava fotografskega materiala.

Radioemanjsko terminalno kopalnišče DOLENJSKE TOPLICE (pri Novem mestu). Zdravi trajno in sigurno revmatizem, nevrtnice, ženske bolezni itd. Edino kopalnišče, v katerem so vse kopalniščne naprave nad izvirki 37-38° C topline. Železniška postaja Straža - Toplice. Zahtevajte prospekte. Cene znižane, posebno v pred in po sezoni.

»Schulz Univerzal« tehtnica je najboljši varuh Vašega blaga in denarja. Zahtevajte brezplačno ponudbo ali pošto za to potnik. JUGO SCHULZ, d. z. om. zavezo v Ljubljani.

* Novomarkirana pot na Limbarsko goro SPD bo otvorilo v nedeljo 26. t. m. novomarkirano pot na Limbarsko goro (Sv. Valentin) s postaje Kresnice skozi Dešnik in Mošenik (3 ure hoda tja in toliko nazaj na Kresnice). Prijatelji narave se vliudno vabijo na to otvoritev. Odhod iz Ljubljane s prvim lutanjem vlakom ob 5.08 z glavnega kolodvora. Povratek ob 18.15 v Ljubljano. Voditelj g. Al. Knafeč.

* Eksplozija na ladji. V bližini Makarske je eksplodiral te dni kotel na motorni ladji tvrde Čulić. Lastnik ladje je bil pri tem težko poškodovan, strojniški vavenc Ljubo Mirokvič pa smrtno nevarno ranjen in je nekaj ur pozneje podlegel poškodbam.

* Avtobus Škofja Loka - Ljubljana bo vozil v nedeljo ob 8. v Ljubljani in nazaj ob 8. zvečer. — Avtobus Kranj-Ljubljana pa bo vozil do preklica vsako nedeljo ob 6. zjutraj na Brezje in ob 13. na Bled.

* KASELJ, PREHLAD, HRIPAVOST, PLJUCNE BOLEZNI sigurno zdravi Sirofen. Dobiva se v lekarnah. 357

* Umetno gnoljo za cvetlice v zavrtkih dobite v drogeriji Anton Kanc. Ljubljana, Zidovska ulica. 686

* Obleke kemlično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

* Klobuke iz klobučevine (Filz), damske in moške, kemično čisti in lika tovarna Jos. Reich.

Dozor obiskovalci kopalnišča „Olinje“!

Garderoba za kolesa bo na dvorišču restavracije pri »Levu«. Gosposvetska cesta 16. — P. n. obiskovalcem priporočava krasen senčnat vrt, vedno sveže pivo, izborna vina ter gorika in mrzla jedila. — S spoštovanjem Iv. in R. Herzog, restavracija pri »Levu«. 6 80

Iz Ljubliane

— Iz dramskega gledališča. Za sobotno predstavo »Dabrega vojaka Šveika« vlada veliko zanimanje. Opozarjamo sve ljubitelje Cesarjeve kreacije Šveika, da bo ta predstava najbrže poslednja v tej sezoni. Cene nizke. Vstopnice se dobe pri dnevnih blagajni v operi in zvečer v drami. — V nedeljo ob 20. se bo ponovila vezelabavna komedija »Theodor & Comp«. Glavno žensko vlogo igra ga. Nablocka, njenega izredno bedatega moža pa g. Cesar. — V pondeljek repriza Rollandove »Kre Ljubljani in smrti« za abonma A. — V sredo ponovitev priljubljene igre »Pegica mojega srca« z gospo Šaričovo v naslovni vlogi za izven abonmaja. Znižane cene.

— Vinohradski Hlahol v Jugoslaviji. Mešani zbor (40 pevk in 30 pevcev) Vinohradskega Hlahola bo priredil 1. junija v Ljubljani koncert. Vinohradski Hlahol uživa v češkem muzikalnem svetu velik sloves. Koncert bo v Unionski dvorani. Vstopnice v predprodaji od sobote dalje v Matični knjižnici.

— Bojno igro »Kalvarija«, ki jo bo vzprijorila Zveza slovenskih vojakov 30. tm. 1. in 2. junija, je spisal pisatelj g. Ivo Matičič, ki se je opetovano proslavil s svojimi spisi, posebno s svojo knjigo »Na krvavih poljanah«, v robstvu. Igra sama je krasno povojno delo ter nam kaže v naših slikah vse trpljenje naših fantov in mož v vojni. Že lanskega leta ob prvi vzprijoritvi je pri nas dosegla velikanski uspeh, tako da je bila vsesplošno zahteva, da se ponovi. Da ustrežejo občinstvu, ki jih vedno in povsod podpira v njihovem samaritanskem delu, so se odločili naši vrli člani ZSV Ljubljana - Moste, da igro podajo tudi letos. Ker je igra združena z velikanskimi stroški, je dolžnost vsakega posameznika, da poseti vsaj eno predstavo, da s tem manifestira humanost napram žrtvam svetovne vojne. Za dobre prometne zveze je poskrbljeno pred predstavo in po njej, ker bodo čakali posebni vozovi električne cestne železnice pri garnizijski bolnici. Na prostoru se bo točilo tudi pivo. Pri predstavi in med odmori bo svirala železničarska godba »Sloga«. Pridite in ne zamudite, ker bodo gleda na velike stroške letošnje predstave zadnje.

— Na svečano otvoritev sportskega kopalnišča SK Ilirije, ki bo v nedeljo 26. t. m. ob pol 11. dopoldne v kopalnišču, so vjudno vabljivi vsi člani in prijatelji kluba Ilirije, sporta, telesne kulture in higijene sploh. Popoldne bo kopalnišče že odprto za kopanje. Topla voda, higijenske naprave in okrepčevalnice bodo vsakozar razveselile.

— Kopalnišče na Ljubljanci. Popravljalna dela mestnega plavajočega kopalnišča na Ljubljanci se v polnem obsegu nadaljujejo ter je pričakovati, da bodo sredi prihodnjega tedna dokončana. Veliki bazen za plavače je bil dvignjen. Ohranjen bo samo bazen za neplavače v dosedanjih daljavah kopalnišča, toda skrajšan za štiri metre. Popravljalna dela so zelo težavna. Kakor hitro bo ugodno vreme za kopanje, bo mestno kopalnišče na Ljubljanci odprto.

— Tajnosti pragozda«. Danes ob 14.30 bo predvajala ZKD v Elitnem kinu Matica veliki film, ki nas popelje v srce brazilskih pragozdov, v kraje kamor le redko stopi človeška noga. V izredno lepih posnetkih nam slika ta zanimivi in zelo poučni film živalstvo in bujno rastlinstvo teh krajev. Šolski mladini in vsem ljubiteljem narave priporočamo najtopleje ogled tega sporeda. Film bo ponavljala ZKD tudi še v nedeljo 26. t. m. Vstopnina izredno nizka.

— Mladinska akademija Sokola II. bo v sredo 5. junija ob 20. uri v telovadnici realke. Vabimo vse prijatelje sokolske mladine, osobito pa starše, da isto v čim večjem številu poseti in se prepriča o celoletnem delu svoje dece. Vstop prost. Zdravo! — Odbor.

Ljubljanskega Sokola Javna telovadba

bo v nedeljo 26. t. m. ob pol 4. pop. na letnem telovadišču pod Tivolijem. Po telovadbi otvoritev otroškega igrišča.

Carinsko posredništvo

izvršuje uvozno, izvozno, tranzitno ocarinjenje ter se priporoča za vsa v to stroko spadajoča opravila.

JOSIP SIKOŠEK, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica 35

— Sokol I. ima v nedeljo 26. t. m. izlet Ljubljana - Sp. Hrušica - Zadvor - Sostro - Zg. Kašelj (odmor pri Gradu). Povratek ali z vlakom ob 21. uri ali z avtobusom. Odhod s Tabora točno ob 14. uri. Kroj civilni. Vabimo članstvo in naraščaj. — Odbor.

— Pevsko društvo »Sava« bo priredilo v nedeljo izlet na Sv. Jošta. Po prihodu vlaka v Kranj bomo obiskali groba Prešerna in Jenka. Vabljivi vsi člani in prijatelji društva.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v ponedeljek zvečer mešan zbor. Ne zamujajte vaj, ker so nastopi pred durmi! — Odbor.

— Zatvoritev poti. Prehod skozi Lattermanov drevored, ki vodi od spodnjega dela bivšega otroškega igrišča mimo veleselmskih paviljonov proti pivovarni Union, bo v času od 25. t. m. do vključno 14. junija zaradi prireditve veleselja zaprt.

— Molitev za odrešenje in osvoboditev Rusije bo v nedeljo 26. t. m. v pravoslavni kapelici po službi božji. O tem se obveščajo ruski emigranti in njih prijatelji.

— Pomanjkanje rib na trgu. Ob petkih je ribji trg letos neobičajno slabo založen z domačimi ribami, dočim je druga leta bilo ob tem času na trgu rib na izbero. Zlasti malo je ščuk in prav nobene postrvi. Poznavalci razmer trde, da je vzrok pomanjkanju rib v prvi vrsti minuli hudi mraz, ki je pokončal velike množine rib. Na včerajšnjem ribjem trgu je bilo nekaj klinov in karpov ter mal som.

— Avto so mu skrnil. Trgovski potnik V. S. stanujoč v hotelu »Soča«, se je nahajal v četrtek zvečer z večjo družbo v kavarni Zgonc na Cesti v Rožno dolino. Svoj avtomobil je pustil stati brez nadzorstva pred hišo. Ko se je pa S. spravljal domov, je ves prestrašen ugotovil, da avtomobila ni več na mestu. Prestrašen in razburjen je prijavil zadevo stražniku, ki je alarmiral viško stražnico, da se ugotovi, kdo je zagrešil »tatvino«. Izsledovanje je ostalo tekom noči brezuspešno, rano v jutro pa je dobila stražnica sporočilo, da se nahaja »ukradeni« avtomobil na Rožniku, popolnoma nepokvarjen. Avto je nekdo, za čigar ime se še ne ve, odpeljal ponoči, ko je govoril alkohol, v šali na Rožnik, kjer ga je pustil, dočim se je storilec sam izgubil v noč.

Svetovna vojna v živih slikah

bojna igra

KALVARIJA — Kodeljevo, 30. maja

Dospete najnovejše francoske papirnate tapete

Zastopstvo M. TIČAR, Ljubljana

— Oplenjen skedenj. Posetnik in trgovec Fran Scagnetti v Metelkovi ulici 19, ima v Mestnem logu blizu Črne vasi velik skedenj za seno. V četrtek je bil Scagnetti po svojih hlapcih opozorjen, da so neznani ljudje pokradli iz omenjenega skednja nad 2000 kg mrve. Pokradena mrva je bila vredna 3000 Din. Bržkone so izvolali zalogo mrve ponoči kakih cigani in to spravili v kraj. Tatvina je prijavljena policiji, ki bržno zasleduje predrzne tatove.

— Tudi kokiši niso varni pred tatovi! V noči na 23. tm. se je spizlal na dvoršču posestnika Martina Frigla na Glincah, na Cesti IX 30, neznan lisjak v človeški postavi. Nočni gost je vdrl s pomočjo železnega droga v kokošnjak na dvorišču ter privlekel iz njega pet krasnih kokišev v vrednosti 440 Din. Kokiši je spravil bržkone v vrečo, nakar jih je odnesel v smeri proti Trnovem, kakor kažejo vsi znaki. Tatvino je opazil poškodovanec takoj zjutraj ter jo prijavil na stražnici. Drzni tat bo »kušaj ukradene kokiši bržkone spraviti v denar, zato ni izključeno, da se bo vrel bar pri prodajanju ukradenih jarek.

— Tatinski drobiž. Franja Toreljiva, žena železničarja v Vošnjakovi ulici 17, je prijavila, da ji je v noči na 22. t. m. odnesel nekdo z dvorišča čuvavnice nekaj perila. — Josip Meze, zastopnik tvrdke »Inverzale« na Krekovem trgu 10, je pustil svoje kolo samo za pet minut brez nadzorstva na hodniku pred pisarno. Ta čas pa je že izrazil tat, ki mu je ukradel 300 Din vreden dinamo za svetilko. Stročec, bale neki okrog 28letni moški je bil od nekaterih ljudi na hodniku opažen, vendar je brez sledu izginil.

Iz Maribora

Mariborska redakcija »Jutra« ima telefon številko 440.

— Iz gledališča. Zaradi nastalih zaprek se je morala premijera ljudske igre »Oča Boštjan« odložiti. Gledališče bo danes in jutri zaprto. V kratkem bo gostoval v našem gledališču najboljši, v Jugoslaviji stalno delujoči operetni tenor, član beograjske operete Djuko Truhovič, na kar že danes opozarjamo.

— Odični gostje Hlahola Vinohradskega. V pevskem zboru češkoslovaškega pevskega društva Hlahola Vinohradskega iz Prage, ki koncertira v Mariboru v sredo 29. t. m., so izključno duševni delavci iz najrazličnejših poklicov. Med damami prevladujejo uradnice, zelo mnogo pa je med njimi soproj višjih državnih uradnikov, med pevcu pa so inženjerji, učitelji, sodniki, visokošolci itd. Že iz tega lahko posnemamo, kolike reprezentativne važnosti bo koncert češkoslovaških pevcev, katerim pripravljajo tudi po vseh ostalih mestih, posebno v Ljubljani najlepše sprejeme. Upati je, da Maribor ne bo zaostal tako pri sprejemu kakor pri obisku koncerta. Kapelnik pevskega zbora je član znane češke filharmonije, ki je gotovo med prvimi muzikalnimi zavodi v Evropi.

— Mestni avtobusi bodo v nedeljo 20. t. m. za časa motociklistične dirke oskrbovali promet med mestom in Teznom. Cena 3 Din. Pomnožen bo tudi promet med Mariborom in Limbušem.

Najnovejši! Pozor!

Danes sestanek vseh ljubosumnih pri premijeri

Ljubezen o snežu

Pridite vsi, zakaj sneg je najboljši hladilo za prevroč kri. Vas vliudno vabita

Maria Paudler in Livio Pavanelli.

Predstave ob 4., 7., 8. in 9. uri.

Kino »Ljubljanski dvor«.

— Reden avtobusni promet z Avstrijo vzpostavljen. Danes dne 25. t. m. se je otvoril redni avtobusni promet med avstrijsko republiko in našo kraljevino. Pogajanja so bila uspešno zaključena in je dozvošen tudi sporazum o stalnem in rednem voznem red. Iz Maribora bo odhajal voz ob 12.45 izpred hotela Crni orel, od državne meje pa bo odhajal avstrijski avtobus točno ob 2. dopoldne v smeri Lipnica-Lučane. Zjutraj prispe avstrijski voz na državno mejo ob 6.30 ter odhaja takoj v Maribor, kamor prispe ob 7.15.

— Odbor hišnih posestnikov za Maribor in okolico vnovič opozarja svoje člane na redni občni zbor, vršec se v nedeljo, dne 26. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani »Zadrudne gospodarske banke« po običajnem sporodu.

— V zadnjih dneh pobirajo odposlanci Oplešvalnega društva v Mariboru članstvo za društvo in posebne darove za vzdrževanje naših parkov. Razen v par izjemnih primerih so bili povsod prijazno sprejeti, za kar se občinstvu društvo zahvaljuje in obenem prosi, da je tudi nadalje v njegovih stremeljih podpira.

— Nesreča. Včeraj popoldne se je od nemogliosti zgrudila v Gosposki ulici 58-letna Alojzija Lorber. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo pod koleno. Ponesrečenico so prepeljali z rešilnim avtomobilom v bolnico.

Iz Celja

Celjska redakcija »Jutra« ima telefon številko 190, ponoči v nujnih zadevah št. 191.

— Mestno gledališče. Opozarjamo še enkrat na dvojno gostovanje mariborskega gledališča v nedeljo, 26. t. m. in sicer ob 16. z melodijno in nad vse zabavno opereto »Graf Luksenburgski«, ob 30. pa z muzikalno divno Nedbalovo opereto »Poljska kri«. Nujno priporočamo nabavo vstopnic takoj. K popoldanski predstavi imajo okoličani zveze z vlaki na vse strani.

— S šahovskega kongresa v Laškem. Celjski šahovski klub je na šahovskem kongresu v Laškem zmagal nad Mariborom, priznava močnim klubom, s 4 in pol proti 3 in pol. Dobili so: Grašer I., Krulc I., Modic I., Vehovec I. in Harold Schwab pol. V terek zvečer je obiskal celjske šahiste avstrijski prvak, urednik »Wiener Schachzeitung«, prof. A. Becker z Dunaja. Klub mu je priredil družabni večer v hotelu Evropi.

— Celjski Sokol bo priredil v nedeljo 26. t. m. pešizlet v Petrovčeh. Odhod je ob 13 izpred telovadnice v mestni osnovni šoli skozi park. V Petrovčeh je ob 15. nastop na dvorišču gostilne Vodenik. Vse članstvo se poziva, ostalo Sokolstvu naklonjeno občinstvo pa naproša, naj se zleta udeleži. V nedeljo 16. junija bo društveni javni nastop, na katerem se bo javnost polagal račun o zimskem delovanju v telovadnicah. Pri tem nastopu bo po petnajstih letih letos prvič nastopil tudi gabski novoustanovljeni odsek. Telovadbo bo spremljala železničarska godba »Sloga« iz Ljubljane, ki bo Celjanom od pol 12. do pol 1. kraljšala čas v mestnem parku. Nastop, ki je bil radi drugih prireditev že dvakrat preložen, se bo na naznačeni dan brezpogojno vršil.

— Neznosen smrad za vojaško bolnico. Na Mariborski cesti teče za poslopji vojnega okrožja in vojaške bolnice nepokrit kanal z zelo smrdljivo vodo, pomešano z vsakvrstnimi odpadki iz vojaške bolnice. Ta skoro stoječa kloaka povzroča zlasti ob topljših dnevih neznosen smrad, in so tozadavne pritožbe okoliških prebivalcev in pasantov popolnoma opravičene. Dolžnost nerodajnih faktorjev je, da se

Iz Laškega

Volitve v okrajno blagajno. Preteklo soboto so se vršile volitve v to novo institucijo, v kateri naj bi strankarstvo ne sme...

Dopisi

ROGAŠKA SLATINA. Podružnica SPD za Rogoško Slatino in okolico bo otvorila v nedeljo 26. t. m. svojo novo planinsko kočo na Donački gri. Spored: ob 11. na gori sv. maša, po maši bliagoslovljenje in otvoritev koč.

SEVCE PRI SV. MARJETI. Svoječasno je bil za občane v veljavi nalog, da se ne sme na občinskih cestah prevažati lesa po tleh, pač pa na vozovih. Izjem ne bi smelo biti.

Sport

NOGOMETNI TURNIR ZA JNS Sodelujejo Primorje, Ilirija, Hermes, Slovan.

LNP izvede jutri popoldne na sportnem prostoru SK Ilirije v korist JNSa nogometni turnir, ki se ga udeležijo klubi Primorje, Ilirija, Hermes in Slovan. LNP je razpisal za ta turnir poseben srebrni pokal, ki postane trajno last zmagovalca.

Turnir za JNS zbere na ta način v enem popoldnevu štiri najboljša ljubljanska moštva. Favorita za finale sta: nač tudi topot Primorje in Ilirija, čeprav skrajšani igralni čas obeh tekem i. ko znatno poveča šanse, ki bi jih imela Slovan in Hermes v normalnem igralnem času.

Vsi klubi so obvezani nastopiti s kompletnimi I. moštvii. Glavna telmeva Ilirija in Primorje bosta postavila v vsem istu team kot v nedavnem prvenstvenem srečanju.

Razen turnirja za JNS bo jutri v Ljubljani še nekoliko prvenstvenih tekem. Najvažnejša med njimi je tekma Svoboda v Krakovu ob 17. na prostoru ASK Primorja. Natančni razpored ostalih prvenstvenih tekem je razviden iz službenih objav LNP.

SK Mura v SK Ilirija

Prvenstvena hazena tekma Mura - Ilirija, ki se definitivno odigra jutri popoldne ob 14.15 na igrišču Ilirije, je vzbudila v vsej sprotni javnosti, osobito pa med prietašji hazene veliko zanimanja. Z veliko napetostjo se pričakuje prvi nastop pomlajene Ilirijanske družine, ki bo imela priliko pokazati svoje znanje in zmoglosti v težkem resnem boju.

Razpis propandnega lahkoatletskega mitinga SK Ilirija

SK Ilirija v Ljubljani bo priredila dne 30. maja t. l. ob 15. uri propandni lahkoatletski miting. Program obsega: Tek 100 m, tek 1500 m, tek 5000 m, skok v vis, skok v dalj, met diska, met koplja, met kroglice, stafeta 400x300x200x100.

Službene objave LNP

Iz seje posl. odbora 22. V. 1929. Razvrstitev podsaveznih prireditev v nedeljo 26. t. m. je naslednja: Pokalnii turnir v korist JNS se bo vršil na prostoru SK Ilirije; odigra se 3 tekme po 45 minut in sicer: ob 16. Ilirija v Slovan, ob 17. Primorje v Hermes, ob 18. finale med zmagovalcem v prvih dveh tekmah. V primeru neodločenega izida se pri prvih dveh tekmah zbra, pri finalu pa se igra najprej podaljša za dvakrat 10 minut in šele potem se event. zbra. Služba (nastop ob 15.30): blagajna g. Kovac in SK Ilirija, rediteljstvo g. Jesih in po 3 reditelji vsakega kluba, biljeterje postavi LNP, str. sod-

Gospodarstvo

Kriva pota našega hmeljarstva

V nedeljo se bodo sestali delegati podružnic Hmeljarskega društva v Zalcu, da izvolijo osrednji odbor in določijo smernice za delo prihodnjih dveh let. V zadnjih letih se je pojavil deloma upravičen odpor proti taktiki Hmeljarskega društva. To nerazpoloženje hoče sedaj izrabiti skupina ljudi (baje je v ozadiju tudi neki denarni zavod) in trobi juriši proti Zalcu, češ da je treba prenesti sedež društva in z njim vso kupčijo v Celje, kjer si je ta skupina baje že zagotovila skladiščne prostore.

Glavna napaka bivšega odbora Hmeljarskega društva v obeh uvidelnih hmeljarjev je bila njegova neutemeljena odklonitev obveznega signiranja. Ko so mu poslali vsi stvarni ugovori, se je zatekel vzajemno s trgovino k resoluciji: Obvezno signiranje odklanjamo dotlej, dokler ga ne uvede Nemčija.

Tu se je oglašil g. inž. Dolinar in je s pisano besedo, (Slovenec št. 74.) in številnimi predavanji dopovedoval hmeljarjem, da nemški hmeljarji oklevajo glede obveznega signiranja in da je zato tudi za nas edino pravilna neobvezna znamka, dokler se blago ne uvede. Ne morem si misliti, da bi g. inž. kot strokovnjak ne zasledoval silnega boja, ki ga vodijo nemški hmeljarji proti kopici vplivnih hmeljskih trgovcev.

Naj nihče ne neti nasprotje med hmeljarji, ker hmeljarska organizacija ni torišče bogve kakšnih interesnih bojev, nego je preča zadeva našega narodnega gospodarstva, temelječa le na sporazumu in delu.

Veliki konkurzi v Beogradu. Beogradska trgovina je v zadnjih tednih doživela težke udarce. Po konkurzih Delniške družbe za usnje ter tvrdk Kario in Komp, Simon Hason, Gjura Zivanovič in Adam Ivanovič, je pred kratkim sledil še konkurz največje beogradske modne tvrdke Janoševič s pasivami od preko 14 milijonov Din.

Pogajanja Tomaža Bate za ustanovitev tvornice v Jugoslaviji. Kakor smo nedavno poročali, so se pred kratkim zastopniki znanega češkega industrijske čevljarja Tomaža Bate pogajali z apatiško občino zaradi čista posejmišča za zgraditev tvornice čevljev. Kakor doznavamo iz Zagreba, so se ta pogajanja najbrž razbila, kajti zastopniki Bate so se te dni v tej zadevi obrnili na ojeiško občino, a katero se sedaj pogajajo.

Preko 200 inozemskih trdk na letošnjem velesejnu. Za letošnji 9. mednarodni vzorčni velesejnu v Ljubljani se je pripravilo preko 200 inozemskih razstavljalcev, do čim je to število lani znašalo 172, predlankam pa 123. Od prijavljenih razstavljalcev je 71 tvrdk iz Nemčije, 56 iz Avstrije, 13 iz Italije, 13 iz Amerike, 10 iz Češkoslovaške, 10 iz Belgije, 7 iz Madžarske, 7 iz Francije, 4 iz Anglije, ostale pa iz Danske, Švice, Nižozemske in Švedske.

Dividenda Trboveljske premogokopne družbe. Kakor se zatiruje v dunajskih finančnih krogih, bo Trboveljska premogokopna družba za preteklo leto izplačala višjo dividendo, kakor za l. 1927. Dividenda Trboveljske premogokopne družbe je znašala za leto 1922. in 1923. po 25 Din, za leta 1924. do 1927. pa po 30 Din za delnico.

Združene papirne večje. Gorisane in Medvode d. l. v Ljubljani so imele dne 24. t. m. svoj redni občni zbor, na katerem je bil odobren računski zaključek za minulo poslovno leto in potrjen predlog upravnega sveta glede izplačila 8 % dividende. Kuponi družbenih delnic št. 9 se bodo torej vnovčili počenki s 1. junijem 1929 z 8 Din pri Ljubljanski kreditni banki in Ljubljani in

njenih podružnicah in pri Opšem jugoslovenskem bankarskem društvu a. d. v Zagrebu.

Konferenca gospodarskih zbornic. Kakor smo že poročali, se bo v nedeljo vršil v Novem Sadu kongres gospodarskih zbornic iz vse države, na katerem se bo razpravljalo pred vsem o naši avtonomni carinski tarifi in njenem vplivu na razvoj posameznih panog našega gospodarstva.

Jugoslavija v grškem uvozu lesa na prvem mestu. Naš izvoz lesa v Grčijo se je v zadnjih letih prav lepo razvil. Številne katastrofe (potresi) so povzročile, da je bila lani potreba po gradbenem lesu v grški večja. Po grški statistiki se je uvoz lesa in izdelkov iz lesa lani dognil na 265.700 ton, od katerih odpade na uvoz iz Jugoslavije 144.100 ton, na uvoz iz Romunije 77.100 ton, na uvoz iz Švedske 13.000 ton in na uvoz iz Bolgarije 4700 ton.

Usoda ladjedelnic v Kraljevici. Upravitelj konkurne mase ladjedelnic v Kraljevici je predložil sodišču poročilo o skupilu za prodano ladjedelnico, ki znaša 1 milijon 424.233 Din. S tem pa še ni realizirana vsa imovina ladjedelnic, ki sestoji iz raznih terjatev in male ladjedelnic v Žurkovu, koje dražba je bila zaradi priziva Narodne banke odložena. Kakor se doznavo, bo ladjedelnica nadaljevala svoj obrat, ako se z državo sklene pogodba, da bo država primerno zaposlila to podjetje, ker bi investicije, ki so potrebne za nadaljnje obratovanje, znašale približno 15 milijon Din.

Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani sprejema od 22. maja do 22. junija t. l. vpise delnic in plačila prvih obrokov novo ustanovljene Privilegirane agrarne banke.

Na letošnjem IX. pomladanskem velesejnu v Ljubljani od 30. maja do 9. junija bo zopet zastopano naše pohištveno mizarstvo v širšem obsegu. Pohištveni mizarji iz Ljubljane, St. Vida in Vižmarjev bodo imeli priliko pokazati svoje zmoglosti in napredovanje v izdelovanju pohištvenega mizarstva kakor: v raznih interjerih, oblikah arhitekture, tehniško konstruktivnem izdelovanju, kombiniranju lesa in lužila itd. Razstava bo nudila vsakemu možnost, da zadoosti vsem svojim zahtevam na polju umetnosti in solidnosti, ker bo razstavljeno blago po kvaliteti prvostvorne, cene pa priznava vsesoki konkurenčne. Opozarja se torej, da vsak obiskovalec letošnjega pomladanskega velesejma naj uporabi to priliko in si temeljito ogleda pohištveno razstavo v paviljonu »E«.

Ruske vžigalice preplavljajo Nemčijo. V Nemčiji se v zadnjem času opaža hud konkurenčni boj med domačo industrijo vžigalic, ki je večinoma pod kontrolo švedske vžigalnice trusta, in med rusko vžigalno industrijo. Ruski državni vžigalni trust je letos vrzel na nemški trg ogromne količine vžigalic in to po tako nizkih cenah, da je konkurenca domačih proizvođaev skoro nemogoča. Uvoz ruskih vžigalic kaže že težke posledice v nemški produkciji, ki je morala skržiti obratovanje. Zanimiva je v tem pogledu uvozna statistika. Dočim je Nemčija v l. 1927 uvozila samo 108 milijonov škatlic, se je uvoz lani dvignil in na 1.3 milijarde škatlic, samo v l. četrtletju tekočega leta pa je uvoz dosegel že 3.2 milijarde škatlic, in sicer skoro izključno iz Rusije. Konkurenčni boj ruskega vžigalnice trusta je naperjen proti švedskemu trustu, čeprav se odigra v Nemčiji.

Veliko notranje posojilo Nemčije. Zaradi težkega finančnega položaja bo nemška država najela 7% posojilo v višini 500 milijonov mark (6.75 milijarde Din). Emisija prve tranše se bo izvršila od 24. do 31. t. m. Emisijski tečaj znaša 99%, od tega pa dobi emisijski konzorcijski bank 1/4% provizije.

Pred povišanjem diskonta v Zedinjenih državah. Ker obseg spekulacijskih kreditov tudi v zadnjem času ni bistveno nadoval, so se ameriške Federalne rezervne banke obrnile na Federalni rezervni urad z zahtevu, naj se jim dovoli povišati diskont od 5 na 6 odstotkov. Eventualno povišanje diskonta v Ameriki bi gotovo prav neugodno delovalo na evropski denarni trg.

V zadrzni register so se vpisale naslednje zadruge: Kmetijska zadruga v Ambrusu, r. z. z. o. z.; Vinarska in kletarska zadruga v Metliki, r. z. z. o. z.; Vodovodna zadruga v Stari Loki, r. z. z. o. z.; Agrarna zajednica v Sv. Marjeti na Dravskem polju, r. z. z. n. z.; Kmetijsko gospodarska zadruga v St. Vidu pri Stični, r. z. z. o. z.; Agrarna zajednica v Zg. Poljskavi, občina Zg. Poljskava, r. z. z. n. z.

Gospodarski stroji in orodje bo razstavljeno v posebni skupini na letošnjem Ljubljanskem velesejnu od 30. maja do 9. junija. Zastopani bodo izdelki naše države, Avstrije, Češkoslovaške, Holandije, Francije, Italije, Kanade, Madžarske, Nemčije, Švedske in Amerike. Naši gospodarji bodo imeli tu najlepšo priložnost, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatiline, čistilnice, slalomerznice, pluge za okopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja.

Bančna ekpozitura na ljubljanskem velesejnu. Da ustreže zahtevam modernega poslovanja in željam razstavljalcev ter obiskovalcem ljubljanskega velesejma, bo Ljubljanska kreditna banka tudi letos otvorila na velesejnu svojo ekpozituro in menjalnico. Upamo, da bo s tem ustrezno do mačinom in tujcem, ki bodo lahko opravili vse v bančno stroko spadajoče poste takoj na licu mesta.

Posetnikom mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani od 30. maja do 9. junija je v Avstriji dovoljen 25% popust na železnih. Kdor želi nabaviti legitimacijo in jo poslati v Avstrijo naj si jo nabavi direktno od urada velesejma in omeni, da jo rabi za Avstrijo, da dobi priložen tudi takozvani »Zählblatt«, brez katerega v Avstriji olajšava na vožnji ne velja.

Borze

Naše borze danes zaradi pravoslavnega praznika sv. Cirila in Metoda niso poslovale, zato pa se bo vršil promet jutri v soboto. V zagrebškem privatnem prometu se je tendenca v Vojni škodi nekoliko umirila, in sicer glede na vesti, da sta Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica v četrtletju in petek z večjimi nakupi Vojne škode intervenirali na beograjski borzi. Dejansko so bili tako v četrtletju kakor tudi v petek te-

Brez zdravega spanja

smo samo pol ljudje. Izogibajte se vsega, ker lahko slabob vpliva na ta vreclec življenjske sile. Vi močoč niti ne slutite, toda kava, ki jo Vi tako ljubite in ki jo še zvečer radi pijete, Vas lahko prikrajša za marsikatero uro sladkega spanja. Temu je vzrok strup za živce in srce, ki se nahaja v navadni kavi, a to je kofein. Radi tega pijte v bodoče samo kavo Hag. To je prava in zelo fina zrnata kava, ki ne vsebuje nikakega kofeina. Poizkusite vsaj enkrat kavo Hag. Vi boste imeli od tega samo korist.

Originalne zavitke po Din 14.— in Din 27.— dobite v vsaki boljši trgovini. V kraje, kjer se še ne dobivajo, jih pošlje vsako množino tranko po običajni ceni KAVA HAG D. D., Martičeva 14 b, ZAGREB.

Vzorec pošljemo po prejemu Din 1.50 v znakmah in priloženega bona.

KAVA HAG VARUJE SRCE IN ŽIVCE

čaj na beograjski borzi višji kakor na zagrebški.

Devize in valute.

Curih. Beograd 9.128, London 25.195, Newyork 519.3875, Pariz 20.2975, Milan 27.18, Berlin 123.70, Dunaj 72.94, Praga 15.89, Bukarešta 3.085, Budimpešta 90.55, Sofija 3.7525, Varšava 58.25. Dunaj. Beograd 12.49625 — 12.52625, Berlin 169.30 — 169.80, London 34.48875 do 34.58875, Milan 37.21 — 37.31, Newyork 710.85 — 713.35, Pariz 27.7850 — 27.8850, Praga 21.03875 — 21.11875, Curih 136.87 do 137.87; dinarji 12.4325 — 12.5025.

Blagovna tržišča

Dunajska borza za kmetijske proizvode (23. t. m.) Na inozemskih tržiščih se je nadozivanje cen ustavilo. Na prekomorskih borzah kakor tudi na budimpeštanskem terminskem tržišču so se cene celo nekoliko okrepčale. Promet na dunajski borzi pa se je dalje gibal v najnižjih mejah, ker so kupci ostali dalje rezervirani. Jugoslovska poljska pšenica se nudi po 1.52 — 1.53 ex šlep Dunaj. Koruza je bila za maj zaključena po 1.57 ex šlep Dunaj. Oves pa je nadalje popustil. Uradno notirajo vključno prometni davek in carina čez Dunaj: pšenica: domača 34.5 — 35.5, madžarska politička 37.5 — 38.5, jugoslovska 36 — 36.25; rž: marchfeldska 31.75 — 32, madžarska

Radio

Izvleček iz programov

Sobota, 25. maja LJUBLJANA 12.30: Reproducirana glasba. — 13: Napoved časa, borzne vesti in reproducirana glasba. — 17: Koncert radijske orkestra — 18: O sportu (dr. Sarabon). — 18.30: Nemščina. — 19: Propagandno predavanje: Blejsko jezero in okolica. — 19.30: Delavska ura. — 20: Prenos zagrebškega programa. — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Prenos mozemskih postaj.

Nedelja, 26. maja LJUBLJANA 10.30: Spiritizem na Novotrjanskem (dr. Bartol). — 11: Koncert radijske orkestra. — 15: Zelenik: »Tajinstvena zadeva«, izvajajo člani nar. gled. — 15.30: Reproducirana glasba. — 16: Planinski spomini (prof. Mlakar). — 16.30: Koncert radijske orkestra. — 21: Koncert godbe Dravske divizije. — 22: Napoved časa in poročila. — ZAGREB: 11.30: Popoldanski koncert. — 17: Prenos nogometne tekme. — 19: Klavirske skladbe starih mojstrov. — 20: Prenos opere iz nar. gled. — BEOGRAD 12.10: Koncert godbe na pihala. — 17: Narodno selo. — 20.50: Večerni koncert kvarteta rogov. — 22: Godba za ples. — Praga 16.30: Prenos koncerta iz Brna. — 18.05: Pevski koncert ženskega zbora. — 19.05: Koncert orkestra. — 20: Zabaven večer. — 21: Sluhoigra. — 21.35: Violinski in klavirski koncert. — BRNO: 16.30: Popoldanski koncert. — 18: Pevski in klavirski koncert. — 19: Prenos koncerta iz Prage. — 20.10: Klavirski koncert. — 21.20: Reproducirana glasba. — 21.35: Koncert iz Prage. — VARSAVA 15.15: Prenos koncerta iz filharmonije. — 20.30: Koncert solistov. — 21.15: Nadaljevanje koncerta. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11: Orkestralni koncert. — 15.45: Popoldanski koncert. — 17.45: Petje. — 19.15: Koncert arij. — 20.10: Dramski večer. — Orkestralni koncert lahke godbe. — BERLIN 17: Koncert kvinteta. — 20: Koncert Leharjevih skladb. — Godba za ples. — FRANKFURT 20.30: Recitacijski večer. — 21: Simfonični koncert. — LANGENBERG 16: Koncert orkestra. — 20.05: Opeleta »Orlova«. — Koncert lahke godbe. — STUTTGART 16.15: Popoldanski koncert. — 20: Koncert cerkvene glasbe. — 21.15: Koncert filharmoničnega orkestra: Wagnerjeve skladbe. — BUDIMPEŠTA 10: Cerkvena glasba. — 12.20: Simfonični koncert. — 16: Koncert pevskega zbora. — 18: Madžarska plesna glasba. — 19.45: V spomin padlim j. akom. — Koncert vojaške godbe. — 23: Koncert ciganske kapele. — LONDON 20: Prenos večernic. — 21.30: Simfonični koncert. — Rim 17: Popoldanski koncert. — 21: Puccinijeva opera »Turandot«. — STOCKHOLM 17.20: Pevski koncert. — 18: Prenos večernic. — 19.45: Koncert orkestra in solistov. — 21.40: Koncert vojaške godbe.

nika za obe prvi tekmi gg. Breskvar in Peče, za finale gg. Matko in Skalar. — Sodelujočim klubom stavila posl. odbor v dolžnost, da nastopijo s kompletnimi I. moštvi; prekršaje bo kaznoval podsavez po § 53. k. p., odsotnost igralcev I. moštev se bo opravičila le na podlagi zdravniških spričeval oz. le v najtežjih primerih.

Ostale tekme na igrišču Ilirije: ob 8.30 Grafika v Natakark, ob 10.30 Ilirija jun. v Hermes jun. Služba: odbornik LNP g. Mahkovec, blagajna in biljeterji SK Grafika (za obe tekmi), vsak klub po 3 reditelje za čas svoje tekme; str. sodnika za prvo tekmo gg. Kemperle in Rojc, za drugo gg. Kranjc in Otruba.

Igrišče ASK Primorja: ob 10.30 Primorje jun. v Jadran jun.; služba: odbornik LNP g. inž. Kuljiš, vsak klub po 3 reditelje, str. sodnika gg. Mlačič in Čeh; ob 15.30 Krakovo rez. v Svoboda rez., ob 17. Krakovo v Svoboda; služba: odbornik LNP g. Gosar, blagajna in biljeterji SK Krakovo, vsak klub po 3 reditelje; str. sodnika za tekmo I. moštev gg. Levstek in Višič, za rez. tekmo postavila str. sodnike kluba sama. Kvalifikacijska prvenstvena tekma med SK Jadranom in prvakom I. B razreda se dočela na nedeljo 9. junija.

Igralca Čop Lojze (SK Hermes) in Muslovič Jos. (SK Slavija) sta suspendirana in predana kaz. odboru, ker se nista odzvala pozivu posl. odbora na zaslišanje gl. objave od 18. t. m. — Tajnik II.

Iz sekcije ZNS. (Službeno.) Delegirajo se k tekмам dne 26. V. na igrišču Ilirije ob 8.30 Grafika v Natakark, ob 10.30 Ilirija jun. v Hermes jun. g. Deržaj; ob 16. Ilirija v Slovan (45 min.) g. Cimperman; ob 17. Primorje v Hermes (45 min.) g. Cimperman; ob 18. finale zmagovalca (45 min.) g. Schneller. Na igrišču Primorja ob 10.30 Primorje jun. v Jadran jun. g. Miklavčič; ob 15.30 Krakovo rez. v Svoboda rez. g. Czerny; ob 17. Krakovo v Svoboda g. Pevalek. — Dne 30. V. 1929 na igrišču Primorja ob 15.30 Slavija rez. v Reka rez. g. Lukežič; ob 17. Slavija v Reka g. Deržaj. — Ponovno se opozarjajo vsi saveznici in podsaveznici sodniki, da smejo voditi samo one tekme, h katerim jih delegira sekcija.

Plavalna sekcija SK Ilirija. Pri slavnostni otvoritvi kopališča, ki se vrši v nedeljo 26. t. m. dopoldne, sodelujejo naslednje članice: Wohlfart, Sever, Jenko, Ham, Kosec I in II, Žebre, Košak, Bradač, Bončar I in II, Šušteršič, Banok, Pleško, Vodeb, Pretnar, Saplja in Šlanit Otruba, Bradač, Sever Igor in Marjan, Jesih, Jenko Boris in Franc, Pukl, Payer, Kramar, Grlic, Adamič, Erbecnik, Peče, Seunig Jože in Stanko, Perjan, Pöschl Hugo, Vavpotič, Dolhar, Pust, Longyka, Pečnikar, Martinc, Lapovar, Fritsch Ervin, Čerček, Šušteršič, Jerina, Bobar, Stepišnik, Gregorič, Lahajner, Tepina, Wildman, Zalec, Turšek, Šega, Antosiewicz, Košak, Zvan, Goršič, Čišnovar, Magdič, Jamnik, Marchič, Leskovec, Strnad, Koman Janez in Maks, Klemenčič, Novakovič, Pleško Janez, Lovrenčič, Kordelič in Kramaršič. Navedeni se pozivajo, da se sigurno udeležijo treningov danes, v soboto ob 12.30 odnosno 18. uri ter morajo biti v nedeljo najkasneje ob 9. uri zjutraj v kopališču. Poleg navedenih naprosim gg. Pöschl Alfred, Pippenbacher, Kavšek, Jereb, Potokar, Kassig in Antosiewicz Milan, da se v svrhu sestave jury-je udeležijo sestanka danes ob 18. na kopališču. Ostalo članstvo pa pozivljam, da se tako treningov kakor tudi slavnostne otvoritve kopališča udeležijo v čim večjem številu — Načelnik.

ASK Primorje (plavalna sekcija). Jutri v soboto, dne 25. t. m. ob 19. odbovora seja v klubovem tajništvi. Radi važnosti dnevnega reda seja obvezna za vse odbornike. Vabi se tudi g. načelnik I. Sancin.

SK Ilirija (Ženska sekcija). Danes popoldne se vrši ob 18. uri v posebni sobi kavarnice Evropa važen sestanek sekcije. Udeležba le za vse igralke strogo obvezna. Na sestanku se bo definitivno sestavila družina za jutrišnje prvenstveno tekmo proti Muri. K sestanku le prinesiti svo opremo, katero imajo posamezne igralke doma. Istočasno se bo pobrala tudi še zaostala SK Reka. V nedeljo 26. t. m. dopoldne ob 9.30 trening tekma I. in II. moštva na igrišču SK Svobode v Rožni dolini. Navedeni igralci naj se zanesljivo javijo: Velkavrh, Battelino I. Jože, Košir, Thuma, Mržlikar, Gabrovšek, Lohorc II. Bänmel II. Debevc, Venturini, Pavlič I. Eržen, Prijatelj, Čeh, Parkulin, Vilempard, Štrukelj, Česnik, Hasan, Pavlič II, Toroš, Piko.

SK Natakar. Pozivajo se naslednji igralci k prvenstveni tekmi, katera se vrši 26. V. 1929 ob 7.45 zjutraj na igrišču SK Ilirije: Lawrič, Ozebek, Jelnikar, Strnad, Kukec, Belič, Prežgl, Burger, Otič, Novak, Čiro. Stroga tožnost. — Načelnik.

SK Krakovo. Danes bo strogo obvezen sestanek ob 20.30 v gostilni »Usnik«. Borštnikov trg radi sestave moštev za nedejsko tekmo z SK Svobodo. — Tajnik.

Motokolesarski klub Ilirija priredi v nedeljo dne 26. t. m. »Kolesarski lov na Hipo«. Start lišice ob 13. uri izpred kavarnice Evropa, start zasledovalcev točno ob 14. uri pri km I. v Sp. Šiški (pred restavracijo Keršič). Razdelitev startnih izkaznic ter obvezni sestanek vseh prijavlencev v nedežno dopoldne ob 10. v klubskem lokalu »Novi svet«. Prireditelj je razpisana za vse člane klubov, kateri so vključeni v Kotarskem Savezu SHS. Zmagovalec prejme pokal — darilo članic »Ilirije«. Razglasitev izida in razdelitev nagrad ob 17. v gostilni »Slepi Janez« v St. Vidu nad Ljubljano.

Klub slovenskih kolesarjev Celje priredi v nedeljo dne 26. maja t. l. otvoritveno dirko na progi Celje-Zalec. Start ob 16. uri pred hotelom Skoberne. Cilj v Zalcu pred gostilno Virant. Dirkači se morajo javiti nol ure pred startom vodstvu dirke v hotelu Balkan. Isti dan se vrši kolesarski izlet v Zalec. Zbirališče ob 13.30, odhod točno ob 14. uri izpred hotela Balkan. Vabijo se vsi kolesarji, da se tega izleta polnoštevno udeležijo.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Pretežno jasno in toplejše; morda nevihte.

NOGAVICE z ŽIGOM

Advertisement for socks with a logo of a person holding a sock. Text: Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše! 13

Kulturni pregled

Več svobode!

»Slovenec ima že delj časa rubriko »Več luč.« V nji deli svojim čitateljem lekcije iz katoliške apologetike, ki so po vsej verjetnosti trudapolne vaje v teološkem seminarju. Apologetično delo je navsezadnje njegova pravica, morda celo dolžnost. Toda svetovni nazor, ki ga on zastopa, ni eden. Dolga stoletja se že pojavljajo svobodnejša, od cerkvene avtoritete nezavisna svetovna naziranja. Bili so časi, ko je našlo svobode mišljenja v vesti zahtevalo mučenec. Človeštvo jih je dalo, med njimi najboljše možne, zakaj brez teh žrtve ne bi bilo kulturnega napredka. Zato je treba tudi pri nas povdarjati z vso odločnostjo, da je fundamentalna vrednota moderne kulture baš ta v težkih konfliktih s Cerkvijo izbojevana svoboda mišljenja, vesti in znanstvenega dela.

Mi se ni malo ne ogrevamo za kulturni boj, tudi ne zastopamo zastarelega materializma ali matorega ateizma. Toda vsak izmed nas ve, da je svobodna ločitev po svetovnih nazorih nujna in koristna. Vsi smo voljni braniti z vso odločnostjo svobodo javne diskusije o vseh vprašanih, ki spadajo v filozofijo in znanost. V tem pogledu energično odklanjamo vsak »imprimatur« teologov, in če se tu razhajamo, tedaj ni umilnejšega nasprotja nego je to.

Slovenec se trudi, da v svoji rubriki »Več luč« pobije vsak svobodnejši duhovni izraz, ki se pojavi v našem življenju, kakor hitro se dotakne domena, nad katerimi bdi in čuje sveta teologija. Tako je v številki z dne 19. t. m. napadel članek angleškega profesorja J. Huxleya, ki je izšel pod naslovom »Vera bodočnosti« in 14. številki naše popularne revije »Življenje in svet«. Ta razprava, ki jo je izdala londonska »Anglo American N. S.«, je izšla ob istem času v številnih evropskih in ameriških listih. Nazori, ki jih razvija pisec, so — kar se ume samo ob sebi — v marsičem subjektivni, zato tudi sporni. Toda ti nazori so živi, aktualni in zanimivi. In kar je poglavito: o njih je dovoljena v moderni družbi popolnoma svobodna diskusija.

»Slovenec« je posvetil tej razpravi daljšo repliko, ki ji je bistveno to, da zagovarja nasproti svobodni filozofski opredelitvi večno veljavnost in nezmotljivost katoliške dogmatike. Odkar filozofija in znanost za padnega človeštva nista več ancillae theologiae — prelom je bil dramatično težak in zapleteno dolgotrajen — se nasprotje med svobodnim filozofskim mišljenjem in cerkveno dogmatično filozofijo in teologijo ne prestanto povdarja, dobiva neštete inčite, ustvarja razne miselne sisteme, prehaja v bojne oblike. Ono se je pojavilo kot protestantizem v sami cerkvi, pojavlja se neprestanto med teološko izobraženim duhovščino in tvori sploh kulturno vsebino 18. in 19. stoletja. Ali ne bi pomnilo nositi vodo v Savo, če bi na tem mestu branili tezo svobodne filozofije in znanosti, ki jo »Slovenec« apologet s toli prisiljeno učestnostjo pobija in obsoja?

Osnovna slabost Huxleyevega članka je v tem, da se preveč udaja varljivim obetom racionalizma. Religija se ne bo dala nadomestiti z znanostjo, ker je avtonomna in izhaja iz človekove potrebe po racionalnem dojemanju vesolja. Dejstvo je, da današnji čas išče mostove med religiozno in filozofijo, med resnicami erca in resnicami uma. Nič pa ne kaže, da bi svobodni, na rezultatih empiričnih ved sloneči misleci (izvzemši redke posameznike) iskali začetja pod večštevno skalo Mojzove Geneze, krščanske skolastike in katoliške dogmatike. Moderni mislec ni ateističen, tudi ni po etiki nekrščanski, toda dokler svobodno misli, ne bo zamenjal geneze sveta in življenja, kakor je skuša ustvariti iz pozitivnih dognanj sodobna znanost, z genezo, kakor jo nje katehiti v katoliškem verouku. Dopusčamo: znanost ima tudi tu mnoge podnene, teorije; znanost se nemara v marsičem zelo moti, toda vsak njen izsedeč, vsaka njena teorija tudi svobodno mislečemu filozofu večjo verjetnost od geneze, ki na njo privesajo »Slovenčev« nesvobodni misleci.

Za značaj »Slovenčev« znanosti je značilno, da trdi, da je »človek vsaj po duši ustvarjen od Boga«. Po krščanskem nauku je ustvarjen tudi po telesu — čemu dajati tako heretične koncesije descendentni teoriji? Težka vprašanja o izvoru življenja in postanku človeka so »Slovenec« sila lahka, sploh mu je vse tako preprosto, kakor da bi bil nedolžno prespal vso 18. in 19. stoletje ter naše dni. Da je sodobna etnologija popravila pretirane nazore o »divjakih« je znano, ne kaže pa zasukavati njegove iskanja tako, kakor da je tudi ona v službi katoliške teologije. Gospodje pozabljajo, da s citati iz Langa ni še vse opravljeno, zakaj tudi v etnologiji so mnoga vprašanja zelo sporna in obstoje razna stališča, protislovna mnenja. Torej nikar prelahko, nikar s takšno samozavestjo!

Za »Slovenčev« dokazuje je med drugim značilno tu to, da dokazuje starost človeštva nasproti Huxleyevi trditvi o več milijonih let takole: »Danes ne vemo, če je živel mustierski človek v 10. ali 15. ali v katerem drugem tisočletju pred Kr.« Nepoučen

čitatelj utegne sklepati, da človeški rod ni starejši od musterske rase. Toda že o tem pračloveku (»homo mousteriensis Hauseri«) se mnenja o starosti razhajajo. Ta troglodt je naslednik neanderthalskega pračloveka in predhodnik cromagnonskega. Že o slednjem se trdi, da je živel pred 30.000 do 10.000 leti, dočim nam je neanderthalska rasa oddaljena za kakih 500.000—100.000 let. Slovenčeva »dokazovanja« so tedaj kaj malo prepričevalna in naj le pove, da tu prihajajo teološki in znanstveni računi navskriž.

Ne glede na subjektivnost in spornost Huxleyevih trditvev drži dejstvo, da se svobodna znanost danes bavi s takimi problemi brez opira na vse dogmatične sisteme in da so že zdavnaj minili časi, ko se je filozof ali znanstvenik zatekal k patristiki po navsile in navodila. Samo to smo hoteli predvsem približati, da ne bo »Slovenec« bolj samopasno žigoval miselnega svobodoljubca kot zastarel meščanski liberalizem.

Masarykove izjave o državi in verstvu

V razgovoru s češkim katoliškim publicistom dr. Doležalom se je prezident Masaryk minule dni dotaknil nekaterih aktualnih kulturnih vprašanj.

O državi in nje odnosu do Cerkve je dejal med drugim:

— Dopusčam in to sem vedno trdil, da država in njene organizacije potrebujejo moralno podlago, ki iz nje rastejo ustava in zakonit. Ker vsa višja verstva, zlasti pa krščanstvo, vsebujejo kot svojo poglavito prvinno pravost, lahko v tem smislu trdim, da je tudi verstvo idejna osnova države. Ne morem pa sprejeti kot osnovo države teološko in cerkveno idejo — ne iz teoretičnih, marveč iz praktičnih razlogov. — Danes imamo povsod razne cerkve in verstva. Pogledimo v Anglijo, Ameriko, Nemčijo itd. — tudi o nas velja isto. Dokler so ljudje res verovali in dokler je bila cerkev enotna, je bilo drugače. Takrat je vse šlo lažje. Toda srednjega veka in njegovega enotnega svetovnega in življenjskega nazora ni več. Na verstvu in matični cerkvenosti se ne da graditi solidna in trpežna država. Zato ima moderna država svojo idejno osnovo v pravosti ...

Ko je dr. Doležal omenil krizo demokracije in dejal, da zanjo odgovarja tudi današnja analitična filozofija in politična revolucionarnost, je prezident filozof vprašal, zakaj pa je vzniknila ta nova filozofija, zakaj se pojavljajo te politične revolucije? — Cerkev je dovolj dolgo popolnoma obvladovala človeško mišljenje, odkod torej ti novi miselni in politični pojavi? Govorite o ateizmu. Pripomnil bi na kratko, da moderno mišljenje ni tako ateistično kot ga slikate. Bile so in so ateistične smeri, toda znanost in filozofija nista bili v svojem bistvu brezbožni in nista to niti danes. Ni spora med filozofijo in verstvom, marveč med filozofijo in teologijo.

France Kidrič, 70. godovina slovenskega slovstva

Najvažnejša letošnja publikacija »Slovenske Matic« je brez dvoma dr. Kidričeva »70. godovina slovenskega slovstva od začetkov do marčne revolucije«. Njen avtor, profesor starejše slovenske književnosti in primerjajoče literature na ljubljanskem vseučilišču je bil najbolj poklican, da spiše zgodovino slovenskega slovstva do l. 1848 na znanstveno brezhibni osnovi, z vsemi dosedanjimi kritično preiskanimi izsledki, knjigo, ki bo povedala, kakšna je bila naša književnost od prvih svojih začetkov, katere sile so jo gibale in oblikovale, kakšna stremjenja je imela in kako se je razvijala po svojih lastnih zakonih in okvirju našega majhnega naroda.

To preprosto knjigo nam je pripravil dr. Kidrič in »Slov. Matic« jo je sprejela v književni program letošnje in prihodnjega leta. Ko bo delo dovršeno, se bo šele videlo, koliko nudi in kakšno vrzel je zamašilo v slovenski literaturi. Prvi spniti se začneja s »stoletji beležk brez literarne tradicije« (osmo do šestnajsto stoletje), preide v dobo protestantizma, ko se rodi prva tiskana slovenska knjiga ter obravnava obsežno in s toplino kulturno-prerajujoči pokret, ki je s dolga Slovencev tako mesto med narodi, kakor ga niso mogli dati cela stoletja pred njim. Nato sledimo razvoju slovenske tiskane besede skozi protireformacijsko dobo v 18. stoletje, se ustavimo ob 200letnici slovenske knjige in se približamo takratnemu prosvetljenemu krogu v Ljubljani. Tu — sredi 18. stoletja — se končuje prvi spniti. Zadnje poglavje premostriva nazore o narodnosti, narodu in jeziku, o slovenstvu in slovanstvu, o literaturi itd., kakor so jih izpovedovali sodobni, na naši zemlji delujoči učeni ljudje domače in tuje krvi.

Delo dr. Kidriča je znanstveno dokumentarno, vzlic temu pa spisano tako jasno in umljivo, da je dostopno vsakemu kolikaj inteligentnemu čitatelju. Oprema je častna

za spis in izdajatelja, tako da je vnanjost knjige v skladu z njeno dragoceno notranjo vsebino in trajno vrednostjo.

Sladkovodna favna

(Iz predavanja dr. Kuščerja v »Geografskem društvu«.)

Geografsko društvo je priredilo minule dni svoje tretje redno predavanje. Znani naš poljar prof. dr. Kuščer je predaval o temi »Geografski pomen sladkovodne favne«. Uvodoma je orisal pomen zoogeografije za študij izprememb zemeljske površine in govoril o skupnem torišču geografije, geologije, zoologije in paleontologije. Gosp. predavatelj se je omejil na sladkovodno favno, kjer nudijo mehkužci in vretenčarji najboljše podlago za raziskavanja, ker imajo prvi zunanjo lupino, drugi notranji skelet — oboji trde snovi, ki se razmeroma lahko ohranijo v zemeljskih plasteh. Po Kobeltovem mnenju so forme mehkužca Unio bolj konzervativne nego toki rek, kar je skušal dokazati v porečju Rena, kjer je glavni indikator »Unio crassus«. »Sesta« va Rena iz štirih prvotno ločenih delov se še vedno zrcali v njegovih Unionih. Isto velja za Dunav; zgornji del »Danubiuse« in spodnji »Ister« imata različno favno. Kobeltov šola skuša razložiti problem »načrtja« ali odtročenja rečnih sistemov (Flußabzapfung). — Za Savo Dravo in pritoke »Istra« je značilna fam Melanoidid. V zgornji Italiji jih ni — stojimo pred ostro zoogeografsko mejo, ki jo kraške vode še podčrtavajo Melanoidid« so relikti iz mlajšega Tercijara. Najdemo jih tudi v Moravi in Vardarju — saj sta ti dve reki tudi danes spojeni na Kosovskem polju. Zveza je obstajala med Metohijsko kotlino in Kosovskim poljem (dokazal Cvijič). Značilna fosilija je Viviparus viguiceni, ki jih je nabral g. inž. Knafelje.

Zanimivo so zlasti relikti Ohridskega jezera, ki spominjajo na Bajkalske najde (n. pr. ohridski polži in Planarije); tam najdemo prastare oblike, ki so drugod izumrle. Pač pa je v terciarju Slavonije bogato razvita sorodna favna. Stankovič opisuje relikte Planarije — Albiplanaria macedonica je značilna za jezera in izvirke bivšega egejskega zaliva; ki je segal daleč proti severu. Tudi v Metohiji jo še najdemo kot svedoka nekdanje zveze, najbrže je odtod našla v Skadarsko jezero.

Končno so zanimivi relikti v jamah: tako najdemo 3 vrste Speleodiscia 1. v jamah okoli Ljubljanske kotline, posebno proti Dolenjski (Vel. Lašče etc.) 2. v Banatu, 3. v Albaniji. Sladkovodni jamski mehkužci so najbrže tudi mladotercijarni relikti. Skozi dolga razdobja so namreč v jamah konstantni življenjski pogoji.

Posebno zanimivo pa je bilo obravnavanje problema Ljubljanske. Toda tu se nahaja »da šele v začetnih stadijih, ki dopušča samo znanstvene domneve, ne pa še definitivnih sklepov Raziasniti ga morejo natančne kvalitativne in kvantitativne analize favne vseh izvirkov, jamskih in nadzemskih tokov. Zmeraj še odkrivamo nove vrste. Povsem verjetno je, da se podzemski tokovi, ki sestavljajo Ljubljano, zbirajo v velikem bazenu in se potem zopet razcepijo v posamezne izvirke.

Nad vse zanimivo predavanje bi pač zažele večje udeležbe širšega občinstva. Z izvajanjem g. prof. dr. Kuščerja je vključilo Geografsko društvo serijo svojih rednih predavanj za letošnje šolsko leto.

France Bevk. V zablodah

Roman »V zablodah«, ki ga je izdala letos »Slovenska Matica« v svoji Knezovi knjižnici, je novo delo našega najplovovitejšega pripovednika mlajše generacije France Bevka. V času, ko tožimo o jalovih letih slovenskega pripovedništva, je izredna delavnost Fr. Bevka še posebej razveseljiva, dasi jo do neke mere plačuje umetniška dovršenost, kvaliteta Roman »V zablodah« je po svojem značaju tak, da bo šel v najširše vrste čitateljev. Izbrinemu čitatelju sicer ne razodeva ne po vsebini in ne po obliki novih vidikov, ni tudi dokument kakšnega posebnega avtorjevega napredka. Brez pretenzij, da bi bil literarni dogodek ali najznačilnejša tvorba najnovijše slovenske proze, je roman tudi z literarnega vidika pozitivno delo. Spisan je v lahkem, trziškem žanru, zajema snov iz življenja realske slovenske družbe in osvetljuje nekatere njene temne strani. Bevk je že v raznih dosedanjih spisih pokazal, kako živo ga zanimajo notranji in družabni konflikti spolnosti. Tudi roman »V zablodah« se suče na osi seksualnega vprašanja. V centralni osebi, lepi, lahkomiselni Hildi je pokazal pisatelj, kam vodijo ljubezenske zablode. Dasi se opisuje situacije, ki se porajajo iz čiste poltenosti in čeprav je Hilda moralno manjvredno bitje, se vendar povsod čuti, da je avtor v pozitivnem etičnem odnosu do svojih oseb in da ga vodi skozi viharje strasti očiščujoče in povzdigujoče stremljenje.

Kakoroli nista nova ne fabula in ne razplet dejanja, je v romanu dokaj pristnega Bevka: delo je plod osebnostnega stvarja-

nja, ne pa žurnalistično-rutinirane feljtonistike. Ima svojo barvitost, svojo živahno razgibanost, ki čitatelja mika do zadnjega. Po nekoliko medlešem začetku dobiva dejanje velik razmah, ki ga obdrži do konca.

Nova pesniška zbirka Janka Glaserja

»Čas - kovač«, Maribor 1929.

Po mladostni zbirki »Pohorske polje« je po dolgem razdobju pravkar izšla v Mariboru druga knjiga Glaserjevih pesmi »Čas-kovač«, izpoved zrelega moža, njegovi »Samogovorci«. Osamljen in zvišan gleda na vse strani, preboli vso našo boi in v strogi kult lepe besede uglaši najtišjo lepoto. Kakor zrelo mož, ki mora zreli do dna vsem tolmunom, ki se vrtinčijo ob življenjski poti, Glaser ostro vzpostavi svoj odnos do gorja domovine, do socialne bede, črta obelježje svoje zemlje in se vglobi v misterij svetovnega nazora. Iz vsoga zveni polno občutena harmonija v rodbini in v naravi, v ritmu in dikciji, ki sta le Glaserjeva in ga poleg tesne vezanosti na svojo ožjo domačjo karakterizirata za samoniklega poeta. Kamor vidim naprej, kamor vidim nazaj, vse ceste buče.

brez konca bogastva mi mimo oči drve: o, nič ni moje — in vendar vse je za me, za me!

To je poetovo bogastvo, ki ga je polna zbirka, bogastvo v odgovori brez resignacije v spoznanju in ponosu:

»Mi smo rod kovačev, mi smo rod z glazut«

Prvi del knjige naveže na Pohorske polje: Pohorje mu je v ir svojstvene lepote.

»Tja bi šel, kjer buke košate same zase stojijo.«

V fino nastrojenega tega edinstvenega pogorja žure preste barve folklorne o glazutah, drvarjih, tratah, oglarjih, volnikov, kopiščih in svetelnih.

Drugi del nežno in miselno globoko podaja refleksje iz rodbine in sledi svetovnemu redu, ki je v nji.

»Tudi meni si sreče gnezdo dal in nad njim hrepenenja si gnezdo vzgal hvala, Bog, Ti za oboje!«

Vmes zastoj akord po Zupančičevi besedi: V vedno istem sijaju kres sveta plameni, kres življenja goril! Zelo zanimiva je po narodnem motivu »Darovanje«.

Od socialnih 3. dela so posebno močne »Sanje, proletarska zavest skupnosti z onimi iz tovarne za karbid.«

Mariborska legenda, ki je izšla svoj čas v priložnostnem Mariborskem klopctu, je po dolgem pri nas spet episka pesnitev, polna solca, segavosti, pristno domačih motivov in himna Mariboru.

S tem sem hotel le opozoriti na to zbirko, ki bo zavzela odlično mesto v naši novi književnosti. Izšla je v Mariboru, sicer v samozaložbi, a le kot prva znanilka književnega gibanja, v zelo lepi grafični opremi, ki dela Mariborski tiskarni čast. Stane broš. Din 20, v platno vezana Din 32, naroča se pri študijski knjižnici v Mariboru. M. Snuderl.

Pismo iz Skoplja

(Skopsko naučno društvo.)

Skoplje, 22. maja.

Po osvobojenju je čakala Južna Srbija javne delavce vseh strok, da se poprimajo civilizacije v deželi, ki je dolga stoletja komaj životarila pod turško vladno. Režim socialnega izkoriščanja je bil privedel narod in provinco v popolno pogubo, iz katere jo je mogel rešiti le energičen korak k modernizaciji ter fizični in duševni osvoboditvi mnogih udušenih moči. A takoj po balkanski je prišla svetovna vojna in šele po njenem zaključku se je pričela Južna Srbija upravno urejevati, obenem pa je tudi kulturno delo dobilo svoje prve popularne organizacije ter znanstvene ustanove, ki so z vso resnostjo pričele delovati Skoplje, ki je postalo novo središče dežele, je dobilo popolno filozofsko fakulteto in z njo stalen kader znanstvenikov, iz katerih srede je izšla organizacija Skopskega naučnega društva, čigar naloga je bila skrb za prido in preteklost Južne Srbije.

Leta 1921. ustanovljeno društvo je takoj splošno izgubilo svojega predsednika t. Tihomira Ostojica in je moralo pretrpeti razne otroške boleznih, predno je pričelo uspešno delovati na znanstvenem polju. Pod predsedstvom delavnega dr. Radoslava Grujića je društvo izdelalo najprej svoj delovni program, potem pa je pričelo svoje delo najprej z razdelitvijo subvencij za razne študije iz prošlosti Skoplja, ki naj bi tvorile veliko monografijo o Dušanovi prestolnici, potem z znanstvenimi predavanji in končno je leta 1926. prvič izšla letna publikacija društva »Glasnik«, ki je zbornik znanstvenih razprav, posvečenih Južni Srbiji. Financne društva so bile s početka zelo skromne in zato eden vzrok, da delo ni moglo priti v pravi rit. Šele, ko je kralj Aleksander poklonil društvu 50.000 Din in odkar ta svoj dar vsako leto ponavlja, ter so tudi avtonomne oblasti, država in prosvetne organizacije pričele podpirati edino znanstveno organizacijo v Južni Srbiji, je redno publiciranje »Glasnika« zagotovljeno. Danes šteje društvo 20 rednih članov, čez 20 dopisnih in 4 sodelujoče člane ter številne podpornike; priredilo je doslej 32

znanstvenih predavanj, ki so po večini izšla v »Glasniku«.

Društvena publikacija »Glasnik« skopskega naučnega društva, združuje v svojih petih zbornikih delo društvenih članov, pa tudi izven društva stojičih sodelovnikov, ki so se pečali z Južno Srbijo. To delo obsega panoge humanističnih in prirodoslovnih ved ter črpa iz doslej malo znanega, a zelo bogatega materialja. Dežela poseduje spomenike antične kulture, ki so postali predmet posebne arheološke zanimivosti in vsakoletna izkopavanja prinašajo nove rezultate. Bizantinska vladna in nji sledeča srednjeveška srbska država sta ustvarili na istem teritoriju kulturno provinco, ki je dosegla v dobi od XIII. do XVI. stoletja pomembno razvojno samostojnost v umetnosti. Ta razvoj je popolnoma prekinila muslimanska invazija, ki je pa ustvarila nekaj zanimivih svojih stavb in uvedla orientalsko upravo. V okviru teh treh kultur se javljajo tudi etnične in jezikovne spremembe, novi običaji in novi kulturni motivi. Prirodoslovci najdejo v deželi posebno za mineralogijo, geologijo in hidrografijo važne posebnosti.

Delo znanstvenega društva je torej moralo postati vsestransko in pestro. Filozofske članke so objavili v »Glasniku« dr. Vas. Djerić (o dialektih), dr. H. Barić, dr. Petar Skok in dr. M. Pavlović. Zgodovinska obsega mnogo razprav, ki so jih prispevali: dr. R. M. Grujić, dr. M. Kostić, dr. B. Granić, dr. P. Kolendić, dr. M. Premrou, dr. N. Radojičić, A. V. Solovjev, N. Dživanović, dr. V. Popović, dr. D. N. Anastasić in drugi. Arheologija in umetnost srednjega veka je predmet številnih, večinoma topografskih člankov, ki so jih prispevali: dr. N. Vulić, dr. V. Petković, G. Elezović (muslimanski spomeniki), dr. B. Sarica, dr. L. Mirkovića, Arško tatij, M. Kašanin, dr. Č. Truhelka in A. Deroko. »Glasnik« obsega tudi etnografske in folklorne članke, filozofske in kulturno - zgodovinske razprave ter številne prirodoslovne doneske. Kot prvi oddelek IV. knjige je izšla prirodoslovna publikacija s prispevki dr. P. Jovanovića, P. S. Pavlovića, dr. V. S. Radovanovića, S. Stančkovića, dr. S. Karamana, B. Vajića in drugih. Dragocena so poročila raznih univerzitetnih in muzejskih znanstvenikov o delovanju na terenu, ker prinašajo mnogo do sedaj popolnoma neznanega materialja, odkrtega pri ekspedicijskih in izkopavalnih. Obenem pričajo o izredni delavnosti posameznikov, ki so polni inicijative.

»Glasnik« skopskega naučnega društva je postal za vsakogar, ki se hoče pečati s kulturo, zgodovino ali prido Južne Srbije, neobhoden pripomoček za znanstveno delo. Dela, ki so v njem objavljena, so priprava za končne zgodovinske, umetnostno-zgodovinske, arheološke in etnografske sinteze dežele, ki je bila šele pred kratkim odkrita in je sedaj znanosti dostopna.

Repertoarji

LJUBLJANSKA DRAMA.

Sobota, 25.: Dobri vojak Svejk. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. Nedelja, 26.: Theodor & Comp. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. Ponedeljek, 27.: Igra ljubezni in smrti. A. Torek, 28.: Zaprt.

LJUBLJANSKA OPERA.

Zaprt do 26. maja. (Turneja v Dalmacijo.) MARIBORSKO GLEDALIŠČE. Sobota, 25.: Zaprt. Nedelja, 26.: Zaprt. CELJSKO GLEDALIŠČE. Nedelja, 26. ob 16.: Graf Luksenburški. — Ob 20.: Poljska kralj. Gostovanje Mariborčanov.

Obiski znanstvenikov v Južni Srbiji. Za pravoslavno Veliko noč je posetil Skoplje znameniti raziskovalec bizantinske umetnosti in profesor Sorbone, Charles Diehl. Ogledal si je razne srednjeveške cerkvene stavbe in freske po okolici ter obiskal Nargoričane, Gračanico, Dečane, Peč in nekatere druge kraje. Solunka univerza je poslala ekskurzijo visokošolecv pod vodstvom profesorjev Papadopulosa in Bajatsidisa v Skoplje, kjer so si ogledali muzej, nato pa cerkev v Nerozih in Gračanico. Spremljala sta jih prof. B. Granić in dr. F. Messel. Na povratku v Solun si je ekskurzija ogledala še antične izkopnine v Stobih. Sedaj se mudi v Južni Srbiji skupina akademikov beograjske univerze, katero vodi prof. V. R. Petković.

Nezavaden uspeh Langrove komedije v New Yorku. Newyorška gledališka družba Theatre Guild je vprizorila tudi pri nas znano komedijo češkega dramatika Františka Langerja »Kamela skozi uho šivanke«. Premiera je bila 15. aprila, poslej pa je na repertoarju skoraj vsak dan, ob četrtkih in sobotah celo dvakrat. Takega uspeha na ameriškem odru ne zaznamuje nobeno drugo tuje delo.

Nove publikacije v Juljski Krajini. Izšla je 2. številka »Družine«, mesečnika za zabavo in pouk, ki je bil nedavno dovoljen iz Rima kot edino glasilo slovenskega ljudstva v Juljski Krajini. Casopis je dobro urejevan in prinaša tudi pripovedke iz peresa priznanih slovenskih ljudskih pisateljev. — Tržaška tiskarna »Edinost« je izdala zbornik Franceta Bevka »Tuje dete in drugi spisi«. Tu, so nasitnjene: Bevkova povest »Tuje dete«, prirodopisna razprava Lava Čermelja »Kameno olje«, črtica »V pradamovini kaveri I. druge povesti in po učne črtice.

Skozi ključavnico v pariški gledališča

Povsod prinašajo nove izvorne drame, komedije in piese (videti je), da jim te robe ne nedostajajo, kritika hvali režijo in kreacije posameznih igralcev nasploh in v podrobnostih, toda — dela, ki jih kažejo letos na pariških odrih, so sicer večinoma zanimiva, spretno napisana, skoro vsevprek sijajno dialogizirana in dobro ukvirjena, ampak le redkokatero bo preživelo sezono. Premalo moči, premalo večne življenjske, preveč koncesij publiki (skinematografizirani), preveč enodnevnosti, povrhnih črpanj je v njih. Taka je doba! ...

Comédie-Française, prvo francosko državno gledališče, daje novost: Pariški trgovec. drama v 3 dejanjih Edmonda Flega. Autor je krvočelnemu Shakespearovemu benuškemu trgovcu Shylocku vpostavil neskončno simpatičnega pariškega žida 20. stoletja. Samuela Brizca, figuro, ki se zdí mestoma močno neverletna. Pomislite, ta Shylockov potomec sklene na stara leta organizirati srečo svojih delavcev kot je bil pred leti zasnoval delo svojih strojev, in to po navsile neke grove revolucionarke, v katero se je bil zaljublil. Sorodniki, sin, zet in brat, mu hočejo one-

mogočiti te človekoljubne načrte s prodajo 2500 akcijske firme Brizca. Stari žid, že močno bolan pride v plačilne težkoče, toda končno reši svoja podjetja in nadvlada situacijo. Dialog drame je vsesokriž živahen, lahek, nateren. Pisatelj se mimogrede dotakne mnogih perečih današnjih socialnih problemov, na globoko pa ne poseže. Ikro z dopadajenim poslušajo starokopitneži v ložah prvega reda in nezadovoljniji na tretji galeriji.

Drugo državno dramsko gledališče, Odeon, daje novost Jan, sin morja, igra v 4 aktih iz bretonskega življenja. Napisal jo je Eugene Berteaux, uradnik ministrstva za lepe umetnosti, scencično zlasbo je zložil André Cadou. Pravijo, da odoon, igralci stvar siiajno igratio Gre za zapleteno ljubzensko zrodbo. Zvonar Jan je zarocen s Corentino, zaljubljen pa v sladko in sanjavno Irénaico. Domišljute si, da je sin morja (fils de la mer), v resnici pa je nalo prikriljen sin »ta grenkeza« (fils de lamer) njegov oče je namreč krčmar. Čudna besedna igra! Ker ni pri pravi, se seveda poroči z zarocenico katere ne ljubi. Varana Irénaica se izkone zakonu s hudobnim Kervinicom obesi na vrvi povsvečenega zvonca, na katerega Jan zvočni večernicam. Osebe so slabo karakterizirane, domankanje originalnih domislekov

in dejanja maši pisatelj z nepristnim lirizmom in neprilietno, napihnjeno zgornostjo. Oderska muzika porablja bretonske narodne motive.

V Studiju na Elizijjskih poljanah igratio tri-dejansko dramo »Skrivnost življenja« pisatelj H. R. Lenormanda, ki je tudi pri nas izza nekotih sezon znan po svojih zelo uspehlih »Izguljenih dušah« (Les Rotés). Kratka vsebina te nove, oziroma dozdaj še neigrane Lenormandove pišje je naslednja: Michel Sarterre, slavni skladatelj, se je na dolgem polovanju po Aziji navzel strastnega nagnenja k divji prirodi. Popolnoma se je bil opustil ozira na človeško čuvstvanje, zmisla za analizo in za kulturo, ki sta ovirali njegovo stvariteljsko moč. Postal je odmev džungle, pokoren samo nagonu, ali kakor pravi avtor »innocent comme la panthere«. Njegove nove kompozicije, polne primitivne sile tropičnih gozdov, so zrevolucionirale muzikalno umetnost. Toda moč je tudi v Parizu živel kot v Aziji: činično se je vdajal najnižjim razuzdanostim živel skrivno življenje. Soproga, fina, sveto vdana žena, ki trdno veruje, da leži bistvo umetnosti v nekem višjem, bolj človeškem, zbudni v moču svet čit za človeštvo čuvstvanja, za nežnost. Toda povratek k zavesti je skladatelju obrnil tvorno silo. Brezmočen je, brez poleta. Brez ognja. Prejšnjo bujno in-

epiracijo najde šele, ko se neka nesrečna ruska pevka, katero je muzikova soproga nekoč izrgala cesti in kokainu, skladatelj pa jo je pozneje, da si je z njo hranil svojo tvornost, pahnil spet v razbrzdano življenje. vrne iz blazine in usmrti pred komponistovo delavnico. Michel Sarterre je v trenutku zdrav, polnozvočen. . . Drama napravlja globok vtis, razkriva težke tajne življenja. Lid glasbenika Sarterra spominja na poeta Baudelairea, ruska pevka na njegovo Jeanne Duval.

V Théâtre de la Madeleine igratio komedijo v 4 dejanjih: »Mož veselja«, delo Paul

Teče voda, teče...

Teče voda, teče... A Sava je lena, počasna. Staroverski lirik, ki bi jo vsakakor primerjal z žensko, bi dejal, da je do Brežic kajpak in v resnici bistra hči planin, do onkraj Zagreba kakor Balzacova lepota tridesetih let, nato pa vseskozi umerjena, hladna matrona, pa ne brez ostankov mladostne lepote in zapeljivih čarov. Jaz, ki nisem lirik, nitj ne pregoreč sportnik, marveč zaenkrat čolnar in popotnik, pa pravim, da je vožnja po Savi vseskozi edinstvena in da si bom odšel je privoščil kakšno »horizontalno« turo.

Se preden se javlja dan in široko zastirto nebo še ne razodeva, kakšno bo vreme, so splavarji že vsi pri delu. Sestavili so »flose« po dva in dva, skupno njih 8 ali še več v dolgo kolono, zgradili spredaj kolibo z ležišči, shrambo in se odpravljajo na nadaljnjo pot.

— Gospodar, kdaj odrinete?
— Vsak čas! Že odganjam od brega.
— Dobro, čoln pojde za vami, da bo družina lepša.

Vesla udarilo plosko ob vodo in kolona se premakne. Čoln za njo.

Jutro se komaj, komaj izmotava iz sivih plenic, ki jih je ponočni dež nagradil na nebo. Neke neprijetna sopolara se prekuhava z jutranjim hladom, na zapadni strani se vali navkreber črn oblak, podoben orjaškemu tanku.

Čolnič igraje prehitava splavarsko kolono.

»Gospodar, kakšno bo vreme?«
»Takole: če uideмо oblaku in ne pride truma (vihar), bo morda malo rose, drugače pa ne prevroče.«

Jadrano dalje. Kakor splavi, prepušeni prebuzi lenivosti Save, drsi tudi čolnič v lahmem poznavanju počasi naprej. Pešec bi bil hitrejši. Čemu bi se tudi trudil, ko se nam ne mudi nikamor.

— Ima vremena! Šepečejo komaj vidni utripi Save, ki se vije, vije proti jugu...

V savskih vijugah.

Sava se razliva vedno širše. Rokavov od Ruvic dalje ne dela več, njena struga je široka, globina že pri kraju nedomezna z dolgim kolom. A kakšni so ovinki do Siska, bi vam najbolje vedeli povedati prebivalci spavarji, ki smatrajo ta del za najbolj potraten. Namreč: časovno. In tega ne more točno podati nobena špeciálka, to je treba samo preizkusiti na vožnji s splavom ali čolnom.

Ovinek na vsaki 500 metrov, nasipi so visoki in vsi posajeni z vrbari. Država skrbi za te nasade, ki marsikod služijo občim gajem. Gosto vrbinje je pač najbolj prepreka Save, kadar po nevihtah togotna vali svoje rjave valove in buta ob priko rjavo obrežno zemljo. Grozoten mora biti njen bes, na več krajih se vidijo globoke zajedline in tudi nasip je marsikod na novo zgrajen.

Vasi ne vidiš nikjer, pregloboka je struga. Srečuješ perice, ki z »ali«, »ohi« in »oj!« radovedno pogledujejo v dva polnaga Argonavta sredi reke in se šepetaje posmelujejo. Na ludomšna povpraševanja o deviških zadevah pa se odrezujejo kratko, s soljenim dovtipom.

Vonj cvetočih akacij, tleskanje peric ob perilnike in enakomerno cvileče zavijanje vodenic (mlinskih koles) prepaja soparno ozračje z dolgočasnim šumom. Božanski mir... — toda vijugam ni ne konca ne kraja. »Nevarna« pa ni Sava nikjer. Pretaka se iz vijuge v vijugo, napočni ponekod pod nasipom pravcato jezero in nato krene zopet mirno v levo ali desno. Kakor orjaška kača. Pač — včasih se čolnič prav na lepem zanjiha: zdrsel je preko vrtnice. Vsega tega se mirno navadiš. Za vsak vrtnec, ki ga opaziš že par metrov pred seboj, velja Cyranova pogumna beseda:

— Hurá, en sovražnik več!

In ga gladko premagáš.

Ze davno je tam daleč nekje za nasipom utihnil poldanski zvon in sonce, komaj vidno za široko razgrnjenimi oblaki, se je počasi pomikalo z zenita, ko so vesla na lepem otrpnila v rokah in je čoln, ves vdan počasnemu toku reke, pridrsel v bližino obrežnega lesenega sela.

— Pristanemo!

— A koje je to selo?
— Lukovaci! Odvrne kratko stasit čolnar, ki se je ravno odpravil na ono stran, da prepelje lepo seljakinjo s sinčkom in hčerko.

V Dobrščaku je vse poceni. Dobiš mleka, sira, jajc, masla, solate. Tako nato vso pot po Posavini. Ko je sonce ležlo v zaton in je njegova velika skriatno žareča obla vsipala snopove svojih žarkov skozi vrbinje na nasipu dolh kam v reko, iskaje v njej svoj božanstveni odsev, smo se po večjem ovinku približali idilično lepemu naselju.

Trebarjevo — rojstni kraj pokojnega Stjepana Radića. Lene hišice, sosedski prijazne druga ob drugi, imeniten Gasliški dom (s streljstvom, prvim in poslednjim, kar sem jih videl pod Zagrebom!), velika krdela govedí, svinj in gosí, ob klopih na nasipu pa očanci v družnem večernem pogovoru. Pray zelo me je mikalo, da se ustavim, toda obetala se je d'vna noč in čoln je zdrsel dalje proti Martinski, se izognil poslednjih treh mlinov in nadaljeval negoteno svojo pot v srebrno večerno tišino.

Boli in boli se v mraku gubijo modre konture vrbovja in nasipov, le jagnjedi strme visoko navzgor, zatopljeni v večerno molitev. Zdaj pa zdaj pljusko ma poskoči nad gladno drobna riba, ki jo preganja požrešna podvodna roparica. Komaj slišni zahuka kak star som, ki je ves soparni dan preležal v globini in blatu, svoj: »U, u, u!« — Mračnik-netopir se slepo spreletava nad obrežnim grmovjem, a slavec je pravkar začel drobiti svoj nežni ljubezenski spev.

Zamaknjen v idilično prelestje krasne majske noči, obenem pa lepo za dreman, niti ne porajtaš, kod in kam bo krenil čoln. Sava ga nese in poziba.

bava, kakor mati drobno zibelko.

Nenadoma preruši t'šino močno vršanje, kakor da preko ravnine drvi lokomotiva. Beža se motorni vlačilec. Umakniti se je treba k bregu in z žepno električno svetilko dajati signale. Izza ovinka prhurini ta ponočni vrag, dobro je opazil signale in se izogne daleč na desno. Dva dolga čolna, namejnena k elevatorjem, ki daleč zgoraj sredi Save grebejo v dno in kopljejo pesek, vleče za seboj. Dve veliki žarnici bleščita kakor oči nočne pošasti. In ko trudoma kakor spemjen žrebec zdrvi mimo proti toku, je razdražil nočne sanje reke, da se je hudo vzvalovila, potisnila čoln tik pod nasip in ga nato še nekaj minut prav jezno preruševala.

Hajd, zopet pritismo z vesli! Mesecina prepleta rahlo vzbujano valovje, ki ga je bil na vsej svoji poti dvignil ponočni demon. Pot okoli ovinkov se kaže — v četrt ure doseže čoln spavarje.

Prikleneva k splavarski koloni, razgrneva na zadnjem splavu plašče in trudna leževa h kratkemu počitku.

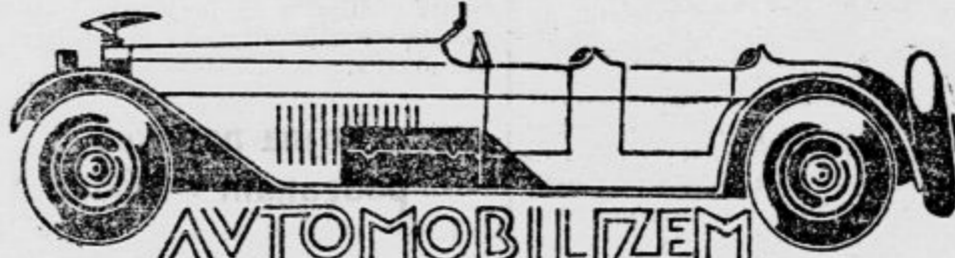
Ze se javlja zora velike solnčne binokostne nedelje, a savskim vijugam ni konca ne kraja. Zavili smo mimo Tišine, odkoder je peš pol ure hoda, čoln ali splav pa potrebuje za to pot celih pet ur. V jutranjem svitu že uzreže visoke dimnike sisaške industrije, toda Sava ima svoje kaprice in se krotoviči semintja kakor v bojazni pred precepom.

Visoko je že zraslo sonce, pastički so na jase ob Savi poganjali mršave kravice in prepevali v kristalno jutro: »Hej kolka je Javorina — planina!«

Hej! Planine nikjer, nikoli, sama ravnina, tamle pred nami visoki dimniki sisaške industrije. In končno, končno veliki most.

Tu pristanemo za zajtrk. Boljšega apetita si nisem mogel zeleti za bñkòštno nedeljo.

D. R.

Tehnični del rubrike ureja avtomobilni oddelček Vacuum Oil Company D. D.

Problem goriva za avtomobile

Obratna sredstva za motorna vozila so zelo važen faktor v svetovnem konsumu. Saj porabijo samo v Ameriki zadnja leta povprečno 40 milijonov ton obratnega materiala. Število avtomobilov vedno narašča in z njimi povpraševanje po gorivu. Zato problem goriva vedno bolj zanima ne samo nacionalne ekonomije, ampak tudi tovarnarje avtomobilov in končno tudi države same, ki so prav tako veliki konsumenti in ki jim je zadnja vojna pokazala, da brez tega komaj izhajajo. Ker danes smatramo kot obratno sredstvo za motorna vozila edino bencin, nam je razumljiv hoi za vrelce surovega olja, katerega najvažnejša sestavina je pač bencin.

Ta hoi je prešel tudi v znanost. V kemičnih in mehaničnih laboratorijih skušajo kemiki in konstruktorji doseči čim večjo harmonijo med potrebami motorja in med kemičnimi lastnostmi obratnega sredstva.

Surovo olje izhaja iz prastarih ostankov zasutih morskih živali, ki so se pod pritiskom zemeljske mase razpadli v oeljkovodike. Ta proces je omogočila solnčna energija, ki se sedaj nahaja zakopana v surovem olju in njegovih derivatih. Slučno je pri bencolu, ki je derivat oz. produkt suhe destilacije premoga. V premoagu, ki je nastal iz prastarih ostankov rastlin, je prav tako nakopičena solnčna energija.

To energijo izkorišča tehnika, odkar je izumila avtomobil, iz surovega olja, oziroma iz bencina, pa tudi iz črnega premoga, s katerim gonijo parne vozove, ter iz rjavega premoga, katerega se poslu uejijo pri avtomobilih na plin.

To staro energijo bodo seveda nekoč popolnoma izčrpali; kajti pomisliti je treba, da se ta ne rabi samo v avtomobilski, ampak tudi v nebrojni druge vrste. Zato in pa ker nimajo vse države surovega olja doma, so se začeli kemiki baviti z idejo, kako bi izkoristili ne prestaro, zakopano energijo solnca, ampak njegovo današnjo moč. Tako imamo danes že dokaj precej močnih konkurentov bencinu kar je velike važnosti, zlasti če pomislimo, da bencin na današnjem trgu ni več na tisti višini ki bi bila nujno potrebna za ekonomno in neporečno obratovanje.

Iz zgodovine mineralnega olja je znano, da je bencin še pred pol stoletja predstavljal v rafinerijah surovega olja proizvod, ki se ni dal nikjer uporabljati in so ga zato na tihem dodajali petroleju. Danes se je stvar obrnila. Danes največ povprašujejo po bencinu in petroleju je prevzel podrejeno vlogo. Produkcijo bencina hočejo povišati na razne načine, ki so včasih za avtomobile naravnost škodljivi. Večina bencina, ki ga nahajamo na današnjem tržišču, nima dovolj visoke hlapljivosti in prav tako ne zadostne sposobnosti za kompresijo. Ta nedostatek so poskušali ublažiti s spremembami v konstrukciji motorjev. Tako so konstruirali bate iz lahkih kovin, konstruirali razne tipe karburatorjev itd. Ker se ti mehanični poskusi niso bogve kako obnesli, so si skušali pomagati kemičnim potom, kar se je mnogo bolj posrečilo.

Eden od najvažnejših konkurentov bencina je bencol, ki ga dobivamo, kakor že omenjeno, potom suhe destilacije iz premoga. Ze pri prvih poskusih so se prepričali, da bencol laglje hlapi kakor bencin in da ima več sposobnosti za kompresijo. Z bencolom kot gonilnim sredstvom za motorje so začeli med svetovno vojno zlasti v Nemčiji in v Angliji.

Bencol ima pa tudi svoje slabe strani. Če ni rafiniran ali če je preslabo rafiniran, pušča na sesalnih zakonikah ostanke, ki radi vz ajajo unlinjaje. Rafiniranje je pa zadnje čase vendar tako napredovalo, da se proizvajajo dandanes mnogo čistejši bencol in da ni več nevarnosti, da bi nastajali ostanki. Tako se je začel bencol uporabljati v praksi in danes je že povsod priljubljeno in priznано obratno sredstvo.

Drugi konkurent bencina in surovega olja je bencin, ki ga pridobivajo iz katranskega olja rjavega premoga po Cracovkem načinu. Ta bencin je v kompresiji zelo stanovit. Treba je samo še odstraniti manjše nedostatke v rafiniranju, na bo imel ta bencin ugodno mesto med obratnimi sredstvi.

Imamo pa še enega konkurenta, ki ne izkorišča stare, nakopičene energije, ampak novo: to je špirt. Poskusi pred vojno niso uspeli zaradi visoke toplote pri izparivanju špirita in zaradi nekkih drugih lastnosti. Pa tudi to se je posrečilo danes odstraniti. S primesmi (z bencinom, bencolom itd.) funkcijonira špirt kot odlično obratno sredstvo. V Nemčiji imamo na primer kompresirani špirt pod imenom »Monopolin«.

V zadnjem času delajo poskuse tudi z alkoholom, kateremu je primešan bencin, kar se je že precej dobro obneslo v praksi na Francoskem in na Švedskem.

Troje dobrih nasvetov. Lahko je prodati 10 litrov bencina, ako lastnik avta zahteva 10 litrov. Sposoben prodajalec je pa le dotičnik, ki bo v tem slučaju prodal avtomobilistu 20 litrov. — Najboljši prodajalec ni oni, ki izvele naročilo iz neodločnega, napol hipnotiziranega odjemalca, ampak tisti, ki s kupci tako postopa, da

sami spet prihajajo k njemu. — Ponujaj kredit kupcu, za katerega si gotov, da ga ne potrebuje.

Avtodrom v Buenos Airesu. V Buenos Airesu bodo v kratkem dovršili velik avtodrom. Dirkališče meri 3 km; od tega je ravnih 2 krat 850 m, a zavoja sta dolga po 650 m. Vzpon v zavojih znaša 38 odst., tako da bodo mogli voziti tudi v zavojih s hitrostjo 185 km na uro. Dirkališče, ki bo zgrajeno po vseh predpisih moderne tehnike, bo stalo nad 20 milijonov dinarjev.

Izletniki-kopalci!

V najlepšo okolico -- hitro -- z avtom!

Ljubljana - St. Vid - Medno - Medvode - Reteče

Odvozi izpred kavarne Evrope ob 9-15, 11-15, 13-15, 14-30, 16, 17, 18-30, 19-30

Odvozi iz Medna v Ljubljano ob 10, 11-45, 15, 16-45, 18, 19 in 20. uri

Autopromet Dv. Carman, Ljubljana

Stavbni prostor

ok og

300 kvadratnih m

v bližini kolodvorov Ljubljane, pripraven za pletilno industrijo, tovarno pramen trakov, delavnico karoserij, lihanje avtomobilov, skladišče avtomobilov, tovarno sandal itd.

takoj oddamo

Za težko industrijo na razpolago industrijski tir, pisarna, dvorišče.

Ponudbe in vprašanja pod »Ugodna prilika« na oglasni oddelček »Jutra«.

6772

Konkurs.

6707

Upravi Državnih Monopola potrebno je 56 činovniških pripravnikov III. kategorije, svršenih učenika Poljoprivrednih škola, koji će se postaviti kao kontrolni organi na kulturi davana, a raditi u reonima, koji jim budu dodeljeni.

Pravo konkurisanja imaju svršeni djaci nižijih poljoprivrednih škola i to samo onih poljoprivrednih škola, dok je nastava trajala kod njih 3 godine.

Konkurisati mogu i svršeni djaci srednjih poljoprivrednih škola, no ovi u tom slučaju moraju naznačiti u molbi, da pristaju, da se postave u III kategoriju činovnika.

Na konkurs se mogu javiti sva ona lica, koja su već zaposlena u ustanovama Uprave Državnih Monopola kao dnevničari, odnosno radenici, ako ispunjavaju napred označene uslove, i ta će lica imati prvenstvo prilikom izbora.

Molbe sa originalnim dokumentima (sa po tri prosta neoverena prepisa svakog dokumenta) po čl. 12. Zakona o činovnicima podnosti lično ili preko pošte Administrativnom Odeljenju Uprave Državnih Monopola u Beogradu najdalje do 15. juna 1929 godine zaključno.

Iz kancelarije Uprave Državnih Monopola u Beogradu M. Br. 10.057 od 16. maja 1919. god.

Prošnja!

Vse gr. sodavičarje, gostilničarje in cenilobistvo izven kroga molih odjemalcev, ki vedo za moje steklenice (šifonke, pokalice z napisom L. Rogelj) ali jih imajo v posesti, prosim, da me obveste, da pošljem ponje; plačam primerno odškodnino.

L. Rogelj, sodavičar Vrhnika.

6747

Nalezljive bolezni

prenašajo komarji, muhe in druga odvratna zakužena golazen. Vi udi ne vidite, kako strahotiva opasnost Vam preti. Čuvajte zdravje in življenje Vaše, Vašega deteta in Vaše obojtelji. Branite se vsega mrčesa in uporabljajte najdovršenejše sredstvo za uničevanje

SHELLTOX

Razpršite Shelltox samo potom Shelltox pršilnice, ki Vam osigurava maksimum delovanja. Razpršena meglica Shelltoxa zalotene insekte SIGURNO ubija in v teku nekoliko minut

osvobodí Vaše hišo muh, moljev, komarjev, bolh, stenic, mravelj, ščurkov, njihovih jajc in ličink

Tiskana navodila za uporabo dobite pri Vašem prodajalcu. Uporabljati Shelltox znači vzdrževati lično higijeno v največji meri. Dobiva se v vseh mestih.

Otto Eis:

Deset usodnih vprašanj

Šel sem po cesti, ko me je iznenada nekdo potrepjal po ramenu. Osu-pel sem se obrnil in zagledal prijatelja Kurta.

— Zdravo, je dejal, nekam v stiski se mi vidiš. Kaj delaš prav za prav? Že deset minut te opazujem; strašno si zamišljen in venomer gledaš v t'a.

— Res, sem odgovoril. Gledam, ali bi nemara ne odkril kje polne denar-nice.

— Čuj, je rekel Kurt, evo ti denarja in oddaj čim prej tale oglas: »Daphne, čudežna deklica, odgovori na vsako vprašanje. Nikak humbug, klicaj. Strogo znanstveno, spet klicaj. Odlikovana na razstavi vedeževalk v Oklahomi. Prošlost, sedanjost in bodočnost — nič ni Daphni prikritega. Uverite se že danes o njenih sposobnostih.« Tako, Ta oglas oddaj v upravi in se boš čudil, koliko bedakov se bo odzvalo, ki jim boš moral odgovarjati. Tako nekako sem tudi jaz začel kariero. Samo nika-ke bojazni! Zahtevaj za vsako vprašanje deset kron, stori, kakor da bi globoko razmišljal, in odgovori nato da

ali ne. Na ta način si boš nabral kup denarja.

Zahvalil sem se mu in se poslovil, od-dal oglas in šel poizvedovat. Po dol-gem iskanju sem naposled našel, kar sem iskal: gospodinjico, ki je bila voljna počakati na najemino.

Prvi moj klient je bil mož, ki se mi je videl, kakor da se je pomotoma ro-dil.

— Čujte, gospod Dapline, je začel, čital sem danes vaš oglas in sem se ta-koj odločil, da vas posetim. Imam namre-č tri važna vprašanja. Zato sem tudi prošil ravnateljja, da mi dovoli, da grem k vam, toda trdrosneč se ni dal pre-prositi. Ko sem vtrajal pri svoji za-htevi, je hotel, da oblečem jopič.

— Kakšen jopič?
— Prislilni jopič. Jaz pa sem ravnat-elja blaznice sunil v rebra in zdaj sem tu.

— Ako zakričim...
— Kako prosim?
— Nič, nič, sem odvrnil. Malo pre-glasno sem bil namreč pomislil, kako bi se mogel iznebiti neljubega posetni-ka.

— Prosim tedaj, je povzel sohešed-nik, da mi odgovorite na vprašanje, ki

me muči noč in dan: zakaj je prepove-dano skočiti med vožnjo iz cestne že-leznice?

Tisoč misli mi je šinilo skozi možga-ne. Naposled sem se opogumil:

— Ker bi drugače vsi ljudje poska-kali iz voz, sem odgovoril, zaradi čes-ar bi na cesti zastal promet, na postaj-h pa ne bi bilo žive duše.

— Bravo, je zavriskal posetnik. In zdaj drugo vprašanje: Zakaj se zemlja imenuje »zemlja« in ne »omnibus«?

— To je vendar čisto jasno, sem re-kel, otrl si znoj s čela in obesil robec na stol, da se posušil. Zemlja se zato ne imenuje omnibus, ker se neprestano vr-ti, omnibus pa se včasih ustavi.

— Prekrasno, je vzkliknil čudni gost, zdaj pa še poslednje vprašanje: po kom imajo meseci imena?

Ozrl sem se po sobi, da bi našel kak tomahavk, ki bi z njim poščegetal kli-enta po glavi. Nisem ga našel in sem ves obupan odgovoril:

— Januarju je ime po arabski besedi janh-uari, kar pomeni po naše »zahrb-ten«, zakaj komaj mine ena in trideset dni, se lokavo pretvorji v februar, ki se zato tako imenuje, ker mu je predpisal tako koledar. Marec imenujemo zato

tako, ker nosijo v njem dame še mar-čevske plašče; april je tisti mesec, ki se začne s 1. aprilom, peti mesec je do-bil ime po Karlu Mayu, junij pa se zato tako imenuje, ker je v njem največ ju-nijskih dni. Julij ima ime po Romeu in Juliju, avgust po Augustu Strindbergu, september po Septembru Strindbergu, oktober po sipi Oktobusu, ker v okto-bru, kakor veste, najmanj sp pojemo. November se je prej imenoval krzmpz, ker pa ga je bilo težko izgovoriti, smo ga prekrstili v november, a december je dobil ime po stari ruski prislovcici: v decembru je mraz.

— Sijajno, je rekel neznanec in vzel klobuk. Hvala vam za pojasnilo. Do svidenja!

—Do svidenja, gospod. Prej bi pa še prošil za trideset kron.

— Trideset kron da naj plačam za te bedastoče? je zakričal. Ali mislite, da sem usel iz norišnice?

— Zbogom, sem zavpil za njim. In če se zgodi, da vas v osmih dneh ne bo več med živimi, bo dobila armada spa-sa od neznanega jarovalca sto kron.

Naslednji klient je potrkal tečen dni kasneje.

— Ne, sem odgovoril, mala je danes

prosta. Toda jaz sem njen sin in jo na-domešam. S čim vam lahko postre-žem?

— Ime mi je Topsy, se je predstavil posetnik, in bi želel odgovoriti na de-set vprašanj.

— To dá sto kron, sem odvrnil. Vzel sem jih in jih spravil v žep. Potem sem napisal na listič papirja številke 1—10, nakar sem onevšečen omahnil s stola.

— Za Boga, je prestrašen viknil Topsy, kaj pa vam je?

— Nič, sem odgovoril, se vzdignil s tal in prečrtal številko 1.

— Zakaj ste prečrtali številko 1? je vprašal gospod Topsy.

— Ker ste mi že povedali prvo vpraš-anje, namreč: »Za Boga, kaj vam pa je?« Zdaj moram prečrtati tudi števil-ko 2, ker ste izrekli drugo vprašanje »Zakaj ste prečrtali številko 1?«

— Ali ste znoreli? je zakričal Topsy.

— Ne, sem odgovoril po pravici in napravil kljukico poleg številke 3.

— Topsy se je ugriznil v ustnico, da ne bi na glas zatulil. Nekajkrat je pogol-tnil slino, potlej pa je začel:

— Pred štirinajstimi dnevi sem se seznanil z neko čudno deklico. Na sveti večer mi je rekla: »Ali me vzameš za

Iz življenja in sveta

Angleški kralj Jurij V. je ostavil zdravilišče Bognor in odpotoval v Windsor kjer ima svoj grad in ne bo tako izpostavljen radovednosti množic.

Prvi papežev korak iz Vatikana

Poglavar katoliške cerkve bo po 59-letnem premoru prestopil vatikanski prag letos na Telovo — Italija bo ob tej priliki postavila na noge 10.000 vojakov

Takoj po sklepu lateranske pogodbe, ki ureja odnose med poglavarjem katoliške cerkve in italijansko vlado, se je začelo v merodajnih cerkvenih krogih razmišljati o zunanjih manifestacijah preloma z vatikanskim jetništvom. Papež je izrazil željo, naj bi se ta prelom po dolgih desetletjih manifestiral na religiozni način in si je izbral za svečani dan letošnje Telovo, ki bo v četrtek, na dan 30. maja. Prestop vatikanskega praga po papežu bo hkrati zahvala rimske cerkve božji previdnosti. Od l. 1870. ni bilo take manifestacije, zato se letos dela na čim svečanejšo obnovo teh nekoč tradicijskih slovesnosti. Telovo je bilo namreč že od nekdaj dan velike procesije, ki se je vila iz vatikanskih prostorov na trg sv. Petra, kjer je bila zaključena z vsem mogočim sijajem.

Letos se bodo te cerimonije obnovile. Sprevod bo krenil iz Vatikana med 8. in 9. uro zjutraj. Papež pojde vsopot najbrže peš, izključeno pa ni, da ga ponesejo na drgočnem stolu, kar bi mu prihranilo zlasti fizični napor. In ta spricho obetajočega se števila ob-

činstva, ki bo pritiskalo na trg sv. Petra, najbrže ne bo majhen.

Mašo v baziliki bo čital dekan kardinalskega kolegija Vanutelli. Papež bo navzoč. Po službi božji bo krenil sprevod skozi glavna vrata bazilike in bo stopil izven vatikanskih zidov pri vratih Cavalleggeri. Procesija bo obhodila trg sv. Petra ter se bo zopet približala baziliki, kjer bo stal altar, izpred katerega bo papež blagoslavljal množice vernikov.

Vsi dohodi na trg sv. Petra bodo ta dan zaprti. Rimska vlada je že izdala odlok, da je treba zastražiti vse ceste, ki se izlivajo na trg sv. Petra z mogočnim vojaškim kordonom, ki bo štel najmanj 10.000 mož.

Na tem prvem papeževem koraku iz Vatikana bo spremljal očeta rimske cerkve ves kapitol, kler, ki opravlja službo v baziliki in vatikanski seminar. Dotok ljudstva na trg bo seveda ogromen, vendar še ni sigurno, če bo dostop ljudem dovoljen z izkaznicami ali brez legitimacij. Zadevni dogovor med Vatikanom in Kvirinalom ureja poseben člen lateranskega sporazuma.

Lažni car Nikolaj II.

Vojaško glasilo sovjetske Rusije »Krasnaja Armija« beležijo zanimivo obravnavo, ki se je nedavno vršila pred revolucijskim sodiščem v Umanu. Sodniki so razpravljali o zvitem kmetu Nikiti Zmurczuku, ki se je izdajal za carja Nikolaja II. in je silno zbežal ukrajinsko prebivalstvo. Natvezil je preprostost in lahkovernim ljudem, da je car Nikolaj II. skrivaj pobegnil in ušel smrti.

Njegov pojav je stvoril gibanje proti sovetom in v prilog monarhiji. Zato je sovjetska vlada odredila zoper njega ostre ukrepe. Preiskava zoper njegovo osebo je najprej dognala, da je Zmurczuk velik pustolovec. Med vojno je kradel vsek b. lnic zdravniške instrumente in se je na podlagi teh nekaj časa izdajal za zdravnika. Neko ljudstvo si je znal tako pridobiti, da so mu kmetiči znesli vse držotine na kup. Šest in pol funta zlata so mu poklonili, da si je dal iz njega vlitii krošno in žezlo, katerega so ga »oropal« boljševiski. S krono na glavi in z žezlom v roki je stopil na zaslon prestola, katerega so mu postavili kmetiči na nekem zborovanju, ki je izvenlo iz izklicanje monarhije. Zmurczuka je

spremljala na teč pustolovskih potih neka ženska, ki se je izdajala za veliko knežinjo Olgo. Med ukrajinskim prebivalstvom so se z neverjetno naglico širile fotografije »carja in carične«, ki sta »vstala od mrtvih«.

Vlada je napravila slepariji energičen konec. Po daljšem opazovanju je velela prijati lažnega carja in lažno caričino. Aretacija ni bila baš lahka. Zmurczuk se je branil z orožjem in je oddal proti zalezovalcem nad 60 strel. Orožniki so ga slednjič prijeli. Sovjeti so ga postavili pred sodišče, ki je njega in štiri moške iz njegove najbližje okolice obsodilo na smrt.

Tehnični robot v praksi

Newyorški nadžupan Walker je pred kratkim na originalen način otvoril neko novo otroško bolnico. Poslužil se je pri tem televoxa, znanega tehničnega robota. Televox je na dano znamenje dvignil telefonsko slušalo. Walker je odšel v sosedno sobo in je zabrlizgal na piščal. Televox je bliskovito razumel signal. Skočil je z mesta, segel po ameriški zastavi, stopil na balkon nove zgradbe in razvil prapor med viharim ploskanjem tisočglavih množic.

Toda zdaj ne bom več nasedel vašim trikom Pojdva sedaj do jedra najine zadeve. Prej ste rekli, da se mi ni treba poročiti z mojo sladko deklico. Zdaj pa pazite in glejte, da mi boste točno odgovorili. Ali ne bo prijatelj moje neveste hud, če ne izpolnim dane besede?

— To vedo bogovi, sem odgovoril. Ali vas pusti pri miru, ali pa vam prešteje kosti.

Gospod Tops je vstal.

— Ali ste pozoltčili kos mila? sem ga vprašal. Odkod vam pene na ustih?

Gospod Tops je vstal. Slekel si je suknič in na goltancu sem iznenada začutil kosmato roko.

— Ali imate še kakšno željo? je vprašal.

Drugi dan je oddal mož z obvezanim obrazom naslednji oglas:

Cudežna deklica Daphne odgovori na vsako vprašanje. Oni, ki še niso bili v blaznici, kakor tudi taki, ki se ne razbesne za vsako malenkost, dobe popust.

Proces proti ciganom-ljudožrcem

Poročali smo že, da se je v torek zjutraj začela obravnavo proti ciganom-ljudožrcem v Košicah na Slovenskem. Obtoženci so v glavnem zaslišani in prihodnje dni pridejo na vrsto priče. Zanimivo pa je, da eden glavnih krivcev taji svojo udeležbo pri umorih ciganskih žrtev. To je Pavel Rybar, ki se skuša izrezati z alibijem. Pravi namreč, da je bil v tistem času, o katerem veli obtožnica, da se je udeleževal roparskih napadov, v bolnišnici, kjer si je lečil neko očesno bolezen. In po naključju je res, da je bil tiste čase v bolnišnici neki Rybar. Vendar je sodišče zelo v dvomu, če gre za obtoženca, ki noče popisati podrobnosti, ampak trdi samo, da je bil na lečenju. Navesti noče ne zdravnika ne strežnikov, ki so si z njim prizadevali. Zadeva postane zaradi tega precej zamršena.

Drugi obtoženec Barnabas Grulo pa trdi baš nasprotno od Rybarja. Menda bo res, da je ciganom težko priti do dna, ker nihče tako ne laže kakor oni.

Nezakonska deca v republiki Avstriji

Že dostikrat se je pisalo, da je navstvenost v naši sosedni Avstriji na precej ločenih nogah. V tej sodbi potrjuje človeka tudi nedavno izšla statistika o nezakonski deci na Tirolskem, Štajerskem in Koroškem.

Najnovejša statistika, ki obravnava problem nezakonske dece v mejah male avstrijske republike, prinaša tozadevno jako zanimivo gradivo. Na Dunaju, Nižjeavstrijskem in Tirolskem pride na svet celih 25 odst. nezakonske dece. S. a. b. se je v tem pogledu na Gornjeavstrijskem, kjer doseže število nezakonskih otrok 32 odst. Na Salcburškem in Štajerskem je pa naravnost obupno; tam doseže odstotek nezakonskih otrok kar 48 odst. na Koroškem pa celo 70 odst. Avstrijski listi, ki objavljajo te podatke, pripominjajo s primernim povdardkom, da so nezakonski otroci važno merilo kulture in odgovornosti, ki je tem manjša, čim večja je nemoralna in pomanjkanje navstvenosti.

Opica »Suzi« in krmar Ludwig

Med pasažirji »Zeppelin«, ki so mu ni posejili polet v Ameriko in je moral pristati v Cuersu blizu Toulona, je bila tudi mlada triletna opica »Suzi«, ki je dobila prostor poleg krmarja Ludwiga. Žival je postala med viharjem, ki je prevrčal zrakoplov, zelo nemirna in so jo komaj krotili. Opico je poslala neka nemška tvrdka v San Francisco. Za slučaj izgube živali, bi bila firma utrpela 15 tisoč dolarjev škode.

Prej jo je tepel, zdaj jo poljublja

Neki mož v Brooklynu je bil obtožen, da je pretepal svojo ženo in se je moral zagovarjati pred ondotnimi sodniki. Vodja razprave Mc Cabe je izrekel nad njim zanimivo rabsodbo. Kakor je obtoženec prej svojo ženo vsak dan pretepal, tako jo mora sedaj vsak dan poljublja. Kazen velja za dobo šestih mesecev. Če ne bi točno izpolnjeval sodnikovih določb, ga žena lahko naznani in sodišče ga bo prikrajšalo na svobodi. Toženec je skesano priznal, da rad vzame nase pokoro, ki jo je zaslužil s svojo surovostjo. Prvi obrok je poravnal kar v sodni dvorani.

Koze na Angleškem se širijo

Kakor javljajo iz Londona, še ni opažati, da bi se krčilo število bolnikov, ki so zboleli na kozah. Nasprotno, bolezen se zema čedalje večji obseg. Najbolj je prizadet vzhodni del Londona kjer epidemija divja v najčistejšem pomenu besede. Zdravstvene oblasti si prizadevajo, da bi bolezen omejile, vendar se jim to noče posrečiti in opasnost je od dneva do dneva večja.

Kača med rožami

Iz Ženeve poročajo o nenavadni masševalnosti neke ločenke. Ko je dama izvedela, da leži druga žena njenega bivšega moža v porodni postelji, ji je poslala krasen šorek cvetlic po pošti. Porodnica je dala zavoj odpreti in je bila silno ginjena, ko je začela prekrasne krizanteme. Veselje pa ji je bilo kmalu skaljeno, kajti iz kite cvetja

Kopalnice
Pieštany
1700 m globoki 67° C žvepleni vulk, izvirkí proti revml — gíhtu — išiasu.
Po statistiki 1928 od 22.000 bolnikov 80% popolnoma ozdravljenih. Stanovanja imajo razne cene. Ia »Thermia-Palace-Hotel«, močvirne kopalje v hiši, modern. Tennis — Golf, streljanje golobov, angl. kopalniški park. — Oddaljeno od Dunaja 3½ ure. — Informacije daje: L. SCHREIBER, ZAGREB, Akademikíj trg 1/II.

»Zeppelinova« gondola pri tleh

Slika prikazuje »L. Z. Z. III.« potem ko je pristal v Cuersu in so ga spravili v lopo nekdanje francoske zračne ladje »Dixmuides«. Od vseh strani se valijo množice ljudstva, da bi videli orjaka, ki je postal tako brdke ure v borbi z zračnim elementom. V kabini nad križcem je mesto za dr. Eckenerja.

je padla strupena kača. V sreči je bila mrtva, vendar je porodnica dobila živčni šok, ki je njeno stanje spravilo v opasen položaj. Polcija je začela iskati »čiljalca in je kmalu izsledila okrutno maščevalko, ki bo primerno kaznovana.

Vojna napoved podganam v Milanu

Tujec, ki pride letos v maju v Milan, naj se ne čudi, če sliši vsepovsod ra. pravlanje o podganah. Kajti podgane so problem, ki se je mestnemu svetu milanskemu zajedel po kožo. Rešen bo šele tedaj, ko bodo vse podgane ubite in se bodo njih trupla razkrajala na smetišču.

Da, na smetišču, zakaj samo tja spadajo. S smetišču pa tudi pril. jajo, tam se plode in kotijo, da bo »lovka kmalu strah hoditi v jutranjih urah po milanskih ulicah. Zato je mestna u. l. a. napovedala podganam boj na življenje in smrt in če bo Milanu sreča mila, bo ta bitka izbojevana v prosep njihove higijene.

Podganska nadloga je postala zadnje čase tako velika, da ji ni mogoče priti v okom z navadnimi, skromnimi vsakzadnjimi sredstvi. V mestnem vrtu milanskem so podgane do smrti oglodale gazelo, v mestni klavnici pa so požrle kar celega vola. Ves Mila: jih je poln; kjer ne morejo načeti drugega, se lottevajo zamaškov na steklenicah in lesa za kuriavo.

A ne le to, da žive na račun trgovcev in zasebnikov, podgane so za milsko preb. tivo tudi resen. a. stveni problem. Saj pomagajo prenašati najrazličnejše kuž. bol. ni. Na tih pa milar. ko prebivalstvo ni posebno inter. irano, ker le račun. ne tuj ki pro. t, i mu n. snaga ni. volji. Poogane, ki so se v č. i. tridezletne vojne rodajale in kupoval. za drag denar, so dan. s postale p. . . ta nadloga, treba jih je torej. nasti. iztre.

biti, če to ne gre, pa vsaj razredčiti. Bitka s podganami b. traj. štiri dni. Natavljali jim bodo ostrupljene mišnice in vabe. Struj. je začela ogabnega glob. al. bo na. a. l. a. mestna občina, ki bo tudi vodil. kar nanjo — s kakšnim uspehom, bo povedala bo. dočnost.

Kraljica esperanta

Skoro ga ni naroda in narodica v Evropi, ki ne bi imel svoje kraljice le. pote. Nič čudnega, če se je v takih razmerah polotila lepota manija tudi esperantistov, kar je tembolj razumljivo, če pomislimo, da sta i esperanto i lepota mednarodna. Na letošnjem kongresu esperantistov v Budimpešti bodo zborovalci izvolili svojo kraljico. Na zborovanju bo zastopanih 35 narodov — izbira bo torej dovolj lahka, ali pa težka, kakor se vzame.

Stanovanje v avtomobilu

Švicarski slikar M. Amiguet potuje v Indokino z avtomobilom, ki se da po potrebi preurediti v atelje v obednico in spalnico. Avtomobil je precej obsežen. V njegovi »dvorani« človek lahko stoji pokoncu. Poslednji del se lahko izpremeni v kuhinjo ali kopalnico. Originalen je njegov avto, potovalno stanovanje, pa vse lepo okusno prirejeno tako, da vsakemu ugaja. Amiguet se je mudil te dni v svojim avtomobilu v Rimu, od koder je v nedeljo odpotoval na Kitajsko, kjer namerava ostati delj časa.

Kupim takoj hišo

z nekaj posestva in trgovino ali gostilno ali tudi brez tega, samo, da je prometen prostor in hiša v dobrem stanju in k večjem pol ure od železnice. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Prednost Štajerska, tes in železnica. 77

Rodbina Dragotin in Evgenija Hribar se ob priliki smrti gospe

Vere Pozzetto roj. Hribar

vsem prijateljem in znancem, ki so se spomnili nas s sočutjem in umrle z venci, ter častiti duhovščini šentpeterske župnije, ki je rajno spremila k večnemu počitku, najiskrenejše zahvaljuje.

V Ljubljani, 25. maja 1929,

Michiel Zévaco:

132

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

Skoro glasneje od krikov in vivatov pa se je razlegal »miserere«, ki so ga peli tisoči in tisoči menihov, spokornikov in članov raznih bratovščin in ki ga je spremljalo zlovesče, turbno klenkanje navoa.

Vse to, mrtvaške pesmi, zvonjenje, kričanje in vzklikanje, se je preko odprtega balkona glušeče razlegalo v sobano, kjer sta sedela Favsta in Torero.

Ako je bil ta hrup mučna preizkušnja za živce mladega moža, ga je prenašala Favsta s tem večjo hladnokrvnostjo. Zdelo se je, da ga niti ne sliši.

Toda Torero je napel vse moči, da bi vendar že premagal čudno zmedenost, s katero ga je navdajala njena lepota.

»Izvolili ste pokazati svoje zanimanje do osebe, ki mi je draga,« je izpregovoril z rahlim glasom. »Dovolite mi, gospa, da vam pred vsem izrečem svojo zahvalo za to velikodušje.«

Favsti je bila ta omemba Giralde zelo nevspečna. Kar nekam hladno je zvenel njen glas, ko je odgovorila:

»Zanimala sem se samo za vas, čeprav vas nisem poznala. In vse, kar sem storila, sem storila vam na ljubo. Nikar se mi tedaj ne zahvaljujte zastran tretjih oseb, ki pomenijo zame toliko, kokar da jih vobče ni na svetu.«

Zaničevanje, ki je bilo izraženo v teh besedah, je zadelo Torera v živo, zlasti še, ker je dobro pomnil Giraldino navdušenje za plemenito in dobrosrčno princeso. Prav to razočaranje mu je deloma vrnilo hladnokrvnost.

»Čudim se, gospa,« je dejal. »Kako more potlej ta tretja oseba, ki je za vas vobče ni, pripovedovati, da ste ji izkazali toliko dobrote in pozornosti?«

»Dobrota in pozornost sta bili namenjeni samo vam,« se je nasmehnila Favsta.

»Zakaj, gospa?« je nedolžno vprašal Torero. »Saj sami pravite, da me niste niti poznali. Kateremu nagibu sem dolžnik za čast, da me mogočna, bogata in brezprimerno krasna knežinja odlikuje s tolikšno naklonjenostjo?«

Favsta ga je globoko pogledala, dajoč svojim očem izraz očarujoče miline.

»Viteška natura, kakršno slutim v vas,« je odvrnila, »bo izlahka razumela moj nagib. Če bi vi zvedeli, da se pripravlja zavraten umor človeka, ki ni storil nikomur ničesar žalega; kaj bi storili?«

»Bogme, gospa,« je burno vzklilni Torero, »posvaril bi tega človeka, in če bi bilo treba, bi mu ponudil svojo pomoč.«

»Evo, gospod,« je dejala Favsta, »v vašem odgovoru je izražena vsa skrivnost mojega zanimanja. Zvedela sem bila, da vas hočejo umoriti, in sem sklenila, da vas rešim. Ker so hoteli napraviti iz mladenke, ki ste jo pravkar omenili, smrtonosno orožje zoper vas, sem ukrenila tako, da se ji niste mogli približati. Ko se mi je zdelo, da je nevarnost minila, sem poskrbela, da ste prišli spet do nje. Vse to, gospod, sem storila iz človekoljubja, kakor bi bili storili vi in vsako čuteče bitje. Misliha sem, da vas ne bom nikoli spoznala. Prav za prav mi niti ni bilo do tega, drugače bi vas bila

snoči počakala v svoji hiši. So dejanja, ki izgube vsako ceno, ako človek išče zanje priznanja ali zahvale. Takrat mi je bilo še marsikaj neznanega, kar je pozneje zbudilo v meni željo, da vas vidim in govorim z vami iz oči v oči. Zda, ko vas osebno poznam, sem vesela, da sem vam mogla koristiti, in vas prosim, da me smatrate za zvesto in vdano prijateljico... za pomočnico, ki je nikdar ne podcenjujete.«

Te besede so segle Toreru globoko v srce. Ves ganjen se je globoko priklonil ter odgovoril z glasom iskrene hvaležnosti:

»Res, gospa, v zadregi sem, kako naj se vam zahvalim.«

Nato pa je dodal s prelestno brezskrbnim nasmeškom:

»Toda — ali se ne vznemirjate malce preveč? Ali mi preti res tako huda nevarnost?«

»Večja, nego mislite. Če ostanete tako brezskrbni, kakor ste v tem trenutku, vam je živeti le še nekaj ur.«

Vzlic svoji hrabrosti je Torero prebledel.

»Tako hudo je?« se je začudil.

Favsta je pokimala.

»Žal mi je samo nekaj: da sem vas spet zblížala s to devojkjo. Če bi bila vedela to, kar zdaj vem, je ne bi bili več videli — vsaj z mojim sodelovanjem ne.«

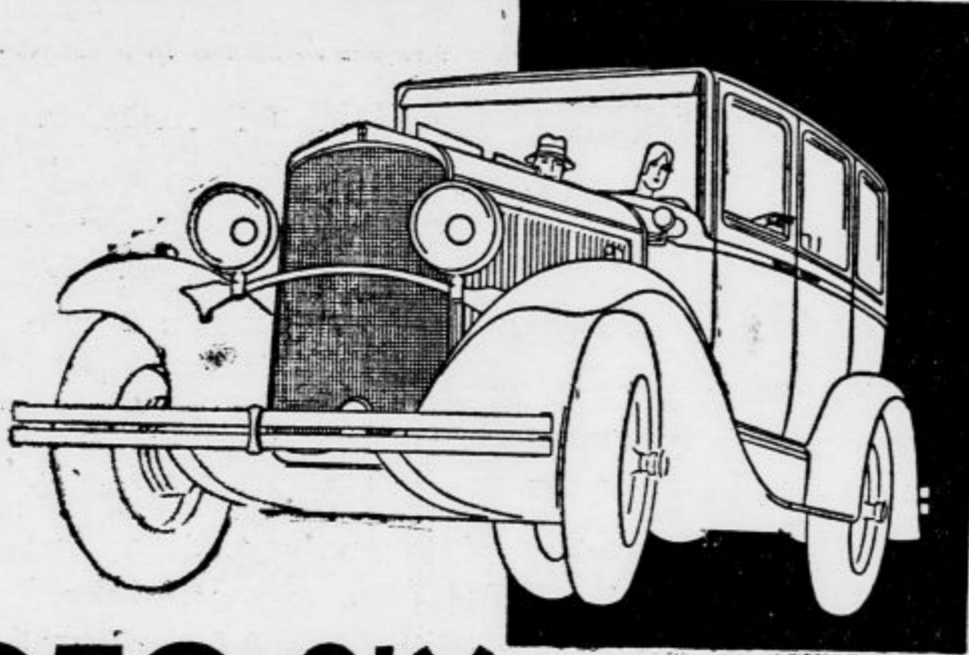
Nejasna sumnja se je porodila v Torerovi duši. Nekaj, kar je bilo pravkar še toplo, se je zdajci ohladilo v njem.

»Zakaj, gospa?« je vprašal s komaj občutno pikrostjo.

»Zato, ker bo ta devojkja povzročila vašo smrt,« je s presunljivim poudarkom odgovorila Favsta.

Torero ji je napeto pogledal v oči. Z neomajno mirnostjo je vzdržala njegov pogled. Njene jasne oči so izražale samo iskrenost in simpatijo.

MOTOR Z 6 CILINDRI - HIDRAULIČNE ZAVORE - GRACIOZNE LINIJE - ČUDOVITA LEPOTA

DE SOTO SIX

DELO CHRYSLERJA

Samo produktivnost Chryslerjevega podjetja je mogla ustvariti s svojimi obilno razpoložljivimi sredstvi tako čudovito vrednost kakor je De Soto Six. Šest cilindrov proizvaja mehko in brezšumno brzino — sto ili še več kilometrov na uro. Notranje hidravlične čeljustne zavore delujejo v vsakem trenutku brezhibno. Vitek hladilnik. Lepo zaokroženi blatobrani, široka elegantna okna.

Preiskusite De Soto Six sami. Že iz samega veselja in ljubezni do vožnje napravite ta poizkus. In le tedaj bodete občutili ponos, ki ga ima vsak lasnik De Soto Six-a, ko sedi za krmilom. Zahtevajte kataloge in naročite takoj eno poskušno vožnjo.

ROADSTER - TOURING - COUPÉ - LUXUS COUPÉ
COACH (2 VRATA) - SEDAN (4 VRATA) - LUXUS SEDAN.

DE SOTO SIX POSKUŠNA VOŽNJA

Špočitveni gospodjel Red bi sam preizkusil De Soto Six - brez stroško in kupne obveznosti zame. Obiščite me, prosim, dne ob (uri) z De Soto Six-om

ME IN PRIMIK

NASLOV

Dolenc & Tönnies, Dvořakova Ul. 3, Ljubljana
DE SOTO MOTOR CARS, DIVISION OF CHRYSLER MOTORS, DETROIT, MICHIGAN

Bele emajlirane ploščice

za oblaganje zidov in šedilnikov dobavlja in polaga
„MATERIJAL“ d. z o. z., Dunajska c. 36.

RADIOAKTIVNO TERMALNO KOPALIŠČE

RIMSKE TOPLICE SHS

Odlične, proti revmatizmu, protinu, išijas-u, nervoziteti in ženskim boleznim. Sezona: maj — oktober. Penzija. Predsezona Din 60.—, glavna sezona Din 80.— po osebi. Prospekte pošlje kopališna uprava brezplačno. 93-a

Oglas.

Upravi Kragujevačkog Oficirskog Doma potreban je zakupac, koji bi u svojoj režiji imao da izdaje kost in piče za svu gg. oficire i staine posetioce Doma.

Ostveni uslovi su: dokaz zakupca o jačem imovnom stanju i dokaz, da je duže vremena bio zakupac ili sopstvenik kakvog većeg hotela ili ustanove slične Oficirskim Domovima.

Dom se izdaje pod zakup od 1. jula ove godine pa za ugovoreno vreme.

Reflektanti za ostale uslove, koji su vrlo povoljni, treba da se nemeno ni pismeno obrate Upravi Kragujevačkog Oficirskog Doma najviše do 8. juna tekuće godine.

Stan za zakupca i njegovu porodicu osiguran je. 6779

Originalen francoski
ECLAIR VERMOREL
je najboljša
SKROPILNICA
na svetu.
Generalno zastopstvo:
BARZEL d. d., SUBOTICA
Zahtevajte cenik! Dobi se povsod.

26 1/2 kilometrov z 1 litrom goriva

Walter Chritchlow 1767 H. st. Wheaton. Ill. U. S. A. je dobil patent na varčevalca bencina, odstranjevalca ogljika za vse avtomobile in plinske motorje, ki nadkrijuje vse, kar se je dosedaj izdelalo. Stari »Fordi« dosežajo do 26 1/2 km s enim litrom goriva, novi Fordi do 22 1/4 km. Vsake druga znamka doseže znatno večji efekt od 1/4-1/2. Izumitelj prosto nudi za vpeljavo tako napravo. Tudi oddaja povsed okrajnim agenturam in zastopstvom, ki lahko skupaj mesečno 250 do 1000 dolarjev. Pišite še danes v angleškem jeziku na: W. Chritchlow 1767 H. Wheaton. Ill. U. S. A. 6426

Studenc pri Dev. M. v P.

Lepo posestvo

hiš. št. 34 z zemljišči se proda na prostovoljni javni dražbi v nedeljo, dne 26. maja ob 2. popoldne na licu mesta, Studenc št. 34. Vsa pojasnila pri dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna, Miklošičeva 6, Ljubljana. 6726

Astmatiki

trpe na tesnobi in pomanjkanju zraka, radi tega ne morejo spati, postajajo nervozni. Zato bi morali vsakdo upora. ljati takoj

Astmol bronchial cigarete

ki sluzo razkrajajo, krč ublažujejo, ter omogočajo mirno in ugodno spanje. Dobivajo se v lekarnah.

Firma Waffenfabrik »Mauser« A. G., Oberndorf a. Neckar, lastnik jugoslovenskega patenta št. 1873:

»Novine na cilindričnom zavrtaču sistema Mauser«

Želi prodati ta patent ali dati licenco istega. — Informacije daje dr. Janko Olip, advokat v Beogradu, Kralja Milana 48. 6778

Odlične švicarske ure

kupite samo pri 6629

»OTPLATI«, BEOGRAD, Kralja Petra 64 mezanin.

Zahtevajte brezplačen cenik za ure na odplačilo in za gotovino.

Firma Waffenfabrik »Mauser« A. G., Oberndorf a. Neckar, lastnik jugoslovenskega patenta št. 1928:

»Zavrtnji uklještač«

Želi prodati ta patent ali dati licenco istega. — Informacije daje dr. Janko Olip, advokat v Beogradu, Kralja Milana 48. 6779

Predno kupite

kolo, šivalni stroj ali gramofon, oglejte si ogromno zalogo koles: DÜRKOPP in dr. najboljših svetovnih znamk, šivalnih strojev: znamke DÜRKOPP in MINERVA, gramofonov: znamke COLUMBIA, ter plošč zadnjih šlagerjev pri trdkri:

„TEHNIK“ Josip Banjai, Ljubljana

LJUBLJANSKI DVOR LJUBLJANSKI DVOR

Pražakova ulica št. 19.

6668

Najnižje cene!

Prodaja tudi na obroke!

Originalno Jugobanat-patent-moko

proizvajajo jedino

ZJEDINJENI PAROMLINI D.D. BJELOVAR

VARUJTE SE IMENUSLIČNIH POTVORB!